OKURLARA

Elinizde Yeni Toplum'un 22. sayısı var. Geçen sayıdan başlayan yeni biçimi sürdürülüyor. Eğitim, bilim ve kültür dergisi olarak içeriğinin gittikçe güçlendirilmesi amacımız.

İki yıl önce Yeni Toplum yayın yaşamına başlarken eğitim, bilim ve sanat dergisi olmayı yeğlemişti. Sanat dergilerinin ülkemizdeki durumları bilinmekte. Geniş bir kadro çalışmasını gerektiriyor. TÖB-DER'in bir sanat dergisi işlevini de yüklenen böyle bir dergiyi sürdürürken zorluklarla karşılaşmasının uzun uzun açık amasını yapmak gereksiz. Buna karşılık TÖB-DER'in eğitim, bilim ve kültür dergisi çıkarması hem kendinden beklenen bir olgu, hem de örgütsel çalışmasının bir parçası.

TÖB-DER'in eğitim bilim alanındaki çalışmalarından, bu arada gelişmelerinden de ayrıntıyla Yeni Toplum söz edecektir. Şubat 1978'e ertelenen Demokratik Eğitim Kurultayı çalışmaları ilerlerken bu sayıda olmasa da bundan sonraki sayılarda DEK kararlarının değerlendirilmesine yer verilecektir. DEK çalışmalarından geçen sayılarda söz edilmişti. DEK'ten sonra çıkacak olan Yeni Toplum sayısının ana konusu kuşkusuz bu olacaktır.

Yeni Toplum'un her yeni sayısında bir temel sorunun ele alınıp, görüşler getirilmesi düşünülmektedir. Çünkü Türkiye'de eğitim artık kenarından köşesinden ele alınıp «düzeltilme» durumunda değildir. Özellikle son yılların yüklediği sorunların aşılıp eğitimin demokratikleştirilebümesi için bir yandan yönetimsel çabalar sürdürülürken bir yandan da eğitim modelinin oluşturulmasına çalışılmak zorundadır. Bilimsel dünya görüşüimüz açısından sorunları ayrı sistemler düzeyinde ele almadığımızı anımsatmak gereksiz. Türkiye'nin eğitim sorunları Türkiye genelinden kopuk değil. Toplumun bağımsızlık, demokrasi, barış ve özgürlük kavgasıyla eğitimin demokratikleştirilmesi mücadelesi iç içe gelişen bir olgudur. Yeni Toplum kendine düşen işlevi yapma çabasında olacaktır.

Eskiden beri eğitim sisteminin eleştirisi yapılagelmiş, ama uygulamada tutulması gereken yol üzerinde somut öneriler üzerinde çok az durulmuştur. Bu, belki de diğer a?anlarda da görülen, önemli bir eksikliktir. Türkiye gerçeğine, toplumun şu anda vardığı sosyo-ekonomik ortamına uygun bir biçimde somut uygulama örneklerinin çoğaltılması gereği açıktır. Bu gerçekten yola çıkarak Yeni Toplum'da somut eğitim sorunlarının çözümüne dönük araştırma, inceleme ve eleştiriler yönelecektir. Nitekim bu sayımızda, kuşkusuz tartışmaya açık ve son biçimini DEK'te alacak olan, öğretmen yetiştirmenin demokratikleştirmesinde önerilen somut bir dizge ile karşılaşacaksınız.

Zaman zaman Dergimizde uluslararası örgütlerin çalışmalarından çevirilere yer vermekteyiz. Türkiye eğitim-araştırmacılarma kaynak metin özelliği taşıyan bu çevirilerin umulan işlevi yerine getireceğini umut etmekteyiz. Tarihsel konumumuzu saptama açısından hükümet programlarında, şuralarda tartışılan ya da bu metinlere yansıyan eğitim sorunlarıyla ilgili çalışmaların işlevini de bu açıdan değerlendirmek gerekir.

Dergide eğitim ya da faşizme karşı ortak mücadele ile ilgili çizimlerin beğeni kazanacağını düşünüyoruz.

Boykotun 7. Yıldönümünü anarken, ooykoıun boyutlarını çizen bir çalışmayı dergimize aldık.

«Yeni Toplum»un öz ve biçim yönünden daha da gelişmesi için, TÖB-DER üyelerinin ve diğer eğitimcilerin eleştirilerini, önerilerini ve ürünlerini bekliyoruz. Saygılarımızla.

YENİ TOPLUM

Demokratik Eğitim Kurultayı Yapılıyor

«TÖB-DER, mücadelemizin yakın hedefi olan eğitimin demokratikleştirilmesi sorununu işçi sınıfı bilimi ışığında incelemek, mevcut eğitim sistemini bu açıdan eleştirmek, öneriler getirmek öğretmen sorunlarını en geniş biçimde tartışmak amacıyla bir demokratik eğitim kurultayı toplar.» şeklinde tesbit etmişti, TÖB-DER 3. Olağan Kurultayı. Bu kararın ışığında uzun zamandan beri çalışmaları yürütülen Demokratik Eğitim Kurultayı 4-11 Şubat 1978 tarihleri arasında yapılıyor.

DEK'e ilerici siyasi partiler, DİSK ve otuza yakın demokratik kitle örgütü, devrimci-demokrat gençlik örgütleri davetli., Şubelerimizi temsilen her ilden üç delege katılıyor. TÖDMF, TÖS ve TÖB-DER Genel Başkanları, TÖB-DER organlarında görevli arkadaşlar, bildiri sunan arkadaşlar delege olarak katılıyorlar. Ayrıca diğer demokratik kitle örgütleri Demokratik Eğitim Kurultayında delege ile temsil ediliyorlar.

DEMOKRATİK EĞİTİM **KURULTAYI**
ÇALIŞMA PROGRAMI

1. GÜN :

10.00-10.30 Açılış konuşması
10.30-13.00 Konukların konuşması
13.00-14.30 Ara
14.30-15.30 Komisyonların seçilmesi
15.30-16.00 Dünya öğretmen örgütlenlenmesinin tarihçesi.
16.00-16.30 Tartışma.
16.30-17.00 Türkiye'de öğretmen örgütlenmesi.
17.00-17.30 Tartışma.
17.30-19.00 Sendikalaşmak için somut mücadele yöntemleri (PANEL)

2. GÜN :

10.00-10.30 Türkiye'de öğretmen yetiştirme sorunu (BÎLDÎRİ)
10.30-11.00 Tartışma
U.00-11.30 Eğitim emekçilerinin özlük ve Mesleki sorunları (Bildiri)
11.30-12.00 Tartışma.
12.00-12.30 Teftiş ve değerlendirme (bildiri)

12.30-13.00 Tartışma
13.00-14.40 Ara
14.30-15.00 Eğitim Yasaları ve işleyişi (BİLDİRİ)
15.00-15.30 Tartışma
15.30-17.30 Köy öğretmenlerinin sorunları (PANEL)

3, GÜN

10.00-10.30 Eğitimin Tarihçesi (BİLDİRİ)
10.30-11.00 Tartışma.
11.00-11.30 Emperyalist-Kapitalist ülkelerde eğitim (BİLDİRİ)
11.30-12.00 Tartışma
12.00-12.30 Sömürge ülkelerde eğitim (BİLDİRİ)
12.30-13.00 Tartışma
13.00-14.30-14.30 ARA
14.30-15.00 Azgelişmiş ülkelerde eğitim (BİLDİRİ)
15.00-15.30 Tartışma
15.30-16.00 Sosyalist ülkelerde eğitim (BİLDİRİ)
16.00-16.30 Tartışma
16.30-19.00 Gençliğin eğitim sorunları (PANEL)

4. GÜN :

10.00-10.30 Eğitim-üretim ilişkisi (BİLDİRİ)
10.30-11.00 Tartışma
11.00-11.30 Okulöncesi eğitim (BİLDİRİ)
11.30-12.00 Tartışma
12.00-12.30 Çocuk edebiyatı (BİLDİRİ)
12.30-13.00 Tartışma
13.00-14.30 ARA
14.30-16.30 İlköğretim sorunları ve Çözüm Yolları (PANEL)
16.30-18.30 Ortaöğretim sorunları ve çözümyollan (PANEL)
18.30-20.30 Yükseköğrenim sorunları ve çözüm yolları (PANEL)

5. GÜN :

10.00-10.30 Sanat Ve Eğitim (BİLDİRİ)
10.30-11.00 Tartışma
11.00-13.00 Kadınların Eğitim Sorunları (PANEL)
13.00-14.30 ARA
14.30-16.30 Sağlık, Beslenme Ve Eğitim (PANEL)
16.30-18.30 Yaygın Eğitim (PANEL)

6-7. GÜNLER :

10.30 Komisyon raporlarının görüşülmesi.

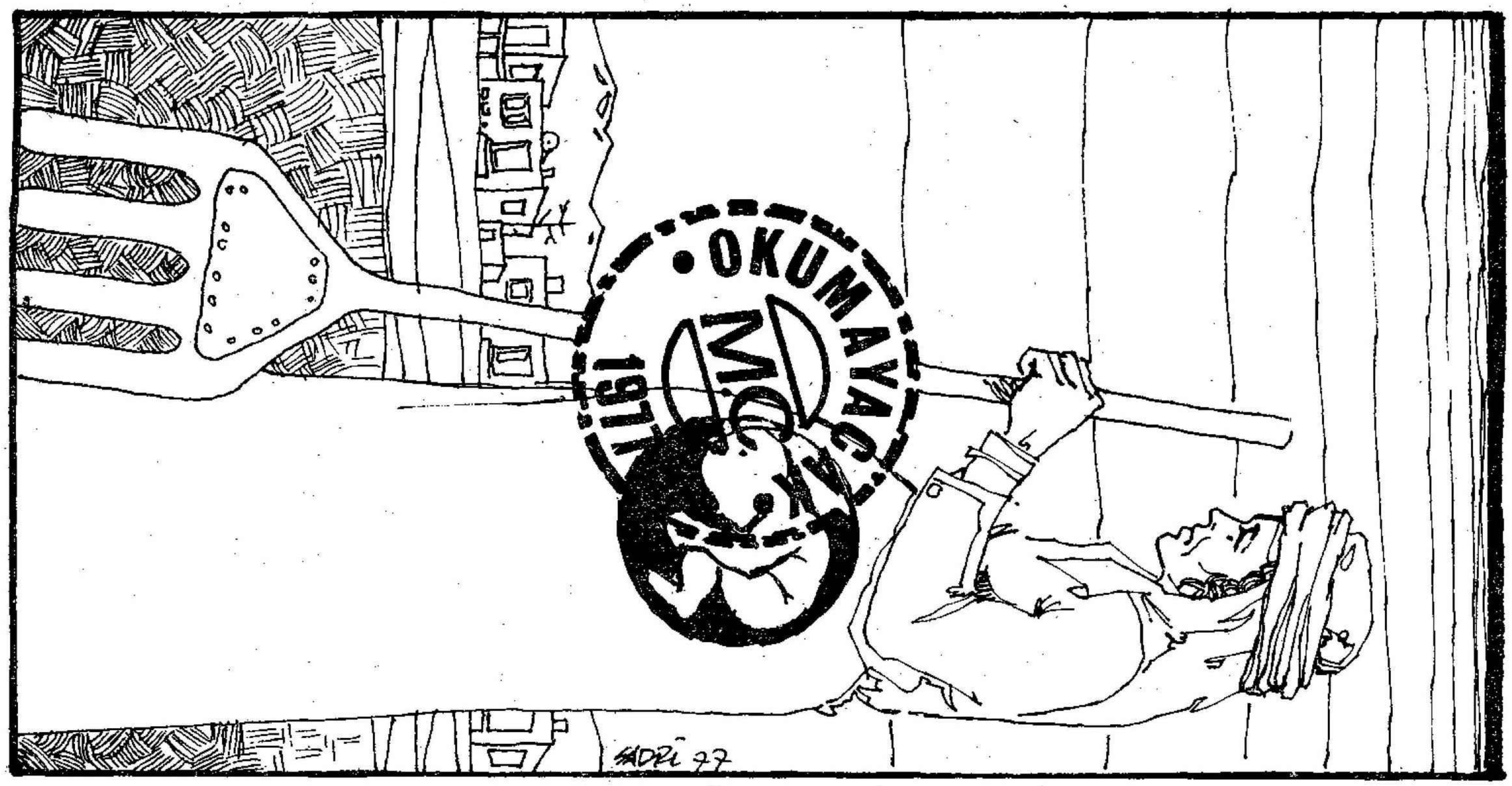
OKUMAYAC
MC
1981
SADRI 77

1969 ÖĞRETMEN BOYKOTUNUN YEDİNCİ YILDÖNÜMÜ

TÖS döneminde demokratik, devrimci, yurtsever öğretmen harekâtının gerçekleştirdiği ÖĞRETMEN BOYKOTU olayının yedinci yıldönümünde, DEK için hazırlanan Türkiye'de öğretmen örgütlenmesi ile ilgili Sezai KAYNAK'ın çalışmasındaki ilgili bölümü aşağıya aynen koyuyoruz :

BÜYÜK ÖĞRETMEN BOYKOTU :

Öğretmenlerin demokratik mücadeleye getirdikleri katkı açısından bir dönüm noktasıdır bu boykot. Eylemi 15 Aralık'ta başlayıp, 19 Aralık'ta sona erdi. 1969 Yılında gerçekleştirilen bu eyleme 109 bin eğitim emekçisi katıldı. Eylem kararı 10 Aralık **1969'da** Fakir Baykurt Başkanlığında toplanan yönetim organlarında alındı. TÖS'ün bu eylemine İLK-SEN de katıldı. Tarihi eylem kararı bir bildiri ile tüm yurda duyuruldu.

«BÜTÜN ÖĞRETMENLER BOYKOTA»

Sayın Türkiye öğretmenleri ve kamuoyuna

Türkiye Öğretmenler Sendikası Genel Yönetim Kurulu, bayram için Fevzipaşa'dan Ankara'ya gelen Başkan Fakir Baykurt'un başkanlığında bugün bir olağanüstü toplantı yaparak, bayram ertesi 15 Aralık 1969 pazartesinden itibaren bütün Türkiye'de dört günlük bir ihtar boykotu yapılmasına karar vermiştir. TÖS Genel Merkezi, kararı telgraflarla şubelerine bildirmiştir.

Boykot, ilk, orta, yüksek bütün okullarda 15 Aralık **1969** pazartesi sabahı başlayacak, 18 Aralık 1969 Perşembe akşamı bitirilecektir. Öğretmenler, 19 Aralık 1969 Cuma sabahı derslere başlayacaklardır.

TÖS Genel Yönetim Kurulunun kararı şöyledir :

Türkiye eğitiminin ve öğretmenlerinin içinde bulunduğu bunalım dayanılmaz bir dereceye gelmiştir. Yabancı etkiler altında, sırtı halka dönük, eşitlikten uzak, tüketici, kalitesiz bir eğitim yıllardır, çocuklarımızı, halkımızı ve öğretmenlerimizi bıktırmıştır.

Bugüne kadar yapılan her uyarı ve düzeltici her uygulamayı,

türlü - çeşitli iftira ve bühtanlarla boğan iç ve dış çıkarcılar, bu bakımsız ve perişan devlet eğitimini halkın çocuklarına bırakıp kendi öz çocukları için özel okullar açmışlar ve açtırmışlardır. Yöneticilerimiz, kendi öz çocuklarını çoğunlukla dış ülkelerde okutmakla, oradan diploma aldırmaktadırlar. Sömürgeci ülkelerin yolladığı uzman, barış gönüllüsü ve üretim artığı bayat süt tözlarıyla ve bugünkü genel işleyiş ve görünüşleriyle böyle bir eğitim, «millî» bir eğitim olma niteliğini yitirmiştir.

Bunun yanında yurdun her köşesinde ve her dereceli okulunda çalışmakta olan yurtsever öğretmenlerimiz sınıflara girmekten sokağa çıkmaktan utanır hale gelmişlerdir. Aldıkları ücret her gün artan hayat pahalılığına yetişmek şöyle dursun yaklaşmayı bile başaramamaktadır. Aym onbeşinden sonra öğretmen resmen aç ve yılın her ayında borçludur. Büyük çoğunluğu resmî bilim kurumlarının 1968 Temmuzu için saptadığı i 941 lira aylık geçim derecesinde iki, üç, dört kat daha az aylık almaktadır. Bu yüzden mesleğini ve memleketini geçici olarak bırakıp Almanya'ya işçi olarak giden öğretmenler vardır. Bunların sayısı, bizim saptayabildiğimiz kadarıyla altı bini aşkındır. Bu yüzden, bu kutsal mesleği bırakanların sayısı da son birkaç yılda, üçbinbeş yüz'e çıkmıştır.

Gerek bu durum, gerekse eğitimin eksik, bozuk ve yanlış işleyişine çare bulmaya çalışan Öğretmenler acımasızca cezalandırılmış, susup sinmeyenler, geceleyin çarşıdan eyine giderken döğdürülmüşlerdir. Sürgünler, kıyımlar yeter görülmemiş, kışkırtılmış cahil yurttaşlara kongreler ve lokaller bastırılmış, geçen yaz Kayseri'de olduğu gibi mesleğin 800 resmî temsilcisi yaktırılmak istenmiştir. Dünyanın hiçbir yerinde görülmeyen bu ve bunun gibi çirkin saldırılara, Millî Eğitim Bakanı ve Başbakan ses çıkarmamış, öğretmenlerin temsil örgütüne bir geçmiş olsun bile dememişlerdir.

Bundan daha acı ve ağır olanı, haklı direncinde ve kutsal savaşında dağ başında yapayalnız, bakımsız, baskı altında ve binbir tehlike içinde görev yapan öğretmene destek olan ve Anayasanın çizdiği sınırlardan çok geri olan bir kanunla çalışan sendikası, kanun dışı bir kuruluş imiş gibi, horlanmış ve bugüne kadara resmen muhatap olarak alınmamıştır. Genel Başkanı dahi bugün genel merkezden uzak bir yerde görev yapmak durumunda bırakılan bu temsil örgütü her fırsatta karalanmış, halkın gözünden düşürülmek istenmiştir. HÜKÜMET 5 Ekim 1966'da Paris'te imzaladığı «uluslararası öğretmenler statüsü»nü öğretmenler-

den ve kamuoyundan saklamış, oradaki yükümlerinden hiçbirini uygulamamıştır. Özel sektörü desteklemek uğruna Anayasaya aykırı olarak büyük milyonlar harcanmış, Personel kanunu uygulaması için küçük milyonlar bulunamamıştır. Yıllardır sözü edilen «Milli Eğitim Mensupları Yardımlaşma Kurumu» Kanunu da çıkarılmamıştır. Üstelik bu kurumun" kanun tasarısı üzerinde öğretmen temsilcilerinin görüşü de alınmamıştır.

Bu durumda, mesleğinin şerefini ve gururunu duyan ve hepsi de «ağır ve oturaklı» olan öğretmenlerimize yakışan tutum önce dişlerini ve kemerlerini sıkmak, yeterli yöneticileri her fırsatta nezaket ve ciddiyetle uyarmak ve onların müzminleşmiş sorunlara çözüm getirmelerini beklemek olmalıydı. Bu yol çok denendiği halde bu kapıları defalarca aşındırıldığı halde yöneticiler harekete getirilemedi. Bundan sonra öğretmenlerimize düşen, başlarını kaldırmak, tarihin ve Türk milletinin önünde son sözünü söylemektir.

Çünkü :

Öğretmen yalvarmaz,
Öğretmen boyun eğmez,
Öğretmen el açmaz.
Öğretmen Almanya'ya, Hollanda'ya işçi çöpçü gitmez.
Öğretmen dövülmez,
Öğretmen yakılmaz,
Öğretmen kıyılmaz,
Öğretmen sürülmez,
Öğretmen DERS verir.

Öğretmen eline teslim edilen çocukları ve milletin kendisini EĞİTİR.

Öğretmen horlanmaz, öğretmene SAYGI duyulur...

Her milletin terbiyesinde var olan saygı kuralı, TÜRK milletinin terbiyesinde daha çok vardır. Bu kural, yöneticilere daha açık bir ifadeyle anlatılmalıdır. Artık buna ciddi olarak ihtiyaç ve zorunluk vardır.

Bu yüzden biz Türkiye Öğretmenler Sendikası Genel Yürütme Kurulu, yurdun çeşitli yerlerinde başlayan boykotları disipline sokmak ve örgütümüze bağlı öğretmenlerimizin, üzerimizde yoğunlaşan baskılarını dikkate almak zorunda kaldık. Bu amaçla, aşağıdaki hususları bütün şubelerimize ve halkımıza duyurmaya oybirliğiyle karar verdik :

1 — Bütün Türkiye'de ve her dereceli okullarda öğretmenler, eğitmeler ve eğitim görevi yapanlar, 15 Aralık 1969 pazartesi sabahından 18 Aralık 1969 Perşembe akşamına kadar dört gün derse girmeyeceklerdir. Dersler 19 Aralık 1969 Cuma sabahı başlayacaktır.

2 — Girişilen bu hareket, sembolik mahiyette bir ihtar boykotudur. İsteklerimiz dikkate alınmadığı takdirde, genel mahiyette ve daha uzun süreli fiilî durumlara gidilmesi, vakit geçirilmeden ayrıca düşünülecektir.

3 — İsteklerimiz şunlardır :

a) Yetkili hükümet temsilcisi, yeterli temsilcilerimizle görüşmeyi ve sonunda bir ortak protokol imzalamayı kabul ve beyan etmelidir.

b) Bu protokolde ilk iş olarak, yabancı uzmanların ve barış gönüllülerinin bütün eğitim kurumlarından atılacağı ve zehirleyici niteliğini saptadığımız yabancı malzemeli beslenme eğitiminin durdurulacağı belirtilmelidir.

c) Bu protokolde, bütün öğretmen, eğitmen ve eğitim görevi yapanlara ödenen maaşlarının günün koşullarına denk duruma getirilmesi için hazırlanmış tasarıların hemen görüşme konusu yapılarak kanunlaştırılacağı belirtilmelidir.

d) Bu protokolde, özellikle «Millî Eğitim Mensupları Yardımlaşma Kurumu» kanun tasarısının, öğretmen temsilcilerinin görüşlerine de yer verilerek, en seri şekilde meclise verileceği ve kanunlaştırılması için çaba harcanacağı belirtilmelidir.

e) Bu protokolde Anayasa'ya aykırı 624 Sayılı Kanunun değiştirilmesi ve kamu personeli için de özgür sendikacılık olanaklarının sağlanacağı belirtilmelidir. Bu haklar arasında grev hakkının da bulunduğu zikredilmelidir.

f) Bu protokolde, sendikal çalışmalarından, kanunların suç saymadığı davranış ve görüşlerinden ötürü cezalandırılmış, sürülmüş, çıkarılmış veya kendi isteğiyle ayrılmak zorunda bırakılmış öğretmenlerin, sendikamızca verilecek üstelere göre, eski yerlerine veya razı oldukları başka bir göreve döndürülecekleri belirtilmelidir.

g) Bu protokolde, yedi yıldır toplanmayan resmi Millî Eğitim Şûrasının toplanma tarih ve biçimi temsilcilerimizle görüşelerek ilân edilmesi belirtilmelidir.

h) Bu protokolde, bundan böyle, eğitim - öğretim sorunlarını resmî öğretmen temsilcileriyle konuşarak karara bağlanacağı ve uygulanacağı bir ilke olarak benimsenmeli ve bunun kanunlaştırılması için çaba harcanacağı belirtilmelidir.

i) Bu protokolde, bu boykotlar dolayısıyle mesleki ve şeref ve gururunu ortaya koymuş olan öğretmenlerimize idarece ceza uygulaması yoluna gidilmeyeceği ilkesi de yer almalıdır.

4 — Dört günlük boykotun disiplin içinde yürütülmesi için Bölge temsilcilerimiz, Şube Yönetim Kurullarımız görevli ve yetkilidirler. Sloganlarımız, öğretmenlere ve halkımıza duyurulmalıdır.

— Gerçekten millî bir eğitim istiyoruz.
— Eğitimin yönetiminde söz hakkı istiyoruz.
— Zam değil adil ücret istiyoruz.
— Baskı değil adil yönetim istiyoruz.
— Özgür sendikacılık olanakları istiyoruz.
— Bütün öğretmenler kolkola.
— Bütün öğretmenler uygun adım tek ses.
— Bütün öğretmenler halkla yan yana can cana.

EYLEMİN SAYISAL SONUÇLARI : (14)

Boykota katılan öğretmen sayısı	1Ö9.000
Adli koğuşturmaya uğrayanlar	50.000
Takipsiz kararı alanlar	19.000
Boykotta açığa almanlar	2.118
Bakanlık emrine alınanlar	65
Maaş kesim cezası alanlar	45.520
Kıdem indirimi	3.900
İl dışı sürgün	590
İl içinde yer değiştirme	**6.600**
Okul müdürlüğü almanlar	400
Derece indirme	**1.200**
İhraç	**11**

Boykotun sayılarla ifadesi böyle, ancak sayılarla ifade edilemeyecek kadar büyük ve önemli ekonomik ve siyasal etkileri vardır. Bu etki egemen sınıflara öylesine işlemiştir ki hâlâ bir öğretmen bir işe gireceği zaman iki şey önemle sorulur. TÖB-DER'e üye misin? Boykota katıldın mı?

ÖĞRETMEN YETİŞTİRMEDE DEMOKRATİKLEŞME

Yaşar ÇAĞLAYAN

ÖĞRETMEN AÇIĞI SORUNU

Türkiye'de yıllardır öğretmen açığından söz edilegelmiştir. Önceleri özellikle ilkokul öğretmeni sayılarındaki yetersizlikleri giderebilmek için bir takım önlemler alınmış, yedek öğretmen, vekil öğretmen gibi sanlar verilenler ile sorunun çözüm yolları aranmıştı. 1970'lere gelindiği sıralarda ise artık ilköğretimde öğretmen açığı değil Doğu illerimizde bile öğretmen fazlalığıyla karşılaşılmıştı. Hemen anımsatalım ki bu arada ülkenin kaynakları ve işgücü güya planlanmıştı.

1970'lerden sonra öğretmen açığı ortaokul ve liselerde kendini duyurmaya başladı. Zaman zaman yetkililer öğretmen açığıyla ilişkili kırk-elli binlere varan sayılar verirler. Kuşkusuz bu açıklamalarında gerekli önlemleri aldıklarını da kamuoyuna duyururlar ama öğretmen gereksinmesi bir türlü karşılanamaz, sürer gider.

Aslında öğretmen açığının nicel boyutlarını yetkililerimiz tam olarak bilmemektedirler. Bilme olanakları da yoktur. Açıkladıkları sayılar rastlantı sayılarıdır. Çünkü standart okul anlayışına ulaşılamadığı için öğretmen gereksinimiyle ilgili sayılar senebaşı istatistiklerinin kapatılamayan derslerini açıklamaktan başka bir anlam taşımamaktadır. Eğer her ortaokul, lise, mesleki ve teknik okul için yeter sayıda branş öğretmeni gereksinimine göre öğretmen açığı hesabı yapılırsa yüzbinlerle anlatılan açıktan söz etmek gerekir. Yani her üç sınıfında toplam 40 öğrencisi olan bir kasaba ortaokulu için en az 6-8 branş öğretmeni düşünülürse açığın boyutları daha iyi canlanır gözler önünde. Öte yandan ortaokullardaki % 38 ve lise, mesleki ve teknik öğretim-

deki toplam % 34'lük çağ nüfusunun okullaştığı dikkate alınarak öğretmen açığı hesabedilirse öğretmen açığının boyutları bu denli olmaması gerektiği akla gelebilir. Bölge koşulları da dikkate alınarak maximum ve minumum büyüklüklerde standart okullaşma sağlanamadığı sürece öğretmen açığının nicel boyutları el yordamıyla saptanıp gidecektir.

Öğretmen açığı yalnızca yeter sayıda öğretmen yetiştirememekle ilgili değildir. Yapılan araştırmalar öğretmenlik mesleğinden .büyük çaplı bir «kaçış» olduğu sonucunu göstermektedir. Bu kaçış daha okuldayken başlamaktadır. Sözgelimi eğitim enstitülerinin herhangi bir bölümündeyken başka bir yüksek okulun sınavını kazananların öğrenimini bıraktığını görmekteyiz. Çünkü öğretmenlik gençler arasında istenen meslek olmaktan çıkmıştır. Meslekte iyi koşullar bulanların mesleği bırakmalarının yanında başka kaçışlarla karşılaşılması öğretmenlik mesleğinin itibar yitirmesiyle ilişkilidir. 1975 te MC'nin kurulmasından bu yana daha da hızlanan kaçışın diğer nedenlerini bu yazı bütünlüğünde söz konusu etmek olanaksız.

Sekiz yıllık temel eğitimin gerçekleştirildiğini varsayarak ilerdeki öğretmen açığını şimdiden gözler önüne getirirsek eğitim planlamacılarını korkutacak tablolarla karşılaşılır. Şimdi adı ortaokul olan temel eğitimin ikinci kademeli olarak Milli Eğitim Temel Yasası'nda yerini alan okullarda çağ nüfusunun tümüyle okullaşması halinde - gerçi ilkokullarda kırk yıllık ilköğretim seferberliğine karşın henüz % 100'lük okullaşma sağlanamamışsa da- öğretmen açığı bugünle bile karşılaştırılamayacak nicel boyutlara ulaşacaktır.

Öğretmen açığı tam anlamıyla çözüm bekleyen bir sorundur. İktidar gücünü ellerinde tutanlar sorunu gerçekçi bir yaklaşımla, ülkenin sosyo-ekonomik ortamıyla bağıntılı ele almak yerine güncel palyatif önemlerle geçiştirmeye çalışmışlar ve çalışmaktadırlar. Temel Yasa'nm 43. maddesinde tanımı yapılmasına karşılık öğretmenlik mesleği nerdeyse meslek olmaktan çıkarılacak derecede elinde diploması olan her tahsilli kişiye açılmış, derslerin kapatılmasından başka bir yol düşünülmemiştir. Öte yandan öğretmen yetiştirme işini etkileyen yeni görüşler de Amerikan sistemine göre yetiştirilmiş eğitim bilimcilerce savunulmuş, fırsat bulundukça da uygulamaya konulmuştur.

EĞİTİMİN GELİŞTİRİLMESİ VE ÖĞRETMENİN ÎŞLEVÎ

Türkiye'de eğitimin nicel ve nitel anlamda yetersiz kalışı önemli bir sorun olarak durmaktadır. Bu sorunu giderebilmek için

yetkili yetkisiz birçok çevre önerilerde bulunmaktadır. Artık toplumun, diyalektik anlamda olmasa bile, değişiminden söz edenler için eğitimin de bir sistem olarak değişmesi ve toplumsal gelişmelere göre geliştirilmesi, uygulamada toplumsal gerçeklere uymamakla birlikte, zaman zaman söz konusu edilebilmektedir. Özellikle 1952 de Amerikalılarca götürülüp uzmanlaştınlan eğitim bilimcilerimize göre «istendik değişmelerin» sağlanmasına dönük olan eğitimin bir işletme gibi örgün kurumlarda, parayla tutulan «usta» özelliğindeki öğretmenlerin katkılarıyla geliştirilmesi olanağı yoktur. Çünkü eğitimin gelişmeye direnen öğesi öğretmendir. Oysa eğitimin diğer öğeleri geliştirilebilir.

Amerikan sisteminden kaynaklanan eğitim bilim uzmanlarımıza göre eğitimin üç öğesi vardır : 1. Ders konuları, her derste öğretilecek ayrıntılar gibi programlar, 2. Okul binası, ders araç -gereçleri gibi maddî öğeler ve 3. öğretmenler. Eğitimi geliştirebilmek için maddî öğeler Devletin ayırabileceği kaynaklar açısından sınırlıdır. Öğretmen ise gelişmeye direnen öğedir. Öyleyse eğitim uzman ya da müh-sndislerce programlar geliştirilmeli, uygulamaya dönük el kitapları yazılarak öğretmenlere verilmeli, Devletin parayla tutulmuş memurları olan öğretmenler de bunları uygulayıp sonuçları değerlendirerek gelişmeye katkıda bulunmalı. Böylece direnen Öge zamanla sistem içinde uyumlu kılınmalı.

İşin program geliştirilmesi yanından başka bir dayanağı daha var: Öğretmen yetiştirmek zor iştir. Dünyanın hiçbir yerinde (nedense bu gibi savlar ileri sürünce hep Dünyanın bir kaç ülkesi örneklendiği halde hiçbir yerinde denir) yeter nitelikte öğretmen yetiştirilmemektedir. Bizim de eğitimimizde yeter nitelikte öğretmen yetiştirme, öğretmen davranışlarını düzelterek eğitimi geliştirme gibi kısır çabalara son vermek gerektiğini belirtmektedirler sözünü ettiğimiz uzmanlarımız. (Konunun genel tartışması için bir çok kitaptan söz edilebilirse de toplu ve diğerlerine yön verici olması bakımından Hacettepe Üniversitesinden Selahattin Ertürk'ün Eğitimde Program Geliştirme, Anii 1972. adlı kitabına bakılabilir.) Üstelik öğretim mesleği cazibesini yitirmiştir. Öğretmenin yerini alacak eğitim teknolojisine gereksinim vardır. Biriyle bağlantılı olan bu görüşlerin ortaya koyduğu sonuç olarak Deneme Yüksek Öğretmen Okulu, Mektupla Öğretmen Yetiştirme, giderek Yay-Kur uygulamaları ve öğretim süresini uzatma girişimlerini bilmek gerekmektedir.

ÖĞRETMENİN YÜKSEKÖĞRENİMLİ **KILINMASI**

1966'da Paris'te 75 üye ülkenin devlet yetkililerinin katıldığı, Türkiye'nin de Milli Eğitim Bakanlığı'nca üç yetkiliyle temsil edildiği, ILO ve UNESCO'nun ortaklaşa düzenledikleri öğretmenlik sorunlarıyla ilgili özel konferanstan sonra özellikle bizde de öğretmenlerin yükseköğrenimden geçirilmeleri gereği üzerinde durulmaya başlanmış ve 1973'te çıkarılan Milli Eğitim Temel Yasası'nm 43. maddesinde «hangi öğretim kademesinde olursa olsun, öğretmen adaylarının yükseköğrenim görmelerinin sağlanması» asıllaştırılmıştır. Bu öğrenimi de ön lisans, lisans ve lisans üstü düzeylerinde olmak üzere düzenlemiştir. İşte iki yıllık eğitim enstitüleri böylece kurulmaya başlanmıştır.

Aslında öğretim süresini uzatmak ya da kısa tutmakla nitelikli öğretmen yetiştirme arasında sanıldığı denli koşutluk yoktur. Bu tıpkı ülke için gerekmediği halde en ileri teknolojiye dönük ısrafçı bir eğitimi gerçekleştirmeye benzemektedir. Türkiye'nin ekonomik ilişkilerinin gereksindiği teknoloji bilgisiyle ilişkili bir düzeyde eleman yetiştirme yerine emperyalist ülkelerin hizmetinde kullanılacak bir eğitimin anlamsızlığı üzerinde çokça durulmuştu. Burada özellikle TÖB-DER yayınları arasında çıkan Yalçın Küçük'ün Ekonomi, Sınıflar ve Eğitim adlı çalışmasını anımsatmak isterim. Yalçın Küçük adı geçen çalışmasında kullanılmayan yetiştirilmiş teknik güçle ilgili sayısal değerler verdikten sonra 12. sahifede şöyle bir değerlendirme yapıyor :

«Türkiye'de eğitim sermaye sınıfının sınıfsal yararına uyumlu bir işlev görmektedir. Ancak kapitalist sistemin temel özellikleri, eğitimde de kendini göstermektedir. Eğitim, sermayenin sınıfsal çıkarma uygun düşmekle birlikte ekonominin gereksinmelerini, son derece ısraflr, verimsiz ve atıl kapasite yaratarak karşılamaktadır. Başka bir deyişle ekonominin gereksinmelerine ekonomik bir biçimde cevap vermemektedir. Böyle bir durum, ilk bakışta çelişkili görünmektedir.Eğitimin, hem sermaye ile bütünleşmesi, hem de sermayenin ihtiyaçlarına ekonomik bir biçimde cevap verememesi, çelişkili sayılabilir. Fakat aslında çelişkili olan sermayenin yapısı ve sorunlarıdır. Çünkü sermaye, sınıfsal egemenliğini sürdürebilmek için atıl kapasite yaratmak, israfil bir yapıya sahip olmak zorunda.»

«Şöyle : Düzenin dayanaklarını artırabilmek için eğitim elitist olmak zorunda. Elitist olmak ise, eğitimin uzun olmasını gerektiriyor. Eğitimin elitist özelliğinin saklı tutulmasındaki siya-

sal kazanç, eğitimin daha verimli hale sokulmasından elde edilecek ekonomik kazançtan üstün tutuluyor.»

Yalçın Küçük'ün eğitimin israfçı yapıya sahip olmasıyla ilişkili bu sınıfsal tahlilini, öğretmen yetiştirmede yılların artırılması girişimlerinde de izlemekteyiz. Gerçi Yalçın Küçük verimsiz, israflı ve atıl kapasite yaratan bu eğitim düzeninin karşısına halkçı eğitimi koymakta ve halkçı eğitimin gerekleri olarak da eğitimi üretim süreci ile bütünleşme, eğitim süresinin kısaltılması olarak açıklamaktaysa da halkçı eğitimden yana gözükenlerin ısrafçı biçimde eğitim süresini uzatmakla uğraştıklarına tanık olunmaktadır.

İki yıllık sözde eğitim enstitülerinden temel eğitimde sınıf öğretmeni, üç yıllık eğitim enstitülerinden de branş öğretmeni yetiştirmekle öğretmen yetiştirme işini yüksek okul temeline dayamak görüntüyü kurtarmaktadır. Ülkenin koşullarından kaynaklanan nitelikte öğretmen yetiştirme ile Dunun bir ilgisi yoktur. Basit çapta Amerikan kolejciliğinin aktarmacılığıdır bu girişim. Öğretmenin yükseköğretimden yetiştirilmesini savunanlar Özerk yükseköğrenim kurumları yerine milli eğitime bağlı, öğretim düzeyi orta öğretimi aşmamış okulları kurup yaygınlaştırmakla öğretmen yetiştirmeyi ciddi bir iş olarak ele almadıklarını göstermektedirler. Yükseköğrenim kapılarındaki yığılmaya ucuz, palyatif önlemler getirmekten başka bir iş görmemektedirler. Öğretmenleri 10. dereceden göreve başlatıp gelirlerini arttırdıkları gibi savlarla daha da gülünç olmaktadırlar. Daha kısa yoldan, gerçekçi, yeterli, ülkenin sosyo-ekonomik yapısıyla uyumlu bilimsel dünya görüşü kazandıran bir öğretmen yetiştirme modeli arayışı yerine ortaöğretim özelliklerini aşmamış **kurumları yüksek** öğrenim kurumlarıymış gibi yutturmaya kalkmak en azından öğretmenlik mesleğine hakarettir.

Diğer bilim ve teknoloji dallarında olduğu gibi öğretmen yetiştirme sorunu da öğretim süresini uzatmakla çözülemez. Eğer bu uzatma gelişimle koşut olarak yapılırsa o zaman bir değer kazanır. Kaldı ki öğretmenin hizmet içi eğitimine gerçekçi bir yaklaşım sağlanarak, hizmet içi eğitimin yüksek okul çıkışlılara kazandırdığı maddi koşulları vermesi olanakları bulunmaktadır. Böylece üretim içinde yükselme ve öğrenme yolu rahatlıkla açılarak yüksek ögretimli öğretmen yetiştirilmesi işi ucuza sağlanmış olur.

ÖĞRETMEN YETİŞTİRMEDE TEKNOLOJİ

Öğretmen yetiştirmenin pahalı ve zor bir iş olduğu görüşünü ileri sürenlerin varlığına yukarıda değinilmişti. Bu görüşte olanlar yeterli öğretmen yetiştirme ve öğretmen davranışlarını değiştirmeyle uğraşma yerine üç ayrı işle uğraşmaktalar :

1. İyi öğretmen yetiştirme yerine program geliştirmenin gereğini ileri sürenler bu işle uğraşmayı öne geçirmektedirler. Burada doğrudan doğruya konumuzun ilgi alanı olmamakla birlikte program geliştirmenin kendi başına tabulaştırılmasmın eğitimin geliştirilmesinde bir anlam taşımadığı gerçeğini anımsatmakla yetinelim.

2. Öğretmenin yerine geçecek, hiç olmazsa öğretmen gereksinimini azaltacak eğitim teknolojisinin geliştirilmesi gereğini vurgulamaktadırlar. İlk bakışta çekici gözüken bu görüşün uygulamada aldığı biçim üzerinde aşağıda durulacaktır.

3. Radyo, TV. gibi kitle iletişim araçlarından yararlanarak eğitimi sürdürüp eğitimci eksikliğini bu yoldan giderme girişiminde bulunmaktadırlar. Sonunda Yay-Kur uygulaması biçiminde bütünleştirilen bu girişimin Yay-Kur başkanının, Yay-Kur'u tanıtan yıllığın Önsözünde yazdığı şu gerekçe bakış açısını yansıtmaktadır : «Yükseköğretime talebin klasik kuruluşlarla karşılanmak ihtimali giderek zayıflamaktadır. Öğretim mesleği cazibesini kaybettiğinden eğitim teknolojisinden yararlanmak zorunluluğu vardır.» (Kemal Karhan, Yay-Kur 1975-1976 Yıllığı, Önsöz.) Yay-Kur ilgililerinin ucuza ve başarıyla öğrenci yetiştirdiklerini açıklayan demeç ve yazılarına karşın kurumun başarılı olup olmadığı üzerinde ayrıca durulmaya değer. Ancak Yeni Toplum'un Ocak 1976 tarihli 2. sayısında Mahmut T. Öngören'in ileri sürdüğü eleştirilerin haklılığı hemen ilk bakışta doğrulanmış gözükmektedir. Yay-Kur uygulaması aslında mektupla öğretmen yetiştirme olarak başladığından girişimin bu yönü üzerinde durmamız gerekmektedir.

Öğretmen yetiştirmede teknolojiden yararlanma ya da öğretimde öğretmenin yerini alacak teknolojinin geliştirilebilmesi konularına daha yakından bakarken Deneme Yüksek Öğretmen Okulu girişimiyle, mektupla öğretim karşımıza çıkmaktadır.

Deneme Yüksek Öğretmen Okulu

Deneme Yüksek Öğretmen Okulu girişimi 1974-1975 Yılında bir öğretim yılı açık kalan uygulamadır. Deneme Yüksek Öğret-

men Okulu'nun eğitim teknolojisinden yararlanma yollarını araştıran bir kurum olarak düşünüldüğü halde iddiaya göre, «mevzuat»a uydurabilmek için fen dallarında öğretmen yetiştiren kurum olarak karşımıza çıkmıştır. Fizik, kimya, biyoloji ve matematik öğretmeni yetiştiren bölümleri içeren Deneme Yüksek Öğretmen Okulu'nun toplam 478 öğrencisi, 60 öğretmeni MC. kurulduktan sonra dağıtılmış, öğrenciler Gazi Eğitim Enstitüsüne intibak ettirilmişler, öğretmenler ise Yay-Kur ya da ortaöğretimde görevlendirilmişlerdir.

Fransız sisteminden aktarılan yüksek öğretmen okullarıyla nitel ve nicel bir benzerliği olmayan kurumun uygulama sonuçları alınmadığından, uygulamaya dönük değerlendirilmesinin yapılması olanaksız. Ama öğretmen açığını kapatma ile teknoloji denemelerinin yapılması açısından ilginç bir yanı var kurumun. Yayınladıkları bir yıllıkta ileri sürüldüğüne *%öre* uluslararası yardım sağlamışlar ve Türkiye'nin eğitim teknolojisini çözebilmek denemeler geliştirmişler. Beşevler'de bulunan Milli Eğitime bağlı okullar arasında kapalı devre televizyon kurmakla, herhalde, teknolojinin zirvesine ulaşacakları kanısında olan, genellikle Amerikan eğitim sisteminin uzmanlaştırdığı (?) kurucu ve öğretmenlerinin öğretmen yetiştirmede kaynak farklılıklarına yeni boyutlar eklemekten başka pek katkıları olacağını sanmamaktayız.

Bu arada Fransa'dan aktarılan yüksek öğretmen okullarıyla ilgili bir anımsatmada bulunmakda yarar var. Tanzimatla başlayan batı tipi okullara öğretmen yetiştirmenin Fransız eğitim sisteminden aktarılan bir benzeri olarak yüksek öğretmen okulu, öğrencisini üniversitelerin ilgili bölümlerinde okutan, kendi bünyesinde de ayrıca öğretmenlik formasyonu kazandıracak dersler veren bir yatılı okul sistemidir. Üniversitede maddi koşulları okumaya elverişli olmayan zeki çocukların sınavla alındığı bu okul 1959 yılma dek İstanbul Üniversitesi çerçevesinde varlığını sürdürürken bu tarihte Ankara'da öğretmen okullarının son sınıflarına geçen başarılı öğrencileri seçerek alıp Ankara Üniversitesi bünyesinde okutan bir kurum olarak karşımıza çıkmıştır. Ankara Yüksek Öğretmen okulunun başarıları üzerine bu tip öğrenci kaynağını genişleterek İstanbul'dakini de Ankara örneğine uydurmuşlar, bununla da yetinmeyerek İzmir'de yeni bir okul daha açmışlardır. Öğretmen okulları öğretmen yetiştiren kurum olmaktan çıkınca doğal olarak kaynak da kurumuştur. Ancak Yüksek Öğretmen Okullarının kaynağı kurumadan önce dejenere edildikleri bir gerçektir. Öğretmen okullarından başarılı öğrenci seçme yerine belli düşüncelere koşullanmışların seçimine başlanma-

sıyla birlikte kurumların işlevi de bitirilmiş sayılır. MC. kurulduktan sonra eski siteme göre fakültelerden Yüksek Öğretmen Okullarına öğrenci alınmasının ise belli bir siyasal partinin yandaşlarına bannak sağlamaktan başka bir anlam taşımadığı bilinen bir gerçek.

Aşağıda özerk nitelikte, kaynaşık bir öğretmen yetiştiren kurumdan söz edilecek. Bu kuruma Yüksek Öğretmen Okulu denmesi doğaldır. Ama bu yeni düşünülen yüksek öğretmen okulu ne klasik yüksek öğretmen okuluyla ne de teknoloji deneme okulu olan Deneme Yüksek Öğretmen Okulu ile ilgilidir.

Öğretmen yetiştirilmesinin ve öğretmen davranışının değiştirilmesinin zor olduğu, eğitimi geliştirmek için bununla uğraşmanın gereksizliğinden yola çıkarak eğitimde teknoloji geliştirilmesinin deneyimini yapmak için kurulan bir kurumun, ülkedeki fen dersleri öğretmen sayısında görülen azlıkları kapamak için kullanılması yurtsever, devrimci ve demokrat öğretmen ve örgütlerini inandırıcı olmamaktadır. Eğitim teknolojisinin geliştirilmesi, ülkenin sosyo-ekonomik yapısının gereksindiği teknolojinin bulunup denenmesi gerçeği ile inanılmadan öğretmen yetiştirilmesini başka bir açıdan dejenere etmek demokratik bir girişim olmasa gerektir. Öğretmen yetiştirme ile bütünlük kazanan eğitim teknolojisi geliştirilmesine evet diyecek demokratik, devrimci ve yurtsever çevrelerin bu tip suni girişimlerine de aynı biçimde hayır diyecekleri artık bilinmelidir.

Mektupla Öğretmen Yetiştirme

1974-1975 öğretim yılmda üniversite ve yüksek okullara giremeyen binlerce öğrencinin sorunlarını çözmek için mektupla yüksek öğrenim programları uygulama girişimleri olmuş, bunun için de büyük çaplı bir uygulamaya iddialı oiçimde öğretmen yetiştirme olarak başlanmıştır. Yüksek öğrenim kapısında yığılmanın öğretim sistemindeki aksaklıklardan, öğretmen eksiklerinin ise iktidar gücünü ellerinde tutanların halkm genel eğitimine gereken değeri vermemelerinden kaynaklandığı bir gerçek. Bu iki olumsuzluğun öğretmenlik mesleğine bu biçimde bir katkıyla çözülmesine çalışılmak ise üçüncü bir olumsuzluk. Yeterli hazırlıkları yapılmadan, aşağıdaki rakkamlarla da izleneceği gibi, büyük çapta bir girişimin öğretmenlik mesleğine olumsuz etkiler taşıması başından anlaşılabilecek bir uygulama. Eğer meslek içi eğitim olarak mektupla öğretmen yetiştirilmesi düşünülse belki de olumlu katkıları şimdiye dek alınabilecek olaa bu girişimin nicel

sonuçlan ise, Yay-Kur ilgililerinin öğünmelerine karşın pek de olumlu gözükmemekte. Kaldı ki eğitim enstitülerindeki MC. dönemi uygulamalarıyla bütünleştirilen Mektupla Öğretmen Yetiştirme, ders notlarından yaz uygulamalarına dek belli bir siyasal partinin öğretmenleri yandaş yetiştirme girişimleriyle koşutlanmış bulunmakta.

Mektupla Öğretimin, şimdiki adıyla Açık Yüksek Öğretim Dairesinin eğitim enstitüleriyle ilgili rakkamları şöyle :

Öğretim Yılı	Yeni kayıt I. Sınıf	II. Sınıf	III. Sınıf	Toplam
1974-1975	47 156 47156	—	———	47 156
1975-1976	11 697 26217	3 686	———	29 903
1976-1977	11360.	8 333	2 026	22 719

Görüldüğü gibi 47156 kayıttan son sınıfa geçen 2026 öğrenci olmuştur. 1975-1976 öğretim yılında sınıf geçenlerden 3760 öğrencinin de eğitim enstitülerine devamlı öğrenci olarak kaydolduklarını dikkate alırsak ortalama beş bin civarında öğrencinin ilk kayıtlardan mesleğe yöneldiğini söylemek olanaklı. Bu yazı yazıldığı sırada komando baskılarından canını kurtararak ya da onlarla bütünleşerek kaç öğrencinin öğretmen diploması aldığı henüz kesinleşmemişti. Eğitim enstitülerinin resim-iş, müzik ve beden eğitimi bölümleri de dahil olmak üzere tüm bölümlerinde mektupla öğretmen yetiştirilmiştir. İlk yıl mektup tipinde yazdırılan ders notları sonradan kitaplar halinde cilt cilt, öğretim yıllarının sonlarına doğru gönderildiğine bakılırsa bunun karşılıklı yazışmayla yapılan bir öğretim olmadığı da dikkate değer.

Milli Eğitime bağlı diğer yüksek öğrenim dallarında da mektupla öğretim yapıldığını anımsatalım. Örneğin birer öğretmen yetiştiren kurum olan Kız' Teknik Y.Ö.O. nun giyim, nakış, el sanatları ve çiçek, aile ekonomisi ve beslenme, çocuk gelişimi ve eğitimi bölümlerine 1974-1975 öğretim yılında toplam 1093 öğrenci kaydedilmiş, bunlardan 100'ü sınıf geçerek devamlı öğrenci olmuşlar; Erkek Teknik Y.Ö.O.'nun da 1974-1975 öğretim yılında 2407 öğrenci alınarak mektupla eğitilip 94'ü ikinci sınıfa geçirilerek devamlı öğrenci yapılmışlardır. Ayrıca Ticaret ve Turizm Y.Ö.O. İki yıllık Eğitim Enstitüsü ve İslâm Enstitüleri için de aynı yol izlenmiştir. Bu programların da öğretmen yetiştirmeye dönük olduğu unutulmasın.

Çağdaş teknolojiden, yani radyo, TV. ve diğer iletişim araçlarından, yararlanarak öğretmensiz bir yüksek okul deneyimi için ne yazık ki buluna buluna belki de Türkiye koşullarına göre en çok önem verilmesi gereken öğretmenlik mesleğinin seçilmesi çok acıdır. Bunun bile kurallarına uygun yapılmadığına bakarak öğretmenlik mesleğini önemsemeyenlerin mesleği daha da çıkmaza sokmak için ellerinden geleni yaptıkları izlenimi doğmaktadır.

Öğretmen yetiştirmede teknoloji kullanma ya da öğretmenin yerini alacak teknolojilerin geliştirilmesi gibi çabalara girişmeden önce Türkiye'de dağınık yerleşme, ulusal gelir dağılımındaki korkunç adaletsizlikler, bölgeler arası kültürel ve ekonomik farklılıklar, tarihsel birikimden gelen okul anlayışları, kitlelerin eğitime verdikleri değer ve anlam iyi çözümlenmelidir. Bu açılardan Türkiye gerçeklerine bakılınca öğretmenin toplumsal işlevi de iyi anlaşılır ve buna dayalı olarak da nasıl bir öğretmen tipi gereksinildiği ortaya çıkar. Yukarıda değinilen bir gerçeği yineleyelim: Tekelci kapitalizmin ideologlarmca öğütlenen emperyalist ülkelerdeki moda akımlar Türkiye'nin eğitim sorunlarını, bu arada öğretmen yetiştirme işini, çözmeye elverişli değillerdir.

Öğretmen yetiştirmede teknolojiden yararlanmanın yolu vardır. Türkiye'nin koşullarına uygun eğitim teknolojisinin geliştirilmesi için deneyimler de yapılmalıdır. Ancak bunlar öğretmen yetiştirme işinin' bütünlüğü içinde aranmalıdır.

BİR ÖNERİ

Öğretmen yetiştirmenin bir bütünlük içinde ele alınması gereği açık. Bunun da eğitimin demokratikleştirilmesiyle, eğitimin demokratikleştirilebilmesinin ise düzenin demokratikleştirilmesiyle ilişkisi aynı derecede açık. Öğretmen yetiştirilmesinin bir bütünlük içinde ele alınıp demokratik bir ortama kavuşturulmasında hemen her dönemde kıyılmasına, öldürülmesine karşın düzenin demokratikleştirılmesinde üzerine düşen görevi yapmaya çalışan yurtsever, demokratik ve devrimci öğretmen kesiminin ileri sürdükleri görüşler iki ana maddede toplanabilir :

1; Öğretmenler bir kaynaktan yetiştirilmelidirler.

2. Öğretmen yetiştirilen kurumlara gerekli dersler konularak geleceğin öğretmeni, toplumların tarihsel gelişimini, tarihsel olayların ekonomik ve sınıfsal nedenlerini, kendini, insanı, içinde yaşa-

dığı toplum ve dünyayı bilimsel olarak tanıyabilecek, çağının öğretmeni olabilecek bir biçimde eğitimden geçirilmelidir.

Bu iki görüşün Öğretmen Yetiştirmede Genel Kültür ile ilişkisi üzerinde Yeni Toplum'un 21. sayısındaki yazımızda durmuştuk. O yazıda tanımlanan nitelikte genel kültürün öğretmen yetiştirmede asıl alınması gerektiği üzerinde yeniden durulmayacak. Ancak böyle bir genel kültürün verilmesinde temel dersler olarak: a. Kültür ya da uygarlık gibi bölümlemelerle değil toplumların diyalektik gelişim süreçlerini bilimsel bir bütün olarak sergileyecek nitelikte bir TARİH, b. Ele alınan metinleri anlayıp yorumlayacak düzeyde bir DİL, c. Toplum yapılarını, ekonomi ve siyasal gelişme ve değişimleri kavratacak bir TOPLUM BİLİM önerilebilir. Bu derslerin aşağıdaki tabloda gösterilen öğretmen okullarındaki düzeyleriyle Yüksek Öğretmen Okullarındaki düzeylerinin, öğrencilerin yaşlarındaki kavrayiş dereceleriyle oranlı olması gerektiğini hemen belirtelim.

Aşağıda öğretmen yetiştirmeye dönük bir dizge önerilmektedir. Bu dizgenin açıklamasını yapmadan önce dayandırılan görüşleri açıklamak yararlı olacaktır.

Bir kez bu dizge önerilirken Türkiye'nin bu gün var olan öğretmen yetiştiren kurumlarından kolayca geçiş düşünülmektedir. Eldeki olanakların verimli bir yoldan kullanılması asıl alınmıştır. Bunun için öğretmen yetiştiren kurumların birbirlerine kapalı düzende sürdürülmesinin ortaya koyduğu, öğretmenin mesleğe yabancılaşmasının çözümlenmesi amaçlanmıştır.

Öte yandan temel eğitimden geçmiş kişilerin mesleğe yönelirken her bakımdan kendilerini dondurmadan geçişlere açık bir dizgeyi seçmelerinin olanaklı olduğu gerçektir. Böylece öğretmenlik mesleğinin, başka koşulların da gerçekleştirilmesiyle, yeniden çekicilik kazanması olasılığı kuvvetlidir. Bu başka koşulların başında ise öğretmenlik mesleğinin, diğer mesleklerde olduğu gibi güvenceye kavnşturulması gelmektedir. Bizce grevli, toplu sözleşmeli grev hakkı bu güvencenin temel koşuludur.

Ayrıca bu dizge ortaya konurken bilimsel nitelik taşımayan, göstermelik yüksek öğretimin hem israfçılığı, hem de meslek bütünlüğünü parçalayıcı uygulamalardan vazgeçilmesi zorunluluğu düşünülmüştür. Bunun için de iki yıllık eğitim enstitüleri uygulamasına derhal son verilmesi, öğretmen okullarının ise daha fazla dejenere edilmeden yeniden açılması gereğinden yola çıkılmıştır.

ÖĞRETMEN YETİŞTİRME DİZGESİ

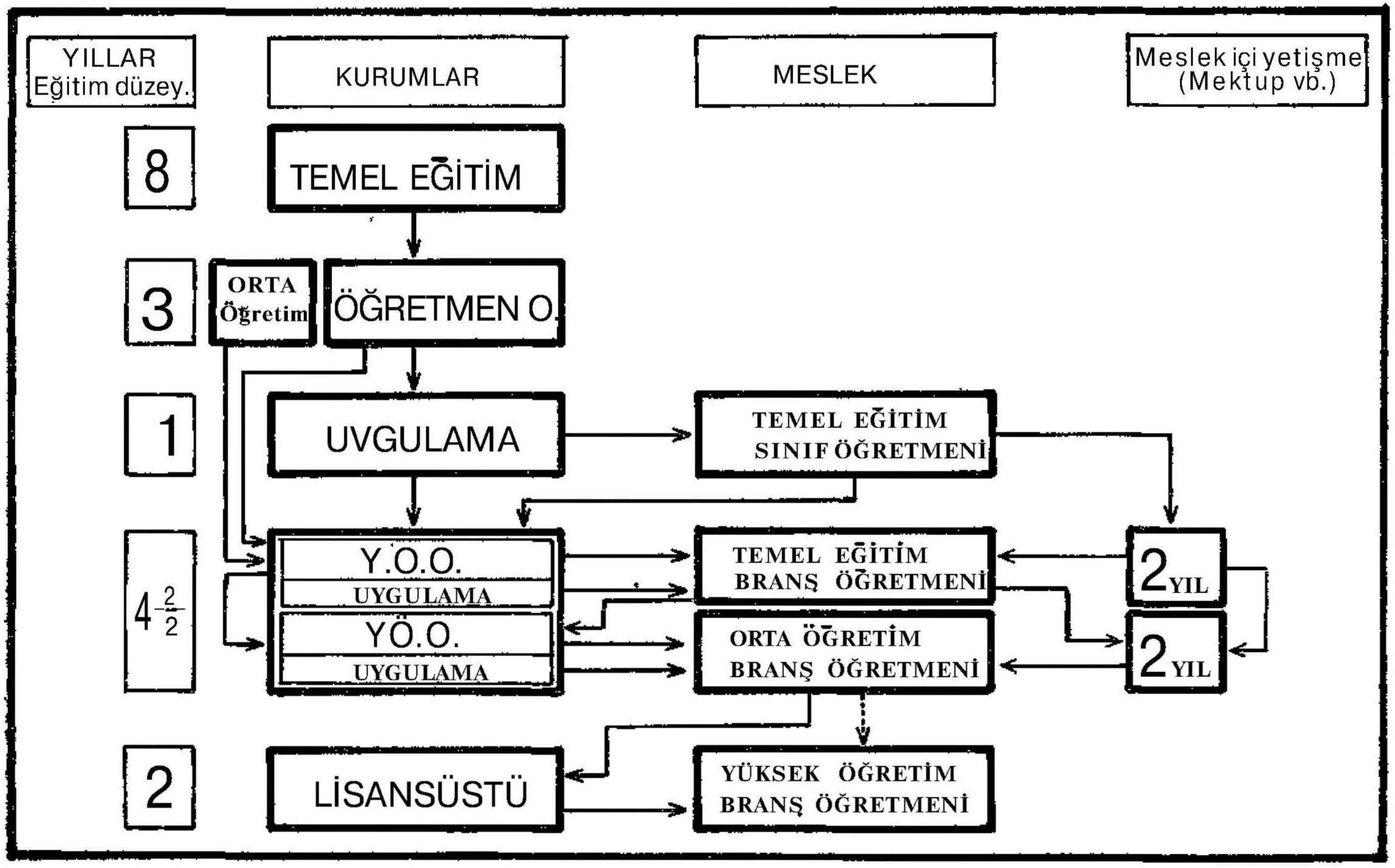

A ç ı k l a m a l a r :

1. Öğretmen okulları 3 yıldır. Ancak gerçek bir uygulama ve staj okuluyla tamamlanmaktadır. Temel eğitim sınıf öğretmeni olabilmek için uygulama okulunu bitirmek gerekmektedir. Orta öğretimin herhangi bir dalından gelenin bu uygulama okuluna katılması olanaksızdır. Bir yıllık uygulama seminer, konferans, araştırma, mezuniyet çalışması vb. dersler ile meslek deneyimlerini içerir. Uygulama okulundan alınan diploma bir yıllık yüksek öğrenim sayılır ve bu günkü yasalara göre 10 dereceden intibaka dayanak olur.

2. Yüksek öğretmen okulları 2'şer yıllık iki aşamadan oluşur ve dört yıldır. Bu kurumlar idari ve bilimsel güvencelere dayalı olarak kurulacaklardır. Yurdun uygun merkezi yerlerinde açılan bu kurumların kuruluşu bu *gün* var olan eğitim enstitülerinin gerekli görülenlerinin intibaklarıyla sağlanabilir. Çevre olanakları elverişli olanların bünyelerinde mesleki ve teknik öğretmen yetiştiren kurumlar açılabilir. Eldeki bu tip okullar ise yeni kurulan yüksek öğretmen okulları bünyesine katılırlar. Sözgelimi Ankara Gazi Eğitim Enstitüsü bünyesine teknik ve mesleki öğretmen yetiştiren kurumlar alınarak bütünlük sağlanabilir.

3. Yüksek öğretmen okullarında bilimsel dünya görüşü sağlayacak genel kültür dersleri birinci planda düşünülür. Hangi branşta öğretmen olacaksa olsun bir adayın genel kültürünün belli bir düzeye yükseltilmesi asıl alınır.

4. Yüksek öğretmen okullarına öğretmen okulu çıkışlılar sınavla, uygulamaya katıldıktan sonra sınıf öğretmeni planlar belli bir süre çalıştıktan sonra sınavsız alınırlar. Orta öğretimin teknik öğretim dallarından yeterince öğrenci sınavla alındıktan sonra kalan açıklar için genel ortaöğretim öğrencilerinden sınavla öğrenci alınır. Temel eğitim sınıf öğretmenliği uygulama diploması kazanmış olanlar dışında kalanlar yüksek öğretmen okullarının iki yıllık eğitiminden sonra bir yıllık, bu kurum bünyesindeki uygulama okuluna katılarak basan sağladıktan sonra temel eğitim branş öğretmenliklerine atanırlar,. Son iki yılı da okuma başarısını gösterenler de yine kurum bünyesindeki uygulama okulunu bitirdikten sonra ortaöğretim branş öğretmeni olurlar.

5. Yüksek öğretmen okullarındaki uygulama okullarının niteliğide öğretmen okullarının uygulama okulları niteliğindedir. İş içinde eğitim esasına dayanı'rlar.

6. Yüksek öğretmen okulları çevrelerindeki öğretmen okullarının geliştirilmelerini üstlenirler. Birlikte programlar yapar ve uygulama sonuçlarını değerlendirirler.

7. Yüksek öğretmen okulları ileride kendi bünyelerinde lisans üstü öğretimi gerçekleştirme hazırlıklarını kınuluşiarından itibaren planlarlar. Ancak ilk aşamada bu düzeyde bir öğretimi gerçekleştirebilmek için çevrelerindeki üniversite ye bilim kuruluşlarından yararlanırlar. Aynı biçimde çevrelerindeki üniversite ve bilimsel araştırma kurumlarıyla sürekli ortak çalışma ve araştırmalar yaparlar.

8. Bir yüksek öğretmen okulunun üstlendiği görev olarak hizmet içi eğitim geliştirilir. Milli Eğitim Bakanlığı bünyesindeki göstermelik hizmet içi eğitim kaldırılır. Mektupla hizmet içi eğitim servisi kurulabilir. Böylece isteyen öğretmen bir yandan mesleğini sürdürürken bir yandan da gerçek bir mektuplaşma yoluyla daha üst kurumlarda öğretmenlik yapma hakkı elde edebiliri Her öğretmene, hiçbir başka koşul aranmaksızın mektupla hizmet içi eğitime katılma hakkı verilir. Bu öğretimin harcamalarına öğretmenler katılabilir.

9. Yüksek öğretmen okulları kendi çevrelerindeki öğretmenlerin mesleki çalışmalarını koordine eder ve katkıda bulunur. Bunun için öğretmen örgütleriyle gerçek bir dayanışma içinde bulunulur.

10. Öğretmen açığının giderilmesinde mesleğe zarar verilmesi için şimdilik fakülte ya da yüksek okul çıkışlılardan öğretmen olmak isteyenler, asıl olan genel kültür sınavlarını kazanabilirle! se yüksek öğretmen okulları bünyesindeki uygulama okullarına alınırlar ve bir yıllık bu okulları bitirdikten sonra atanabilirler.

11. İdari ve bilimsel güvencelerle kurulmuş olan yüksek öğretmen okullarında öğrenciler yönetime katılırlar. Bu katılma onların örgütleri aracılığıyla ve söz sahibi olmaları biçiminde gerçekleşir. Öte yandan okulların idari ve bilimsel güvencelerinden biri de öğretmen örgütlerinin katılmasıyla sağlanır.

12. Öğretmen okullarının ders programları orta öğretim kurumlarının kopyaları olarak düşünülmemelidir. Genel kültür derslerinin yanında mesleğe gereken bilgi ve becerinin geliştirilmesine dönük ve genel ortaöğretim programlarından ayrı dersler okutulur.

Göstermelik akademik, göstermelik özerk yerine gerçek güvenceli, bilimsel dünya görüşü sağlayacak, yurt ve dünya gerçeklerine dönük kurumların oluşturulması, eğitimin demokratikleştirilmesi kavgasının bir bölümüdür. Yurtsever, devrimci, demokrat öğrenci, öğretmen ve halkın işbirliğiyle sağlanacak bir gelişmedir.

1920 - 1973 Hükümet Programlarında ilköğretim

Sezai **KAYNAK**

GİRİŞ :

Hayatın tüm alanlarında olduğu gibi, eğitim alanı da yoğun bir faşistleştirme, gelecekte faşizme kitle tabanı hazırlama, saldırısıyla karşı karşıyadır günümüzde.

Irkçı, şoven, özümlemeci programlarla karşımıza çıkan egemen şiiif eğitimcileri (!), nasıl gelmişlerdir bu noktaya? Tarihi **bir** süreç içinde konuyu irdelediğimizde, 1920-1973 yılları arasında 41 değişik hükümetin kurulduğunu, bunlardan 16 tanesinin programlarında «Milli Eğitim» ile ilgili bir cümle bile bulunmadığını görüyoruz. Zaten bazı hükümetler program yapma gereğini de duymamışlar.

Egemen sınıfların siyasi iktidarları, «hükümetleri» ile şekillenir. «Altyapı özelliği gösteren, özünde bir üstyapı kurumu olan» eğitimi bu ölçüde ciddiye almışlardır o günlerin siyasi iktidarları. Yazı dizisi iyi incelendiğinde görülecektir ki, dünyadaki ve ülkemizdeki politik ve ekonomik gelişmeler aynen yansıyacaktır programlara. Öyle ki, faşizmin bütün dünyayı tehdit ettiği 1939-1945 yıllarında «Milli eğitim» programlarında faşizme çanak tutan bölümlere raslayacağız. Günümüzdeki azgın saldırıya irarşı koyabilmek için, geçmişi iyice irdelemek, eleştirisini yapmak, somut koşulları gözardı etmeden bu alanda yapabileceklerimizi belirlemek gerekiyor.

İncelemede sadece ilköğretim alanı irdelenmiş, meclise sunulan programlar belgesel olarak aktarılmıştır.

> **Egemen** sınıflar eğitimcilerden, kendilerine uysal, becerikli, itaatkâr uşaklar ister.

REİS : FEVZİ PAŞA — 25.4.1920

İCRA HEYETİNİN PROGRAMINDAN : «Maarif işlerindeki gayemiz : çocuklarımıza verilecek terbiyeyi her manâsı ile dinî ve millî bir hale koymak ve onları cidali hayatta muvaffak kılacak, istinatgâhlarmı kendi nefisleri ile bulduracak kudret-i teşebbüs ve itimad-ı nefis gibi seciyeler verecek, müstahsil bir fikir ve şuur uyandıracak bir derece-i aliyeye isal eylemek..» (1)

REİS : FEVZİ PAŞA — 15.5.1921

İCRA VEKİLLERİ HEYETİ PROGRAMI . «Milli eğitim» ile ilgili programda en ufak bir sözcük bile bulunmamaktadır. (Kurtuluş Savaşı yılları.)

REİS : H. RAUF B. — 12.7.1922

İCRA VEKİLLERİ HEYETİ PROGRAMI : Bu hükümetin sadece eğitim alanında değil diğer alanlarda da programı bulunmamaktadır.

REİS : FETHİ BEY — 148.1923

İCRA VEKİLLERİ HEYETİNİN PROGRAMINDAN : «Çocukların terbiye ve talimi bittabi mektepler vasıtası ile temin edilecek ve mekteblerin asri tekemmülata mazhar olabilmeleri için mualimlerin daha iyi yetiştirilmesine ve tatil zamanında açılacak dersler ile tevsii malûmat etmelerine, binaların ?slahma alâtı dersiyenin ikmaline çalışılacaktır... Tahsil-i iptidainin mecburiyeti tamim edilecektir... Tahsil-i iptidai milletin bütün efradına terbiyei umumiyeyle birlikte ameli mesleklere müteveccih bir terbiyede temin edecektir.» Görüldüğü gibi ilk defa ilköğretimin mecburiyeti bu hükümetin programında sözkonusu edilmektedir.

BAŞVEKİL : İSMET PAŞA — 29.10.1924

İCRA VEKİLLERİ HEYETİ PROGRAMI . Bu hükümetin progmına rastlanmamıştır.

REİS : İSMET PAŞA — 6.3.1924

İCRA VEKİLLERİ HEYETİ PROGRAMI : Hükümetin programına rastlanmamıştır.

BAŞVEKİL : A. FETHİ BEYEFENDİ — 22.11.1924

İCRA VEKİLLERİ HEYETİ PROGRAMI : Bu hükümetin prog-
' ramında ilköğretim alanı ile ilgili oalrak yuvarlak sözcüklerle «Muallim noksanının telafisine çalışmak...» şeklinde bir cümle bulunmaktadır.

BAŞVEKİL : İSMET PAŞA HAZRETLERİ — 4.3.1925

İCRA VEKİLLERİ HEYETİ PROGRAMI : Programda bırakınız ilköğretimi, «Milli Eğitim» ile ilgili bir tek cümle yoktur. Sadece eski programın devam edeceği belirtilmektedir.

BAŞVEKİL : İSMET PAŞA HAZRETLER — 1.11İ1927

İCRA VEKİLLERİ HEYETİ PROGRAMİ : «Milli Eğitim» konularına yer verilmemiştir.

BAŞVEKİL : İSMET PAŞA — 8.11.1928

İCRA VEKİLLERİ HEYETİ PROGRAMINDAN : «Türk harflerinin, bütün vatandaşlara kapılarının önünde ve işyerlerinin başında öğretilebilmesi için daha bu sene içinde millet mektebleri teşkilatı yapacağız... ilk tahsili fiilen umumi bir hale getirmek meselesini enine boyuna ve çok özen ile tetkik ettik. Bugünkü usul ile ilk tahsil varabileceği hedeflere varmış gibidir. İlk tahsille umumi ve hususi idarelerden tahsis ettiği varidatki 20 milyonu geçecek kadardır. Bir elden yani Büyük Millet Meclisinin Maarif Vekaletinden sarf olunarak bütün memleketin bir plana göre mütevazi fakat sıhhi, temiz, ihtiyaca kafi binalarla ilk tahsili bütün vatana fiilen umumi kılmak mümkün olacaktır.»

3.6.1929 — 12.9.1929 — 12.12.1929 tarihli İSMET PAŞA HÜKÜMETLERİNİN PROGRAMLARINDA «MİLLİ EĞİTİM» KONULARINA YER VERİLMEMİŞTİR. Arka arkaya üç hükümet kuruluyor ama eğitim alanında programlara bir tek cümle bile konulmuyor. Yorumu saym okuyucuya bırakıyorum.

BAŞVEKİL : İSMET PAŞA — 27.9.1930

İCRA VEKİLLERİ PROGRAMI : İlköğretim ile ilgili önemli bölüm bulunmamaktadır. Genel olarak : «az harcama ile çok netice arayan» bir eğitim politikasından söz edilmektedir.

BAŞVEKİL : İSMET PAŞA — 4.5.1931

İCRA VEKİLLERİ HEYETİ : «Maarifte gayelerimizin temini için az masrafla çok okutabilmek usullerinin tatbikatında bilhassa mesai sarfetmek kararındayız.» şeklinde bir ifade bulunmaktadır.

BAŞVEKİL : İSMET İNÖNÜ — 7.3.1935

İCRA VEKİLLERİ HEYETİ : Programda «Milli Eğitim» konularına değinilmemiştir.

BAŞVEKİL : CELAL BAYAR — 8.11.1937

İCRA VEKİLLERİ HEYETİ : «İlköğretim her bakımdan üzerinde en çok duracağımız ve en çok ehemmiyet vereceğimiz bir mevzudur.

Aile ocağından sonra milli kültür ile ilk temas ilkokullarda başlıyor. Genç vatandaş herşeyi benimseyen ve **henüz temyiz** kabiliyeti teessüs etmemiş olan taze zekâsıyla ancak **en doğruyu, en** iyiyi ve en güzeli öğretecek bir müesseseye **emanet edilebilir.**

İlk tahsilde alman fena intibaları müteakiben düzeltilebilecek âli bir tahsil sistemi henüz icad edilmemiştir.

Fena bir ilköğretim fena bir hayata başlayış demektir. Bu genç vatandaşın karakterinin teşekkülüne mani **olur ve hatta** bozabilir, bunun içindir ki ilköğretime en çok ehemmiyet vereceğiz. En kıymetli, en iyi yetişmiş ve en kuvvetli **elemanlarımızı bu işte ve bu** iş için adam yetiştirmekte kullanacağız. İyi bir ilkokul öğretmenini en yüksek bir okul öğretmeninden, mahiyet itibarile daha az mühim bir vazife almış saymıyoruz ve kendilerinin hayatile refahlarile ve bu mühim vazifeyi başarış kabiliyetlerile **en yakından** alakadar olmakta devam edeceğiz.

Mecburi ilköğretimin gayesi, vatandaşlara konuştukları dilin kaidelerini ve mensup oldukları milletin tarih ve rejimini öğretmek ve hayatta **daha ileri adımları bakımından zaruri ilk bilgiyi kendilerine vermektir.**

•İlk tahsili bitirenlerin hepsini, istidat ve kabiliyetleri neden ibaret olursa olsun üniversiteye dayanan **bir mekanizma karşısında** bırakmak istemiyoruz.

Çünkü bunun neticesi bir taraftan tesis ve **kuvvetlendirmek** istediğimiz yeni ve ileri Türkiye hayatını en zaruri elemanlarından mahrum bırakmak ve diğer taraftan yavaş yavaş memlekette bir ihtisasa varmadan sönmüş veya yarı tahsille kalmış **veyahut da** bizzat ekmeğini kazanmaktan aciz sadece diplomasına dayanan bir asabi yorgunluk kafilesile karşılaşmak olur.

Kemalist **rejimde okul yalnız (mecburi ahkâm) değildir.**

İlköğretim mevzuuna mütenazır olarak ner nevi meslek mekteplerine ehemmiyet verilecektir.

Şefin işaretleri dairesinde doğu bölgemizde bir kültür merkezi esaslarını kurmaya başlayacağız. (Asimilasyonun temel kurumlarına hazırlık).

İyi ve çok eğitmen, öğretmen yetiştirmeye bilhassa kıymet vereceğiz.

Bütün devlet okullarının kemiyet itibarile olduğu kadar, keyfiyet ve teçhizat itibarilede en yüksek derecelere ulaştırılması hedefimizdir.»

BAŞVEKİL : CELAL BAYAR — 16.H.1938

İCRA VEKİLLERİ **HEYETİ** : «Önceki programlara devanı edileceği» şeklinde bir açıklama ile yetinilmiştir.

BAŞVEKİL : DR. REFİK SAYDAM — 27.1.1939

İCRA VEKİLLERİ HEYETİ : «Türk çocuğunu daha ilk tahsil yaşında iken mektebe alarak zeka, istidat ve faaliyetlerine uygun bir silsile takip ettirmek memleketin ilim, sanat ve pratik hayat ve teknik faaliyet sahalarında görülen eleman ihtiyacını onların yetişkin varlıklarıyla karşılamak maarif işlerinde tutacağılrnız esaslı yoldur. Bu yolda emin yürüyebilmek için, ilk tahsil öğretmen ve eğitmenlerimizle vermeye çalışmakta devam edeceğiz. Türk çocuğunun ahlakî temiz, ruhça ve bedence sağlam, milletine vatanına, cumhuriyetine ve inkilâba sadık yetiştirmek maarifimizin başlıca hedefidir. Tarih ve dil inkilabımızm milli ruhun doğuşuna ve kuvvetlenmesine verdiği hızı arttıracağız.»

BAŞVEKİL : DR. REFİK SAYDAM — 10 4.1939

İCRA VEKİLLERİ HEYETİ : «Milli Eğitim» konularına yer verilmemiştir.

• BAŞBAKAN : ŞÜKRÜ SARAÇOĞLU — 5.8.1942

İCRA VEKİLLERİ HEYETİ : «Biz Türküz, Türkçüyüz ve daima Türkçü kalacağız. Bizim için Türkçülük bir kan meselesi olduğu kadar ve lâakal o kadar bir vicdan ve kültür meselesidir.» (Bu yıllar faşist güçlerin tüm dünyayı titrettiği.yıllardır. Irkçılık, şovenizm meclis kürsüsünden haykırıyor.)

BAŞVEKİL ŞÜKRÜ SARAÇOĞLU — 17.3.1943

İCRA VEKİLLERİ HEYETİ : «İlk tahsil talebesi de on sene içinde 525 000 den 970 000'i bulmuştur.»

BAŞBAKAN : RECEP PEKER — 14.8.1946

İCRA VEKİLLERİ HEYETİ : «Köy okullarını yapmak işinde köylüyü bizzat çalıştırma sistemine devam edilecektir. Ancak bu okullarm kereste, kiremit, cam, çivi gibi para ile satın alınması gereken malzemesini devlet temin edecektir.

Köylülerle, vasıtaları ekip biçme, nadas zamanlarında serbest kalacaktır. Bütün okulsuz köyleri okula kavuşturma işi, öğretmen yetiştirme faaliyetine muvazi ve bununla ahenkli bir şekilde ve ortalama 10 yıllık bir süre içinde tamamlanacak surette Bakanlar Kurulunca teferruatlı bir uygulama planına bağlanacaktır.

Şehir ve kasabalardaki ilkokul yapımı da köylerdeki esaslara benzer usullere bağlanacaktır.

Okul bulunmayan yerlerden gelen öğrencilerin tahsilini kolaylaştırmak için okullu merkezlerde öğrenci yurtlarının çoğaltılmasına çalışılacaktır. Her nevi ve her derecedeki okulların öğre-

tim araçlarının ve laboratuvarlarınm tamamlanma gayretleri arttırılacaktır.»

BAŞBAKAN : HASAN SAKA — 13.10.1917
BAKANLAR KURULU : «Milli Eğitim» konularına yer verilmemiştir.

BAŞBAKAN : HASAN SAKA — 8.6.1948
BAKANLAR KURULU : «Milli Eğitim» konularına yer verilmemiştir.

BAŞBAKAN : ŞEMSETTİN GÜNALTAY — 24.1.1949
BAKANLAR KURULU : «Türk imkilâbınıri ana prensiplerini titiz bir itina ile savunmakta devam edeceğiz. Bütün diğer hürriyetler gibi vatandaşın vicdan hürriyetini de mukaddes tanırız. Din öğretiminin ihtiyarı olması esasına sadık kalarak, vatandaşların çocuklarına din bilgisi vermek haklarını kullanmaları için gereken imkanları hazırlayacağız. Fakat lâiklik prensibimizden ayrılmamıza asla tasavvur edilmemelidir. Bilhassa din perdesi altında bu millet asırlarca uyuşturulmuş olan hurafelerin yeni baştan belirmesine asla meydan vermeyeceğiz. Dinin siyasete ve şahsi menfaatlere alet edilmesine de müsamaha etmeyeceğiz.»

BAŞBAKAN : ADNAN MENDERES — 29.5.1950
BAKANLAR KURULU : İlköğretim ile ilgili bir bölüm bulun-, mamaktadır.

BAŞBAKAN : ADNAN MENDERES — 30.3.1951
BAKANLAR KURULU : «Memlekette ilk, orta, yüksek ve teknik öğretim şubelerinin bir tek umumi maarif siyasetine göre idare edilmesi yoluna gidilmiştir.

; Köy okulları inşaatında Doğu illeri ile bu iller kadar geri kalmış diğer illerin ihtiyaçları ön planda tutulacak ve köylü vatandaşlarımızı mükellefiyete tabi tutan mevzuat kaldırılacaktır.

İlkokul öğretmenlerinin gerekli hususlar gözönünde bulundurulmak şartıyla aynı menşeden gelmelerine ve umumiyetle öğretmenlerimizin çok iyi vasıfta yetişmelerine ehemmiyet vereceğiz.»

BAŞBAKAN : ADNAN MENDERES — 24.5.1954
BAKANLAR KURULU : «Milli Eğitime» yapılan genel harcamalardan bahsedilmektedir.

BAŞBAKAN : ADNAN MENDERES — 14.12.1955
BAKANLAR KURULU : «Milli Eğitim» konularına yer verilmemiştir.

BAŞBAKAN : ADNAN MENDERES — 4.12.1957

BAKANLAR KURULU : «Milli Eğitim» konularına yer verilmemiştir.

DEVLET BAŞKANI ve BAŞVEKİL ORG. CEMAL GÜRSEL — 11.7.1960

BAKANLAR KURULU : «Eğitimin durgun halinden çıkarıp yapıcı, başarıcı bir vasfa ulaştırmak amacımızdır.» denmektedir.

BAŞBAKAN : ORG. CEMAL GÜRSEL — 5.1.1961

BAKANLAR KURULU : Hükümet program sunmamıştır.

BAŞBAKAN : İSMET İNÖNÜ — 27.11.1961

BAKANLAR KURULU : «İlköğretim on yıllık bir süre içinde sağlanmak tertibine bağlanmıştır. İlkokulu bitiren ve çeşitli sebeplerle ortaöğretime devam etmek imkanını bulamayan çocuk ve yetişkinler için kısa süreli yetiştirme programları hazırlanacaktır.

Büyük meselemiz, her sahada ehliyetli ve yeter sayıda öğretmen bulunmamasıdır.»

BAŞBAKAN : İSMET İNÖNÜ — 27.7.1962

BAKANLAR KURULU : «İlköğretimde, 1970 Yılma kadar, okuma çağında bulunan bütün çocuklar okul içine alınacaktır.

Öğretmen yetiştirmek için yapılan bütün yatırımların ve harcanan emeklerin arzu edilen sonuca ulaşması için, öğretmenlik mesleğini cazip kılacak tedbirlerin alınması zaruretine inanmaktayız.»

BAŞBAKAN : İSMET İNÖNÜ —'30.12.1963

BAKANLAR KURULU : Özel olarak ilköğretime değinilmemiştir.

BAŞBAKAN : SUAD HAYRİ ÜRGÜPLÜ — 26.2.1965

BAKANLAR KURULU : Genel olarak eğitimde, eşit eğitim olanaklarından söz edilmektedir.

BAŞBAKAN : SÜLEYMAN DEMİREL .— 3.11.1965

BAKANLAR KURULU : «Milli eğitim davası, Türkiye'de hürriyet rejiminin ve demokratik düzenin temelini besleyen bir kaynak olduğu kadar, memleket kalkınmasının en güçlü vasıtalarından biridir. Bunun için herşeyden önce temel eğitim meselesini halletmek, düşük olan okur-yazar oranını yükseltmek gerekmektedir.

Bütün köylerin okula kavuşturulması, ilköğretim kadrosuna yeter sayıda öğretmen yetiştirilmesi için gereken tedbirler alma-

çaktır. Öğretmenlerin hayat şartları, maddi *ye* manevi ihtiyaçları yakından takip edilecektir.» (Zamanında yirmi beş eğitim emekçisinin, faşistler tarafından katledildiği başbakanın hükümet programında ise lafola kabilinden yuvarlak sözlerle ilköğretim geçiştirilmektedir.)

BAŞBAKAN : NİHAT ERİM — 2.4.1971

BAKANLAR KURULU : «Atatürk'ün eğitimde birlik (Tevhid-i tedrisat) ilkesine aykırı bütün uygulamalara son verilecektir.

Zorunlu öğretim süresinin ileride bütün yurda yayılmasına hazırlık olarak çok yönlü öğretim yapan ve öğrenciyi hem üst okullara, hemde çalışma hayatına hazırlayacak sekiz yıllık okulların deneme olarak kurulmaları için gerekli hazırlıklara hemen başlanacaktır.

İlk ve ortaöğretimde tek kitap düzeni uygulanacaktır.» (Bu bölümde; bir gecede 3500 ilerici, demokrat, sosyalist öğretmemi toplatan «balyoz» harekatının başbakanının hükümet programından.)

BAŞBAKAN : NİHAT ERİM — 16.12.1971

BAKANLAR KURULU : «İlköğretimden üniversiteye kadar her öğretim düzeyindeki kuruluşları ve eğitimi kapsayan diğer kanunlar en kısa zamanda hazırlanarak Yüce Meclislerin takdirine sunulacaktır.»

BAŞBAKAN : FERİT MELEN — 29.5.1972

BAKANLAR KURULU : «Bugün ilkokulu bitiren çocuklarımızın büyük bir çoğunluğu üst okullara devam etmek imkanlarından yoksun bulunmaktadır.

Bütün öğretim kademelerinde uygulanacak programlar, Atatürk ilkelerine, lâik ve sosyal hukuk devleti esaslarına, hür demokratik düzene yürekten inanmış, milli bir ruh ve heyecan taşıyan vatandaşlar yetiştirilecek şekilde değiştirilecektir.

İşte yarım yüzyıl boyunca ilköğretim için siyasi iktidarların, meclis kürsülerinden söyledikleri bundan ibaret.

(1) Cumhuriyet Hükümetleri ve Programlan — 1968

Ülkemizde Ortaöğretimde Okullaşma

Zeki GÜRSOY
Eğ. Uz. Yrd.

A) Ortaöğretimin amacı, gelişimi ve yapısı :

Günümüzde ortaöğretimin amaçlarım üç ana başlık altında toplamak olasıdır. 12-18 yaş arası öğrencilerini :

1. Daha ileri bir kültür düzeyine ulaştırmak,
2. Üniversitelere öğrenci hazırlamak,
3. Ülke içinde kalifiye eleman yetiştirmek, kişileri meslek sahibi kılmak.

Tanzimattan bu yana ortaöğretimin amaçları aşağı yukarı böyle saptanagelmiştir. Geri kalmış bir ülke olan Türkiye'de ortaöğretim, toplumun ekonomik, sosyal, politik yaşantısına çağın yenileşmeci anlayışı ile yaklaşamamış, üniversiteye öğrenci, devlet dairelerine memur, sermayeye ucuz emek yetiştirme amacını gütmüş ve bu işlevini günümüze dek sürdürmüş.

I — KLASİK ORTAÖĞRETİM

1. ORTAOKULAR.

a) Amaç ve Gelişim :

Daha 1840'larda «Rüştiye» düzeyinde olmak üzere, Sultan Ahmet Cami içinde «Mektebi Maarifi Adli» açılmıştı. 1847 yılında «Mekâtibi Umumiye Nezareti»nin kuruluşundan sonra ortaöğretimin amaçlan arasında;

1. Öğretmen yetiştirmek,

2. Memur yetiştirmek,

3. II. Meşrutiyet döneminden başlayarak da, açılmış meslek okulları öğrencilerine damercilik, marangozluk, dökümcülük, modelcilik gibi sanat kazandırma çabalarını görüyoruz.

Tanzimat döneminde lâik yüksek öğretim kurumlarının giderek gelişmesi ise, yine aynı dönemde lâik ortaöğretim kurumlarının kurulmaları gerekliliğini ortaya çıkardığından, 1869 Yılında idadiler kurulmaya başlanmıştır. 1925 Yiimda «idadi» adı ortaokul olarak değiştirilmiştir. Önce bu ortaokullar liselere öğrenci yetiştirme amacını gütmüşse de, 1930'larda, hem liselere öğrenci yetiştirmek, hem de meslek edindirmek için ortaöğretim yeniden düzenlenmiş, bu düzenleme özünü koruyarak 1963'lere dek sürmüştür. 1983'lerde ise ortaokul düzeyi meslek-teknik öğretim kaldırılınca ortaokullar liselere, meslek ve teknik okullarına (ortaöğretim düzeyinde) öğrenci yetiştirmeye yöneldi. Günümüzde de bu yai3i korunmaktadır.

b) Ortaokulların okul, öğretmem, öğrenci gelişim ve yapısı :

Tablo 1.

Kıl	Ortaokul Sayısı	Öğrenci sayısı	Öğretmen Sayısı
1927-28	78	19858	791
1949-50	381	65168	4364
1959-60	715	254966	10977
1971-72	1923	895107	24114
1972-73	2044	930.337	25.572
1973-74	2302	927.062	26.913

NOT : Resmi, özel tüm okulları içerir.

Kaynaklar : 1 - DİE: Milli Eğitim Hareketleri : **1977-1966. Ank 1967. Yap.** 24-27

2 - DİE: Milli Eğitim Hareketleri : **1941-1972 (Ank. 1973)**

3 - DİE : Milli Eğitim Hareketleri : **1972-74 Yap. 24-27.**

1927—1972 arası dönem değerlendirilip, yorumlanırsa :

1. Ortaokul sayısı 24,5 kat,
2. Öğrenci sayısı yaklaşık 47 kat,
3. Öğretmen sayısı 30 kat artmıştır.

Görülüyor ki, bina ve öğretmen sayısı öğrenci artışı ile orantılı kılmanıamış, böylelikle ikili öğretime geçiş zorunluluğu doğmuş-

tur. Bu öğretim biçiminin de verimi azalttığı herkesçe bilinmektedir. 1970-1971 öğretim yılında 1712 ortaokuldaki 650'si ikili öğretim yapmaktadır.

Ayrıca ortaokul binalarının bir bölümü halk yapısı geçici binalardır. Eğitim ve öğretime elverişsizdir. Son yıllarda bu yola fazlaca başvurulmuş, bir mühür, bir müdür yöntemi geçerliliğini korumuştur.

Son yıllara dek ve günümüzde de ortaokullarda okumak, il, ilçe, kasabalıların harcıdır. Olanakları sınırlı olan halk yığınları çocuklarını türlü nedenlerle ortaokullara gönderememektedir. 1971-72 öğretim yılında köye yakun yörelere ancak 788 ortaokul açılabilmiştir. Bunların çoğunluğu geçici binalarda çalışmaktadırlar. Köy, kent nüfusu oranlandığında, dengesizliğin büyüklüğü çarpıcı biçimde gözler önüne serilmiş olur. Anayasamızın fırsat eşitliği ilkesinin işlerliğinin ölçüsü de kendiliğinden ortaya çıkar.

c) Ortaokul çağı çocuklara ve okullaşma oranı :

Tablo 2.

Yıllar	12-15 yaş öbeği (1)	Toplam Ortaokul öğrencisi (2)	Okullaşma Oranı (3)	Kız Öğr. (4)	Kız Öğr. Oranı (5)	Kızların Okullaşma oranı. (6)
1970-71	2.557.606	810.983	% 31.7.	217.983	% 26.9	% 17.0

Not : Resmi, özel tüm ortaokul öğrencilerini içerir.

Kaynaklar :

1. DİE, Milli Eğitim Hareketleri, 1942-1972 (Ank. 1973) yap. 25.
2. MEB. Türk Milli Eğitimindeki Gelişmeler. 1958-1965 (Ank. 1970) Yaprak 346, 359.
3. DPT. Üçüncü Beş Yıl: 1973,-1977 (Ank. 1973) Yap. 87, 736.

Bilgileme :

1. Ortaokul yaşı 12-15 olarak alınmıştır.
2. Ortaokulların öğretim süreleri üç yıldır.
3. Ortaokula devam zorunlu değildir.
4. Temel eğitim II. kademe okulları henüz yaygmlaşmadığmdan genel ad olarak «ortaokul» denilmiştir.

Tablonun değerlendirimi ve yorumu :

1. 2,5 milyonu aşkın çocuktan ancak 1/3'ü ortaokullara devam etmektedirler.

2. 2,5 milyon çocuktan (kadm-erkek nüfusu denk saydığımızda), 1/25 milyonu kız çocuğudur. Bu nüfusun ancak 1/6'sı okula kavuşturulmuştur.

3. Erkek çocukların ise yarıya yakını ortaokula gidebilmektedir.

4. Tüm 12-15 yaş öbeği çocuklarımızın % 31.7'si ortaokula devam edebilmektedir.

d) Okullaşmanın bölgeler arasındaki dağılış oranı :

Tablo 3.

Bölgeler	İl sayısı	Okullaşma oranı
Güneydoğu	10	% 20 nin altında.
Üç büyük kent (Ankara, İstanbul, İzmir)	3	% 40 m üzerinde.
Doğu	—	% 15-20 arası.

Yukarıdan beri sunulan bilgi ve bulguların dışında kalan **bilgiler** yeri geldiğinde ayrıca işlenecektir.

2. LİSELER

Bilindiği gibi liseler (klasik-modern) ortaokullardan öğrenci alırlar. Süreleri üç yıldır. Amacı yüksek öğretime öğrenci hazırlamaktır. Üniversiteye giremeyenler de kamu ve özel sektörde **memur** olur. Tanzimat döneminde kurulan sultanilerin uzantısıdır. 1925 yılında «LİSE» adını almıştır.

1950 yılı sonraları politik unsurlar bu okulların daha alt kesimlere yayılması için zorlanmışlar, böylelikle liselerin sayısı bir ölçüde artmıştır.

16-18 yaş öbeğinin okullaşma oranı :

Tablo 4.

Yıllar	16-18 Yas Öbeği	Okuilaşmış Nüfus	Okullaşma Oranı	Lise Oğrenc.	Lisede Okulla* şanların Oranı
1955-56	1.354.151	61.755	% 4.6	33.412	% 2.5
1960-61	1.422.765	127.348	9.0	75.632	**5.3**
1965-66	1.774.581	211.391	11.9	111.181	**6.3**
1970-71	2.338.000	413.183	17.7	253.742	10.9

NOT : Ortaöğretimin ikinci devresinin tümünü kapsar.

Kaynaklar :

1. MEB. Türkiye Milli Eğitimindeki Gelişmeler. (Ank. 1970) S. 474.
2. DİE. Milli Eğitim Hareketleri. 1942-1972 (Ank. 1973) S. 28, 31.
3. DPT. Üçüncü Beş Yıl. (Ank. 1973) S. 87.

Tablonun Yorumu :

1. 1955'lerden bu yana 16-18 yaş öbeğinin liselerde okullaşma oranının % 2.5'tan, % 10.9'a çıktığını görüyoruz.

2. Bu oran içinde kız çocuklarının sayısının düşük olduğunu da belirtelim.

3. İller ve bölgeler arasında büyük dengesizlik vardır.

4. Liseler büyük ilçe ve il merkezlerimde yer almıştır.

Denebilir ki, günümüzde liseler büyük lıir sorundur. Her yıl üniversitenin kapısına binlerce genci yığar. Liseyi bitiren genç üniversiteye giremediğinde yaşama giremez, çünkü iş eğitimi almamıştır. Uyumsuzlaşır da böylelikle.

O nedenle, liseler üretim eğitimi ve prodüktiv (verimli) çalışma yapısına zaman geçirilmeden geçmelidir. Üniversiteye bu yapı içimde de öğrenci gidebilir ama gidemeyenler ise plan hedeflerine göre düzenlenmiş iş alanlarında çalışma olanağı bulur ve toplumun uyumlu bir üyesi olur.

3. MESLEKİ VE TEKNİK ÖĞRETİM (LİSE DÜZEYİ)

Geri kalmış ülkelerde mesleki ve teknik öğretimin daha önemli olduğu bilinmektedir. Osmanlı döneminden başlayarak günümüze dek toplumsal gelişmeler ve değişmelere göre bu alanda da bazı ileri adımlar atılmıştır. Toplumlarda, iş bölümüne gerek duyulduğundan bu yana, ülkelerim ekonomik dizgelerinin gereği ara meslek dallarında çalıştırılmak üzere eğitilmiş elemanlara gereksinme duyulmuştur.

Bu elemanlar, kimi dönemlerde «bilen bilrrieyene öğretsin» yöntemiyle, çırak, kalfa, ustalık ilişkileri içerisinde yetişmektedir. Günümüzde bu yöntemin geçerliliğini koruduğunu söylemek olanaksızdır. Ancak, ülkemizde bu yöntemin halen işlediğini de kimse gizleyemez. Şu kadarını söyleyelim, ara meslek dalı elemanını örgün öğretim içerisinde, teknik gelişmelere ve ilerlemelere koşuttu olarak, planlıca yetiştirmek bir zorunluluktur.

a) Meslek ve teknik öğretimde okullaşma :

Tablo 5.

Yıllar	16-18 yaş öbeği	**Lise Düzeyinde okul**laşma oranı	**Lisedekilerin oranı**	Meslek **Okul**larmdakîler	**Teknik** Öğretimdekiler
1970-71	2.338.000	% 17.7 ,	% 10.9	% 4,6	% 2.2

Kaynaklar :

1. DPT Üçüncü Beş Yıl. (Ank. 1973) S. 87.
2. Milli Eğitim Hareketleri : 1942-1972 (Ank. 1973) S. 28, 40.

Tablonun değerlendiriminden, 16-18 yaş öbeği çocuğunun pek azının bu okullara yöneldiğini görmek, çıkarmak olasıdır. Bu sonuç ikili bir durumu belirler :

1. Ara meslek dallarındaki iş kollarına, düz eleman, çıraklık-kalfalık ilişkileri içerisinde, yani bilen bilmeyene öğreterek yetiştirildiğini,

2. Çağın gerisinde kalan teknolojimizin çağın koşullarına uydurulması yolunda yeterli ileri adıtmlarm atılmadığını sergilemektedir.

Bir yandan da emeği ucuza kapatmak için bu ilkel yol yeğlenmekte, konunun üstüne gidilmemesi nedeninin de bunun göstergesi olduğu gözlenmektedir. Böylelikle kimi ülkeler aya, güneşe tırmanırken, Türk ulusunun bireyleri de günümüzde olduğu gibi taşa, ağaca tırmandırılmaktadır.

b) Bir de bu alanda diğer ülkelere bakalım :

1964'lerde, 1000 nüfusa düşen teknik öğrenci sayısı :

Tablo 6.

Ülkenin Adı	**Teknik Öğ. Sayısı**	**Ülkenin Adı**	**Teknik Öğ. Sayısı**
Almanya (Batı)	33,7	Yugoslavya	16,2
Polonya	24,8	İtalya	13,4
Bulgaristan	21,1	İsrail	11,5
Japonya	16,9	Arnavutluk	9,8
Fransa	16,3	Macaristan	9,1

İspanya, Kore, Filipinler, Brezilya, Mısır, Meksika'dan sonra Suriye, Tayland, Yunanistan, Ürdün, Irak öbeği içerisinde 2,0 la yerimizi alıyoruz.

Kaynak : Memduh Aytür, Kalkınma Yarışında Türkiye (Ank. Bilgi Yayınevi. 1970) Sayfa. 101.

. Belki denebilir; «o tarihten bu yana Türkiye hızlı bir gelişim içerisindedir. O nedenle günümüz için bu sayılar geçerli olamaz.» Bu özdeyiş vardır. «Onların eli soğan mı topluyor» Onların elinin soğan toplamadığı gibi, bizden daha hızlı kalkındıkları da bir gerçektir.

c) Diğer ülkelerde meslek ve teknik öğretimde okullaşma :

Ortaöğretimde, çağ nüfusuna göre (16-18) okullaşmanın 1970-71 öğretim yılma göre (okullaşma oranı) % 17.7 olduğunu biliyoruz.

Bu rakam : (1967'de)

Batı Almanya'da % 58.5, Belçika'da % 76.9, Fransa'da % 49,6, İtalya'da % 79,1, Lüksemburg'ta % 52 dir.

Mesleki ve teknik öğretim alanındaki okullaşma ise; 1970-71 öğretim yılında bizde % 6,8 olduğunu saptamıştık. Bu rakam 1966-67 öğretim yılında Batı Almanya'da % 56,7, Belçika'da % 48,3, İtalya'da % 35.3, Lüksemburg'ta ise % 22'dir.

Görülüyor ki, mesleki ve teknik öğretimdeki okullaşmada da özendiğimiz ülkelerden çok ıraklardayız. Ayrıca teknik ve meslek-öğretiminin kendi içinde de bir takım tutar3izlıklarmın bulunduğunu biliyoruz. 1968-1969 rakamlarına göre teknik öğretim kendi içinde % 0.2 lik bir yer alabilmiştir. Oysa öteki ülkelerde, örneğin Batı Almanya'da bu rakam % 54, Sovyetler Birliğinde % 49, Yugoslavya'da % 73.5, Bulgaristan da % 71.3'tür.

B — ORTAÖĞRETİMİN OKULLAŞMAYA İLİŞKİN SORUNLARI

1. Ortak Sorunlar :

ı. 12-18 yaş öbeği, ortaöğretim çağı çocuklarımızın, özellikle kız çocuklarımızın okullaşması yanlış eğitim politikası yüzünden çağın çok gerilerinde kalmıştır.

2. Bu alanda da anayasaların fırsat eşitliği ilkeleri işletilmemiştir.

3. Eğitimin erekleri, planlaması ülke gerçeklerine uygun değildir.

4. Bu alandaki tüm çalışmalar diğer ülkelerle aramızdaki

açıklığı kapatacak düzeyde olmadığından açıklık giderek daha da büyümektedir.

5. Ortaöğretim üretim eğitimi ve verimli çalışma düzeninden uzaktır.

6. Araç-gereç bakımından yetersizdir.

7. Kullanılan yöntemler bilgilerin kalıcılığını, davranışa dönüştürmeyi sağlayacak nitelikte değildir.

8. Tüm ortadereceli okullar istenilen yapıya kavuşturularak toplumun tüm kesitlerini kavrayacak biçimde dağıtılmamıştır.

9. Liseler üniversitelerin kapısına genç yığmaktan vazgeçmemiştir.

10. Ortaöğretimdeki denetleme bugünkü haliyle biçimcidir. Rehberlik yapmaya yönelik değildir. Değerlendirme görevini yerine getirememektedir.

•11. Yapılan eğitim ve öğretim toplumun sorunlarını, isteklerini kaışılayacak güçten ve yapıdan çok uzaktır.

12. Ortaöğretim mensuplarının konut sorununa eğilinmemiştir.

13. İkili öğretim her yönüyle sakıncalıdır.

14. Verim bu haliyle bile düşüktür.

11. Mesleki ve Teknik Öğretimin **Kendi İçindeki Sorunları** :

İMAM-HATİP **LİSELERİ** :

Bu liseler günümüzde başlı başına bir sorundur. Bir meslek lisesi olmaktan çıkmıştır. Anti-lâik öze yönelmeleri çokça tartışılmaktadır. Şeriat özlemi duyanların taban oluşturmaları için bir araç olarak kullanılmaktadır bu okullar. Halk çocuklarının öğrenim gördüğü bu okullarda öğrenciler kendi sınıfsal kökenleriyle ters bir eğitim görmektedirler. Böylelikle de kendi kesimlerinin çıkarlarıyla ters duruma düşmektedirler.

Aldıkları kültür de çoğu zaman bir işe yaramamakta ve işsiz kalmaktadırlar. Üstelik toplumda mektepli- alaylı ikiliği yaratılarak Osmanlı toplumunun ilkel biribirine düşürme yöntemi burada da kendisini göstermektedir. Türkiye eğitim birliğini bozan unsurlar arasında yer almaktadır.

Ayrıca :

1. Ders sayısı öğrenim süresine göre çok ve müfredat programı düzensizdir.

2. Meslek ve kültür dersleri öğretmenleri arasında eğitimin bilimsel içeriğinden gelen köklü bir anlaşmazlık vardır.

3. İbadetler konusunda çoğu zaman zorlama vardır.

4. Meslekleriyle ilgili pratikleri yeterince alamadıklarından, öğrencilerde kendilerine güvensizlik vardır. Bu nedenle imamlığa yönelme isteği taşımamaktadırlar.

5. Halkm inançlarıyla ilgili temiz duyguları istismar edilerek bir okullaşma yolu izlemektedir.

ÖĞRETMEN LİSELERİ :

Bizde, 1948 Yılında öğretmenlik bir meslek olarak kabul edilerekilk darülmuallimin (öğretmen okulu) açıldı. Gerek kuruluşu ve gerekse işleyişi günümüze dek değişmeler gösterdi. Ancak, öğretmenlerin ileriye yönelik olmaları önlenemedi. Kimi çevreler «öğretmen ABC öğretecektir» derken, kimi çevrelerde haklı olarak, «öğretmeni halkının sorunlarından soyutlama olanağı yoktur, o halkının öğretmenidir,» görüşünde birleşmektedir.

Aslında, eğitimin bir temelini koruyucu üst yapı kurumu olması gereği yatar sorunun altında. Halkımız ağırlığını yüzyıllardır yönetime koyamamıştır. Böylelikle de hep yönetilen durumunda .olmuştur. Öyle olunca halk yığınları kendi çıkarları doğrultusunda karar alma olanağı da bulamadığından öğretmenlik inedir, ne değildir tartışması sürüp gitmiştir. Bu tartışma bir ara KÖY ENSTİTÜLERİ ürününü getirmiş, yine «o» yöneticiler kendi çıkarlarıyla bağdaşmayan böylesi bir eğitim kurumunun tez elden kapatılmasını sağlamışlardır. Ve ne gariptir ki, halkımızın çıkarlarıyla tam bir yakınlık bulunan bu kurumlara karşı yapılan saldırılara bir avuç aydın kesimi karşı durmuş, büyük halk kitlelerinin de karşı güçlere destek olduğu görülmüştür. Bu çelişkide halkı suçlamak değil amacım. O kişilerin halkı yüzyıllarca eğitimsiz kılarak sağladıkları bir sonuçtur bu. «Olüp ölemediğini yalnız doktor bilir» diyen morg bekçisine inanmıyor artık insanımız. Hasta da biliyor artık ölüp ölmediğini.

Peki ne zamana dek sürecektir bu tartışma? Yani öğretmenin ne olup olmadığı, bunu ülkenin insanı belirleyecek. Ülkenin yönetiminde ağırlığını duyurduğu zaman.

Günümüzde ise öğretmen liseleri ve eğitim enstitüleri tutucu, anti-lâik, faşizme taban oluşturma çabaları içindedir. Bunun için «ERİTME KAZANI» yöntemi uygulanmaktadır. Beyinler koşullandırılmaktadır. Sermaye ile özdeşleşmiş kafalar yaratma gayretleri vardır. Ama ben yine inanıyorum ki, bu gençler günü geldiğinde, bu yanlış gidişin farkına varacaklar, tezgahlayanlardan hesap soracaklardır.

Öğretmen liselerinin bölge liseleri biçiminde düşünülmesi eğitimin yaygınlık kazanması ilkesiyle uyuşur görünmektedir. Ama, görülüyor ki, bu iyiniyet bazan da ters sonuçlar getirebilmektedir.

Bu nedenlerle, öğretmen yetiştiren kurumların çağın gereklerine uygun olarak yeniden düzenlenmesi gerekmektedir:

1. Tüm öğretmenler yüksek öğrenimli kılınmalıdır.

Bu önerimi yaparken, 1739 sayılı yasanın 43. maddesini de gözönünde bulundurdum. Orada, o yasada emredici bir hüküm vardır. Tüm öğretmenlerin yüksek öğretimli kılınması isteniyor. Lisans öncesi, lisans ve lisans üstü olarak. Atılan adımlar yetersizdir.

Bu öneri gerçekleştiğinde bir çok sorun kendiliğinden çözüme kavuşacak. Öğretmende kaynak ayrılığı sorunu, intibak sorunu, ücret sorunu vb. leri.

Bunun nasıl sağlanacağı sorulabilir. Yaz seminerleri, mektupla öğretim, Yay-Kur, yüksek okullara dışarıdan devam, mektupla öğretim, TV ile öğretim, sınavlarla yükseltme gibi bir takım yollarla bir kaç yıl içinde bu sorun çözüm kazanabilir. Belli bir süre içinde öğretmen bulmak belki yeni bir sorun olarak karşımıza çıkabilir. Boşta gezen o kadar öğrenimli (orta-yüksek) genç var ki, hem onları iş sahibi yapmak, hem de bu boşluğu doldurmak mümkündür. Bir yaz. dönemi kursu ile bunların eğitimleri de başarılabilir. En az dört aylık bir süre ile.

Bu arada bir koşula değinmeliyim. Öğretmenlik gerçekten ilgi çekici kılınmalı maddi yönden. Özellikle böyle bir geçiş döneminde çekiciliğe kavuşturulmalı hiç değilse. Ekonomik ve demokratik hakiar açısından.

2. Öğretmenlerin mesleğinin, toplumunun, dünya insanlığının aydın bir üyesi olduğu gerçeği hiçbir zaman unutulmadan onun üzerindeki baskılar tümüyle kaldırıltmalıdır.

3. Öğretmen liselerinden mezun olan gençler, hiçbir iş yapamayacak duruma getirildikten sonra köyüne, kasabasına gönderilmektedir. Sadece bir bölümü daha ileri öğrenime devam etmektedir. O nedenle burada da üretim eğitimi geçerli kılınmalı, okulu bitirdikten' sonra daha ileri öğrenime devam edemeyen gençler, üretim ve iş alanlarına kaydırılabilinmelidir. İleri öğrenime ve iş alanına yöneltme sağlam kayıtlara göre daha öğrenim süresi içinde belirlenmelidir.

4. Öğretmem yetiştiren kurumların fizik gereksinmeleri, yani bina, araç-gereç, laboratuvar vb. akçalı yıl bütçesine yeteri kadar para konarak en kısa zamanda karşılanmalıdır.

5. öğretmen yetiştiren kurumların öğretmen ve ders programları yukardan beri değindiğim ilkelere uygun olarak yeniden düzenlenmelidir.

6. Bu kurumlardaki teftiş ve değerlendirme, inceleme araştırma ve rehberliğe yönelik olmalıdır.

7. Öğretmenlerin atama, yer değiştirme, karşılıklı yer değiştirmeleri yine kendi kurdukları, bakanlığın da katıldığı bir Yüksek Kurul eliyle yapılmalı.

8. Öğretmenlerin yargılanmaları için idari yargı organları kurulmalı.

9. Öğretmenler yönetimde söz sahibi kılınmalıdır. (Kendi iç yönetimlerinde)

10. Öğretmenlerin özlük, meslek, ekonomik ve demokratik hakları sağlanmalı ve güvenceye bağlanmalıdır.

11. Toplu sözleşmeli, grevli sendikal hakları verilmelidir.

.12. Eğitim ve öğretim alanındaki anti-Demokratik baskılar kaldırılmalı, anti-laik, faşist özentiler kökünden kazınmalı, ülkede eğitim birliği tam olarak sağlanmalıdır.

13. Bakanlık arşivleri öğretmen örgütlerinin inceleme ve araştırmalarına açık olmalıdır.

14. Eğitim ve öğretimle ilgili tüm ikili anlaşmalar açıklanmalı, yabancı uzmanlara gerekmedikçe eğitimde yer verilmemelidir.

15. Öğretmenlerin konut sorunu çözümlenmelidir.

16. Öğretmenlere yasalarca tanınmış tüm haklar geciktirilmeden verilmelidir.

Kısaca; öğretmenlik gerçekten bir meslek kişiliğini kazanmalı; ülkenin kalkınmasında, ilerlemesinde etkinlik kazanmalı; ülkemizin emekçi halk yığmlarıyla birlikte ve yine ülke sorunlarıyla ilgili görüşler saptayabilmeli, ve demokratik kararlar alabilmeli, alman kararların hayata geçirilmesini etkili bir biçimde izleyebilmelidir.

Ayrıca, dünyadaki meslek örgütleriyle ilişki kurabilmeli, ülke yararına çalışmalar yapılabilmelidir.

TEKNİK VE MESLEK LİSELERİ :

OECD'nin «Akdeniz Bölgesi Projesi» adlı raporunda ülkemiz meslek ve teknik öğretiminin sorunları şöyle belirlenmektedir :

1. Erkek Sanat (Endüstri Meslek Liseleri) okullarının amaçlarının açık olmadığı, kalifiye eleman mı, teknisyen mi? sorusunun kesin yanıtının alınamadığı,

2. Bu okullarda yetiştirilenlerin çoğunluğunun kendi branşlarında, alanlarında çalışmadıklarını, başka, paralı (ücreti yüksek) alanlara yöneldikleri,

3. Eğitim yöneticilerinin bu alanla ilgili felsefeyi iyice saptayamadıkları, o denli teori ve pratiğe sahip olmadıkları,

4. Kullanılan yöntemlerin çağının geçmiş olduğu, yetişme işinin pahalıya mal olduğu belirtilmektedir.

Kız Enstitüsü (Kız Meslek Lisesi) :

Bu okul çıkışlıların da iyi bir ev kadını olmak, evlenmede Öncelik almak gibi amaçlar gözettiği savlanma^tadır. İşe girenlerinse çoğu kez branşlarıyla ilgili meslekler seçmedikleri de bir gerçektir.

Kız Meslek Liseleri ve Endüstri Meslek Liselerinin: bir başka özelliği de karma okul olmayışlarıdır. Yaşama girdiklerinde bu çocukların karşıt cinsle sağlıklı bir ilişki kurmakta sıkıntı çektikleri de bilinmektedir.

Bu arada tarım okullarının da ülkemizde var olduğunu söyleyeyim. % 65 nüfusu tarım alanında çalışan bir ülkede, tarım okullarının gerekliliği bilmem tartışma götürür mü?

Hele sık sık, kooperatifçilikten söz edilen bir ülkede kaç tane orta ve yüksek düzeyde kooperatifçilikle ilgili okul olduğunu bilmekte yarar vardır. Son yıllarda bir kaç tane diyebiliriz. Bir de ticaret liselerinde bu konuya basit biçimde yer verilmiştir. O da ticari ilişkiler içinde konuya bakarak.

ASİMİLÂSYON VE EĞİTİM

ALİ AYDIN

«Çocuklarımıza en güzel şeyleri öğretmeliyiz. Onlar bizim uğraşımızın çiçeğidir.»

A. Cabral

IRK AYRIMI POLİTİKASININ YORUMU : İKİ FARKLI YAKLAŞIM

Dar siyasal kullanımı ile «Irk ayrımı» genetik ve biyolojik ölçütlerle insanların kapalı davranışlar oluşturarak, diğer insanlar üzerinde baskı unsurları yaratmaları olarak bilinir. Bu baskı unsurları, ulusal değerlerin ele geçirilmesi, dili, kültürünün tanınmaması, ekonomik ve insan olarak aşağılanıp, dehumanizasyon (insanlıktan çıkarma) şeklinde çeşitlilik kazanır. Bu yorumu ile doktrinleşen ırk ayrımı politikası renk, kafa yapısı... gibi genetik kökenli olduğu için baskı altında tuttukları insanlar ile kendilerinin ilişkileri, toplumsal kurumları birbirine kapalıdır. Üstün ırkın dejenerasyona uğramaması için kapalı ilişkilerin doğal sonucu olarak, fizik kaynaşma ortamı yaratılmadığından asimilasyoncu etkinlikler yüksek derecede sosyo-kültürel bütünlük sağlayamaz. Örneğin Güney Afrika'daki ırk ayrımı politikası (Aparteit) ile Hitler'kı Yahudi halkına karşı giriştiği baskı uygulamaları.

Diğer yandan genetik ve biyolojik kökenli olmayan ırk ayrımı politikası ulusal baskı ile yer değişitirerek, birbirine kapalı toplumsal ilişkiler değil, birbirine açık kaynaşma ortamı yaratarak, asimilasyoncu yöntemler geliştirirler. «Irk» faktörünü gözönüne alan ırk ayrımı politikası, diğer ırkı dışlar ki, ırk ulusların oluşumunda belirleyici bir faktör değildir. Ama ulusal baskının hakim oldu-

ğu «ırk ayrımı» politikasında diğer ulus içe alınarak asimilasyona tabi tutulur.

Sömürgeci güçler ile sömürge uluslar arasındaki toplumsal çözülmenin oluştuğu dönemlerde baskı yöntemleri açık ve katıdır. Böyle çözülmenin yaratılmadığı dönemlerde ise; sömürgeci güçler baskı yöntemlerini değiştirerek asimilasyon süreçleri geliştirirler. Bu yakınlaştırma, açık baskıların olmaması ile haklı gösterilemez. Çünkü o ulusun toprak ve ekonomik birliğini sömürgeleştirilmiş, dil ve kültürü asimilasyona tabi tutulmuş, böylece o ulusum tarihsel gelişimi durdurulmuştur.

FİZİK KAYNAŞTIRMA VE ASİMİLÂSYON SÜRECİ

Sömürgeci hakim güçler, siyasi olarak sindirdikleri, ekonomik olarak bağımlı kıldıkları ulusları, kültürel olarak eritmek için fizik kaynaştırma yöntemleri geliştirirler. Bu yöntemlerde amaç; ezilen ulusun bireylerini kendi kapalı toplum ilişkiler.nden koparıp sömürge ilişkilerinin yoğun olduğu yerleşim alanlarına yerleştirip, hakim sömürgeci kültürle «yüzyüze ilişkiler» yaratmaktır. Zorunlu yerleşim olgusu, şehiri çekici kılmakla oluşturulan göç, merkezi yerlerde yaptırılam bölge okulları ve bu okullarda zorunlu öğrenimi çekici kılmak, eğitimde hareketliliği hiyerarşik olarak kısıtlamamak, ulaşımı geliştirmek, şehirlerde pazarlama etkinlikleri yaratmak bütün bu çalışmalar ezilen ulusun bireylerini kendi öz kültürlerinden koparıp sömürgeci ulusun kültürüyle donatmanın organize olmayan yaygın asimile etkinlikleridir.

Hakim sömürgeci güçler fizik kaynaştırma yöntemiyle farklı psiko-sosyal kültür ortamlarını birbirine yakıınlaştırıp, tampon bölgeler vasıtası ile asimilasyoncu geçişler yaratırlar.

Kendi tarihsel deneyimleri içerisinde birsürü alışkanlıklar edinen, duyuş ve düşünüş ortamı içerisinde «Senli-benli» ilişkiler geliştiren öz-ülküler etrafında kaynaşan bireylerin psiko-sosyal şekillenmelerini deformasyana uğratmak için bilhassa fizik olarak onları birbirlerinden ayırıp kendi kültûr-kişilik formasyonlarının denetimi altına alırlar.

EĞİTİMDE ASİMİLASYONCU KURAMLAR

ENTEGRASYON : Örgün eğitim kurumlarında ve yaygın eğitim çalışmalarında ezilen ulusun kültürü sömürgeci ulusların kültürlerinin alt-kültürü, tarım kültürü, geleneksel kültürü diye tanıtılıp içsel bir görünüm verilerek sömürgeci kültürle bağıntılı hale

sokulur. İkinci aşamada bütün eğitim etkinliklerinin amacı «Milli birlik», «Milli şuur», «Milli beraberlik» şeklinde belirtilip, toplumsal çözülmenin önüne geçilecek şeklide asimilasyoncu etkinlikler yaygınlaştırılır. Böylece kendilerinin dışında bir ulus olmadığını, eğitim vasıtası ile çocuklara öğretirler.

ETNCSANTRİZM : Sömürgeci uluslar, kendi uluslarını yüceltip, diğer ulusları aşağılayacak şeklide çocuklarda şoven duygular geliştirmeye özenirler. Örneğin; «Ne mutlu Türküm diyene», «Bir Türk Dünya'ya bedeldir» diğer uluslar ise; «Gavur, ecnebi, hristiyan, turist» diye aşağılanırlar.

KOZMOPOLİTİZM : Hakim sömürgeci güçler ulusal baskı altında tuttukları halka şirin görünüp ve dünya kamuoyunu yanıltmak için ulus farkı tanımadıklarını söyleyecek kadar kozmopolit görüşler geliştirerek asimilasyoncu eğitimi haklı gösterirler. Örneğin, ülkesinde ırkçı baskılar ve uygulamalar içerisinde bulunanlar, dünyadaki ırkçı baskıları protesto edecek şekilde hümanist kesilirler. Hakim sömürgeci güçlerin insanlık sevgisi uluslararası gümrük duvarlarının kaldırılması amacına yönelik emperyalist kozmopolist anlayıştan kaynaklanır.

KÜLTÜR VE DİL ASİMİLÂSYONU

Bir ulusun ayırıcı özellikleri olarak şunları görebiliyoruz;

a) Toprak birliği b) Ekonomik yaşam birliği c) Dil Birliği d) Kültür Birliği e) Ruhsal şekillenme f) Tarihsel oluşum. Bunlardan toprak ve ekonomik birlik sömürgeleştirme siyaseti sonucunda denetim altına alınır. Dil birliği dil asimilasyonuna diğer özellikler ise, kültürel asimilasyona tabi tutularak, ezilen ulus tüm özellikleriyle sömürgeleştirme" çemberinin içine alınır. Ekonomik ve toprak üzerindeki sömürgeleştirme siyasetinden ziyade, dil tarih, kültür ve ruhsal şekillenme üzerinde tam denetim kurup, istedikleri sömürgeleştirme isteklerine kolay kolay ulaşamazlar. Bu nedenle ellerinden gelen tek şey, asimilasyoncu bir örgütlenme ile denetim sağlarnaktır.

Ulusların belirleyici özellikleri, bunların tek tek yok edilişi ile oluşan süreçlerin şematik görünüşü şöyledir :

DİL BİRLİĞİ

DİL ASİMİLÂSYONU
EKONOMİK VE TOPRAK BİRLİĞİ

OLUŞUM

KÜLTÜREL ASİMİLÂSYON

Kültürel asimilasyon süreci kendiliğinden, raslantısal bir süreç olarak ezen ulus ile ezilen ulus kültürünün bir yakınlaşması değil, birinin diğerinin kültürü üzerinde denetim kurup, zaman zaman zorla kültürleme (trans-culturlatian) yöntemleri geliştirirler. Ulusal baskının yasallaştırılmış, organize edilmiş, hakim ulusun sembolik değerleriyle donatılmış kurumlar olarak eğitim kurumlarına asimilasyoncu işlevler kazandırılarak bir araç olarak yararlanılır.

Ezilen ulusun adı, toprağının adı, dilinin adı, yasaklaştırılır. Eğitim kurumlarında hakim sömürgeci milli semboller kullanılır. Buna sembolik düzeyde asimilasyon denir. En önemli asimilasyon süreci budur. Çünkü ezilen ulusun özkimliği alınır, tüm bu sembolik düzeydeki inkar sonucunda birey ezen ulusun kimliğini üzerinde taşımak zorundadır. (Yasal zorunluluk)

Özbenliği ve özülkülerinin tarihsel şekillenmesi sömürgeci güçler tarafından parçalanarak ezilen ulus kültürünün bütünlüğü içersinde kültürel boşluklar yaratılır. Bu boşlukların yaratılmasının amacı, zamanla yapılacak asimilasyoncu etkinliklere yer ayırmak ve sosyo-kültürel-entegrasyon sürecini kolaylaştırmaktır.

Hakim sömürgeci güçler asimilasyoncu yüzlerini gizlemek için eğitim kurumları aracılığı ile asimilasyon etkinliklerini tersyüz ederek, «Toplumsal değişme» toplumsallaşma (socialization) ve modernleşme olgularına dayalı akla uydurma (rationalization) yöntemleri geliştirirler. Toplumsal değişme olgusu bilimsel olarak türdeş bir toplumda şerbet kültür değişmeleri sonucunda oluşan yapısal-işlevsel değişmelerdir. Ama asimilasyon etkinlikleri sonucunda, asimile olmuş bireyler toplumsal değişme süreci ile haklı gösterilemez. Çünkü hem empoze edilmiş, hem de farklı ulusun kültür çemberi içine alınmıştır. Diğer yandan çocuğun toplumsallaşması ve toplumun çağdaşlaşması olarak gösterilen asimilasyon süreci, sömürgeci güçlerin asimilasyonu haklı kılmak, cazip gösterme eğiliminden kaynaklanır. Toplumsallaşma, çocuğun kendi doğup, büyüdüğü toplumsal yapı içersinde uyum göstermesi yoksa hakim ulusun değerlerini benimsemesi demek değildir. Aynı şekilde çağdaşlaşma olgusu bir toplumun dünya standartlarına

ulaşma düzeyidir. Ölçü ise teknolojik gelişmedir. Ama asimilasyon itygulamalarmı uygarlaştırma, çağdaşlaştırma adı altında göstermek gerçekleri çarpıtmaktır.

DİL ASİMİLÂSYONU VE OKUL ÇAĞI

Çocuk süt ve anaokulu çağında (0-6) yaşlarında en çok annesiyle ilişkide bulunduğu için, zorunlu olarak annesinin dilini öğrenir. Çocuk zorunlu öğrenim çağına geldiği zaman onun için ayrı bir dönem başlar. Çocuk artık ana dilini unutacak hakim sömürgeci ulusun dili asimilasyonu sonucunda, yabancı, başka bir dil öğrenecektir. Resmî ve yazı dili sömürgecilerin dili olduğu için etken, ezilen ulusların dili ise, edilgen bir gelişme içerisine girer. Çocuğun, davranışları kendi diliyle oluşan kültür dokusu ile ödüllendirilmediği için geriye ket vurma süreci ile çocuğun öğrendikleri, önceden öğrendiklerini unutturacaktır. -Böylece çocuk dil asimilasyonuna uğrayacaktır.

, Hakim sömürgeci güçlerin fizik kaynaştırma yolu ile oluşturdukları «yüzyüze ilişkilerin» temelinde görsel-işitsel (audio-visuelle) yöntemle dil asimilasyonunu kolaylaştırıcı amaçları vardır.

S O N U Ç :

Hakim sömürgeci güçler kaynaklara dayalı geriden alma, yöntemi ile, gelişen perspektifler içerisinde ezilen ulus kültürünün teorik kuşatılması, eğitim kurumları vasıtası ile ezilen ulus çocuklarına telkin yolu ile aktarılıp, çocuklar koşullandirildiği için «asimilasyonun aşılması» yolları da tıkanır. Ama ezilen ulus kültürünün filizlenip, boy göstermesi, içten dışa doğru gelişen kültürel yayılma sonucunda (kültürel ifazyon) oluşan şekillenmeye karşı girişilen ırkçı, şoven ve militarist baskılar hiçbir zaman o ulusu ortadan kaldırmaya yetmemiştir.

TÜRKİYE'DE BOZUK EĞİTİMİN ALMANYA'DAKİ GÖRÜNÜMÜ

Abuzer HAN

Çıkmazdaki Eğitim Sorununun Nedenleri?

Türkiye'deki MC hükümetinin çağdışı, geriye dönük eğitim politikası Federal Almanya'daki çocuklarımızın üzerine yansıdıkça, Anadolu'daki eğitim bozukluğu yurtdışında ela sürüp gidecektir. Özellikle Milli Eğitim Bakanlığınca gönderilen, «konsolosluk Öğretmenleri» diye anılan seçilmiş gerici eğitim kadroları, Alman yetkililerinin konu hakkındaki bilgisizlik ve ilgisizliklerinden de yararlanarak «katı islamcılar» yetiştiriyorlar. Böyle eğitim yapılan sınıflar Kur'an kursuyla mescit karışımı bir görünümdedir.

Öğretmenlerin diğer bir kısmı Türkiye'deki faşizan baskı ve ekonomik nedenlerle işçi olarak Almanya'ya gelmiş, sonradan Alman makamlarınca öğretmen atanılmışlardır. Bir bölümü de Milli Eğitim Bakanlığı yapmış AP'li A. Naili Erdem'in deyimiyle, «Vatandaşlıktan atılmış sabıkalılar» diye nitelendirdiği meslekten yetişmiş olmayıp, halen bir yüksek okula devam edenler veya doktora öğrenimi yapanlardır. Ayrıca çeşitli ticaretlerle uğraşanlar, öğretmenlik de yaparak gereği gibi eğitimcilik görevini yerine getiremiyor.

Alman Okul Sistemi :

Ayrı dil ve kültür niteliği taşıyan Federal Almanya eğitim sistemiyle, Türkiyeli işçi çocuklarını eğitmek oldukça güç. Her iki memleketin eğitim sistemleri de oldukça birbirinden ayrı. Almanya'daki eğitim kurumları şöyle sıralanabilir :

1 — Temel Eğitim Hazırlık Sınıfları (Grundschule) : Federal Almanya'da zorunlu olan bu eğitim 6 yıllıktır. Başarılı öğrenciler, ortaokula; başarılı olmayanlar ise temel eğitimin 2. bölümü

olan 3 yıllık okullara ancak devam edebilirler. Federal Almanya'da bulunan ve okula devam eden çocuklarımızın % 98'i kendilerine üst öğrenim olanağı olmayan bu okullara ancak devam ediyor.

2 — Temel eğitimin ikinci bölümü (Hauptschule) : Alman işçi çocuklarının çoğunluğu bu okulu ancak bitirebiliyor. Yabancı işçi çocukları ise büyük başarısızlığa uğrayarak daha başlangıçta bir meslek öğrenme olanağından yoksun bırakılmaktadır. 1972 yılında yapılan bir araştırmaya göre, çocuklarımızın başarı oranı ancak % 40 olup, % 6O'ı da başarısız olmuşlardır. Bu ikinci devre temel okulu bitiremeyenlerin çalışma şansları da azdır. Bitirenler iş bulabilirlerse yardımcı işçi (Hilfsarbeiter) olarak çok düşük ücretle çalışabilirler. Meslek öğrenme olanakları da yoktur. Yalnız 2. temel eğitimi bitirip, başarılı olan öğrenciler bir yıl daha okuyarak, 10. sınıfa devam ederek bir sınavdan sonra ortaokul (Realschule) diplomasını alırlar. Türkiyeli işçi çocuklarının bu şansı yok denecek değin az olup, ancak % 2'dir.

İşte «Biz adam olamadık, bari çocuklarımız okusun» diye Almanya'nın her türlü çilesine katlananlar artık çocuklarını yardımcı işçi yapmanın acısı içindeler.

3 — Ortaokul (Realschule)
4 — Lise (Gymnasium)
5 — Üniversiteler :

Ortaokul ve liseye devam edebilenlerin oranı % 2 olduğuna göre, üniversiteye artık devam etme olanaksızlığını yazmaya gerek yoktur sanırım. Bu şanslı azınlık da Federal Almanya'daki elçi, konsolosluk ve diğer görevli personelin çocuklarından başkası olamayacağını belirtmekte yarar var...

Çocuklarımızın Başarısızlık Nedenleri?

Türkiye ve Federal Almanya hükümetlerinin, işçi çocuklarının eğitimi konusundaki umursamazlıkları başarısızlığın gerçek kaynağını teşkil eder. Ayrıca kapitalist toplumlarda egemen güçlerce uygulanan eğitimin ikili bir işlevi vardır : Birincisi, ekonominin talep ettiği nitelikte eleman ve ucuz insan gücü yetiştirmek. İkincisi ise kurulu düzenin haklı ve geçerli olduğunu kişileri şartlandırarak yetiştirmektir.

Kitleleri kandırmak isteyen egemen güçler ikiyüzlü bir politika kullanarak gerçekten eğitim sorununa bir çözüm bulacaklarmış gibi konuyu bilinçli olarak savsaklamaktadırlar.

Tüm bunlara rağmen başarısızlığın nedenlerini şöyle sıralamak mümkün :

1 — Ayrı dil ve kültür çevresinden gelen çocuklar, Alman çocukları gibi, birarada kolayca okula alışamazlar.

2 — Arada 4-5 yaş farkı bulunanların birarada eğitilmesi.

3 — Alman sınıflarında okuyanların dil yetersizliği, iki dili birden öğrenmekten doğan güçlüklerin etkisi.

4 — Anadolu'nun kırsal kesiminden gelen işçi çocukları Almanya gibi sanayileşmiş bir yerde ruhsal bakımdan sarsılmakta, bu da çevre ile bütünleşmelerini güçleştiriyor.

5 — İşçi aileleri, geldikleri zor şartlar gereğince, çocuklarının ders ve ruhsal durumlarıyla gereği gibi ilgilenememektedirler.

6— Sınıflar normalden oldukça fazla olup, öğretmen her öğrenciye zaman ayıramamakta.

7 — Alman sınıflarına hazırlamak için hazırlık sınıflarında verilen Almanca dersi yetersiz, ders veren öğretmenler ise yeteneksizdir.

8 — Alman işçi çocuklarının eğitimini dahi, gereği gibi karşılamayan kapitalist eğitim sistemi, yabancı işçi çocuklarının sorunları karşısında tamamen olumsuz sonuçlar yaratmaktadır.

Çözüm nasıl olmalıdır?

Alman Sendikalar Birliği (DGB) ve Eğitim Bilim Sendikası (GEW) tüm yabancı işçi çocuklarının eğitim sorunları ile ilgileniyor. Ne var ki bu ilgi kesin çözüm getiremiyor. Ayrıca yabancı öğretmenlerin çoğunluğu konuyu çözümde seyirci kalmaktalar. Örneğin en fazla Türkiyeli Öğretmenin bulunduğu Berlin'de 160 civarında Berlin senatosunun atamış olduğu öğretmen var. Ayrıca sayısına her geçen gün eklenen konsolosluk öğretmenleri azımsanmayacak değin fazla. Konsolosluk adına görev yapanları bir yana bırakırsak, 160 öğretmenden sonradan bakanlığın çağrısına uyarak konsolosluk öğretmeni olmak istiyen 60 kişi de yukardaki rakama eklenirse, geriye kalan 100 öğretmen gereği gibi sorunu çözmekte henüz örgütlenememişlerdir. Eğitim Bilim Sendikasında (Gewerkschaft Erziehung und Wissenschaft) örgütlenmiş yabancı öğretmenler yayınladıkları bir bildiride eğitim sorununa şöyle dile getiriyor:

1 — Yeterli sayıda öğretmenin atanarak kalabalık sınıfların normalleştirilmesi.

2 — Normal Alman sınıflarına geçişte, yalnız Almanca bilgisi değil, bunun yahısıra ruhsal, pedegojik ve sosyal ölçülerin de gözönünde tutulması.

3 — Anadil ve özkültür derslerinin zorunlu okutulması.

4 — Almanca dersi verilen sınıfların 15 kişiyi geçmemesi.

5 — 9 yıllık temel öğrenimi bitirecek yabancı öğrencilerin sınavları kendi anadillerinde verebilmeleri ve meslek eğitimine başlamadan önce, bir hazırlık sınıfından geçmeleri.

6 — Yabancı öğretmenlere de tıpkı Alman Öğretmenleri gibi mesleki gelişme olanaklarının tanınması ve yabancı öğrencileri okutacak Alman Öğretmenlerine de bu görevleri için gerekli özel bilgilerin verilmesi.

7 — Yabancı öğretmenlerin normal memur statüsüne alınması ve sınıf mevcudunun 12'den aşağıya düşmesi halinde bile işlerine son verilmemesi.

8 — Eğitim sorunlarında, yabancı ana ve babalara da söz hakkı tanınması.

Yabancı öğretmenlerin kendi özlük sorunları ile yabancı öğrenci sorunlarımı kapsayan yukardaki istekler, Eğitim Bilim Sendikası (GEW) kanalıyla ilgili makamlara iletildiği halde sorunlara çözüm sağlanmamıştır.

Bu yılın başlarında Türk eğitim görevlileri ile Alman eğitim görevlileri arasında yoğun çalışmalar yapıldı. Kâğıt üzerinde kalan bir takım kararlar alındı. Hiçbiri bugüne değin çözülmüş değil. Bonn Büyükelçilik Eğitim Başmüşaviri Ali Rıza Özgüç: ((Türk çocuklarının eğitim sorununu çözümlemek esasta Alman makamlarının görevidir» şeklinde, konunun çıkmaza girişinde Almanları sorumlu tutarken, eski Milli Eğitim Bakanı Ali Naili Erdem ise, Alman makamlarının tayin etmiş olduğu öğretmenlere «vatandaşlıktan atılmış, kanun kaçağı» şeklinde suçlamada bulunmuştur. Bakanlığın gönderdiği öğretmenler ise genel kültür ve **din bilgisi** dersleri adı altında çağdışı, kafaları şartlandırmaktan başka bir **işe** yaramayan bir takım bilgileri vermekle, Alman toplumuna **gençleri** uyduracakları yerde, karşı koyacak şekilde eğitmekteler.

Almanlar ise her bölgede uygulanması ayrı olan sistemler uygulaya uygulaya bir türlü birisinde karar kılamamaktalar. Alman eğitim uzmanları için çocuklarımız birer deney alanı sanki.

Bu Bozuk Eğitim Çözülür mü?

Böyle bir ortamda bu bozuk eğitimi çözmek oldukça güç. Kapitalist üretim ilişkilerinin hakim olduğu toplumlarda işçi çocuklarının yararına eğitim sorununun çözülmesi, egemen güçlerin zararına olur. Bu nedenle, bozuk eğitim çözülecek gibi gösterilerek bilinçli olarak çözümü uzatılır.

Almanya'da Alman işçi çocuklarının da eğitimi tıpkı yabancı işçi çocuklarının eğitimi gibi bozuk olup, kesin olarak bir çözüm sağlanmış değil. İşçilerin oturduğu semtlerdeki okulların sınıfları çok kalabalık ve bazan da dersler boş geçerken; zengin ailelerin

oturdukları bölgelerdeki sınıflar çok normal ve eğitimci kadroları ise noksansızdır. Yaratılan olanaklarla yetiştirilen zengin aile çocukları her toplumda kendileriyle yaşıt dar gelirli, olanaksız eğitimden geçenleri eleyerek, yükseleceklerdir. Bozuk ğitimin çözümü demek bir yerde bu zoraki yükselecek olanların yolunu kesmek olur. Geri kalmış toplumlar ile kapitalist memleketlerde eşit bir eğitimi uygulamak ancak mevcut düzenlerin bozulmasıyla sağlanır. Ancak demokratik halk iktidarlarında eşitlik ilkesiae dayalı çağdaş bir eğitim sistemi uygulanabilir. Bunun dışında adil bir çözüm beklemek çok iyimserlik olur.

Sonuç, Türkiye'deki bozuk eğitime de ışık tutuyor.

Alman toplumunun şartlarına göre iki dilden eğitimin yapılması zorunlu. Bu zorunluk, Türkiye gibi çok uluslu ülkeler için de geçerli bir çözüm getirir. Federal Almanya'daki okullarda yabancı çocuklar için sadece Alman diliyle eğitimin yapılması, onları kendi özkültürlerinden uzaklaştırarak, asimileştirir. Bu da çözüm değil, yabancı çocuklar için ilerde daha da büyük sorunlar doğurur.

Türk işçi çocuklarına anadilleri Türkçe'nin yamsıra Almanca'nın da ikinci anadil oarak okutulması en uygun çözüm yolu. İsveç gibi demokrasinin gelişmiş olduğu memlekette ise Türkçe eğitimin yamsıra, anadilleri Kürtçe olan Türkiyeli işçi çocuklarına Kürt diliyle eğitim olanağı sağlanmıştır. Buna beazer bir çözüm sosyalist Federal Yugoslav Cumhuriyeti'nde de uygulanarak başarılı sonuçlar sağlanmıştır. Yugoslavya Federasyonu bilindiği gibi Yugoslav, Türk, Sırp ve Macar gibi çok uluslardan oluşuyor. Örneğin, Kosova ve Üsküp gibi yerlerde Türkler de azınlık olarak yaşamakta... Her ulus gibi, Türklerin de okulları vardır. Bu okularda ders dili Türkçe ve Yugoslavca'dır. Kendi anadillerini sadece evlerinde konuşmakla yetinilmeyip, okullarda Türkçe eği'jim gören Yugoslav Türkleri aynı zamanda Yugoslavca'yı da en güzel şekilde öğrenerek vatandaşlık görevlerini kaynaşmış çok uluslu bir toplum olarak yerine getirmekteler. Kendilerinin ezilerek hor görülüp ortadan kaldırılma diye bir korku ve kaygıları da yoktur.

Federal Almanya'da bazı bölgelerdeki okullarda Türkçe ders yapılması tamamen kaldırılmıştır. Anadili Almanca olmayan bir öğrenciyi Almanca ile eğitmek mümkün müdür? Hele hiç Almanca bilmiyorsa... Bu gerçeği anlayan eğitimciler Türkçe ve Almanca olmak üzere iki dilden de eğitimi esas tutarak çözüm aramaktalar.

Halen okur-yazar oranı % 50 dolaylarında olan Türkiyemiz için de eğitimcilerimiz bunun yanıtını en çok konuşulan iki dilli eğitimde aramalıdırlar.

DÜNYA ÖĞRETMEN SENDİKALARI FEDERASYONU (FISE)

Eğitimin gelişmesinde ve cehalete karşı
verilen mücadelede öğretmen örgütlerinin görevleri
ASYA SEMİNERİ
Colombo, Sri Lanka, Ocak 1976

SUNUŞ RAPORU

LESTURUGE ARIYAWANSA — FISE Başkanı,
Sri lanka Jatika Guru Sangamaya Genel Sekreteri

Öğretmen örgütlerinin görevleri, toplumun gelişmesinde, toplumsal ve ekonomik ilerlemesinde temel bir unsur olan eğitimle doğrudan bağıntılıdır. Öğretmen örgütleri eğitimin içeriğini, yöntemlerini ve kurumlarını büyük ölçüde belirleyen bir ekonomik ve toplumsal ortamda varolurlar. Ekonomik ve toplumsal koşulların analizi, eğitimin ilerlemesinin değerlendirilmesi ve öğretmen örgütlerinin görevleri konusunda perspektifler sağlar.

Bir zamanlar metropolitan ve sömürge ülkelerde pek rağbet gören birçok eğitim teorileri ve kavramları, yakın geçmişte yer alan devrimci değişiklikler nedeniyle itibarını yitirmiştir. Eğitimin sürecinin kendi kendisinin sonu olduğu söylenmekteydi. Bu yoldaki görüşler, hakim sınıfların çıkarına bir ideoloji benimsemiş olan eğitim otoriteleri üzerinde hatırı sayılır bir etki yaratmışlardır. Şimdi bu çağdışı görüşlerin yerini, dünyada yer alan değişiklikleri yansıtan yeni kavramlar almıştır.

Şimdilerde, sorunlara, sürekli bir hareketlilik gösteren toplumsal sistemle olan ilişkileri içinde bakmak eğilimi vardır. Gelişme politikalarının sadece ekonomik, toplumsal ve politik alanlarda ayrı ayrı ele almışı terkedilmiş, geniş bir anlamda ele alınan gelişmeye katılan pekçok unsurun karşılıklı bağımlılığını getiren bütünleştirici bir yaklaşım ön plana çıkmıştır. Bugün, eğitimin sosyo-ekonomik gelişme süreci ile birleştirilmediği takdirde etkisiz kalacağı görüşü paylaşılmaktadır.

Asya, prekapitalist ve feodal yapılardan, gelişmiş sosyalizme kadar çeşitli düzeylerde ekonomik gelişmeleri, toplumsal sistem çeşitliliğini ortaya koyan bir görüntü sergilemektedir. Japonya dünyanın üçüncü büyük en-

düstriyel gücü haline gelirken, Asya'nın Sosyalist Cumhuriyetleri kısa bir süre içinde dikkate değer bir ilerleme göstermişlerdir. Ancak Asya'nın tipik özelliği, nüfusun geniş yığınları için açlık, hastalık ve cehalet koşulları yaratan sömürge yönteminin uzun yıllar hüküm sürmesinden sonuçlanan kronik geri kalmışlıktır.

Ancak, Asya, tarihinin her döneminde açlık ve sefalet göstermez. Çok iyi bilinir ki, Asya'da bazı büyük medeniyetler yükselmiş ve kıta, büyük matematikçilerin, astronotların, fizikçilerin ve mimarların bıraktıkları eserlerden de anlaşıldığı gibi, dünya bilim ve kültürünün gelişmesine önemli katkılarda bulunmuştur. Asya halklarının bağımsız gelişmesi emperyalist saldırganlar tarafından durdurulmuş, normal gelişim süreçlerine müdahele edilmiş ve bu süreçler bazen geriye çevrilerek, bu halkları maksimum derecede sömürme yoluna gidilmiştir. İngilizler 18. yüzyılda topraklarına girdiği zaman, Hindistan, tekstil endüstrisinde yüksek bir verim derecesine ulaşmıştı ve Hint-yapımı tekstil ürünleri İngiliz piyasasında makine yapımı mallarla rekabet edemiyorlardı. İngiliz emperyalizmi, Hindistan'da gelişmekte olan endüstriyi yıktı ve kıtanın bu bölümünü metropollerin ham-madde üreten yedeği durumuna getirdi. Ülke fakir bir tarım ülkesi haline geldi.

Asya, dünya toprak yüzölçümünün 1/3'ünü oluşturur ve dünya nüfusunun % 56'sını barındırır. Nüfusun büyüklüğü, büyüme hızı ve gençliğin tüm nüfusa oranı, eğitim sürecinin, sömürgeciliğin yarattığı sonuçların üstesinden gelmek için sarfedilen çabalara ilişkili olarak değerlendirilmesinde üzerinde durulacak noktalardır. Emperyalistler sömürgeleri terketmeye zorlandıkları zaman, arkalarında geniş, eahil halk yığınları ve insan varoluşunun kıyısında yaşayan, pekçok şeyden mahrum milyonlar bıraktılar. Şüphesiz, nüfusun büyüklüğü ve geri ekonomi, eğitimin genişletilmesinde ve cehaletin üstesinden gelinmesinde hayati sorunlar ortaya çıkardı.

Bölgedeki okullar, okula kaydolma oranını arttırmak için hatırı sayılır çabalar sarfettiler. Küçük eğitim sistemleri, ülkenin ihtiyaçlarına daha uygun değişik kurumlar getiren temel, ulusal girişimlere dönüştü. Sömürgelik zamanlarında, eğitim sistemleri durgundu ve 155O'lı>rde başlayan genişleme bugüne kadar değişik ülkelerde değişik derecelerde sürdü. ECAFE bölgesinde her düzeyde okula yazılma oranı % 61 artarak 1960'da 90,3 milyondan, 1968'de 145.7 milyona çıkmıştır. Bu süre içinde nüfus % 25 artmıştır. Ancak 5-24 yaş arası nüfusun toplam yazılması yüzde olarak 1960'da % 25 iken 1968'de yalnızca % 32'ye yükselmiştir.

Bu durum Asya bölgesinde cehalet probleminin boyutlarını göstermektedir. Eğitim, nüfus artışından daha yüksek oranda yayılmıştır. Fakat 15 yaşında ve üzerindeki nüfusun yarısından fazlasının hala daha okur-yazar olmadığı hesaplanmıştır. 1950'de % 76 olan okuma yazma bilmeyen yetişkinlerin oranı 1960'da % 66'ya, 1970'de % 58'e düşürüldü. Buna rağmen, okuma yazma bilmeyenlerin sayısı 1950'de 307 milyon iken, 1960'da 320 milyona ve 1970'de de 355 milyona yükseldi. Bu sayılar, dünyada okuma yazma bilmeyenlerin kabaca yarısının Asya'da yaşadığını gösterir. Eski okul kayıtlarının performansı, kendi başına okul kolaylıklarının yaygınlaşmasının, cehaleti durduramayacağını ve kaynağını kurutamayacağmı gösterir.

30 yıl önce faşizme karşı kazanılan zaferlerin yolaçtığı danyadaki gelişmeler, bu ülkelerin, daha fazla kurbana malolsa da, siyasi bağımsızlıklarını kazanmalarını kolaylaştırdı. Asya, uzun bir süre, sömürgeci tahakküme kar-

şı verilen şiddetli mücadelelere sahne olmuştur. Yakın bir zamana kadar, halkm sömürgeci ve yeni-sömürgeci tahakkümden kurtulmak için mücadele ettiği Asya kıtasının herhangi bir yerinde, silahlı çatışmanın olmadığı bir hafta ancak geçti. Kahraman Vietnam halkı, gelecekte barışı kurmak ve ilerlemek uğruna bağımsızlığını kazanmak için, otuz yıl, amansızca savaştı. Vietnam örneği, dünya üzerindeki özgürlüğe susamış halklara, asıl gelişme yolunun gerçek bağımsızlık için savaşmak olduğunu gösterdi.

Siyasi bağımsızlıklarını kazanan Asya ülkeleri, önceki dönemin ekonomik durgunluğunun boğucu hakimiyetini kırmak ve hızlandırılmış bir büyümeye erişmek görevlerini ele aldılar. Halkın daha yüksek ekonomik düzeye ve sosyal refah istekleri, bazı ülkelerde, özellikle kapitalist olmayan kalkınma yolunu benimsemiş olan ülkelerde, hatırı sayılır değişikliklere yolaçtı. Eğitim, ekonomik ilerleme kadar sosyal adaleti, demokrasi, ve yeni değerlerin, tavırların yaratılmasını da içeren, ulusal yenileme ve gelişmenin anahtar unsuru olarak ele alındı.

Sovyetler Birliğinin deneyi, özellikle Asya Cumhuriyetleri, dünya halklarına, gerekli ekonomik ve sosyal değişiklikler çalışan insan kitlelerinin çıkarları gözetilerek yapılırsa, kültürel gerikalmışlığın, cehaletin ve azgelişmişliğin diğer illetlerinin üstesinden kısa bir zamanda gelinebileceğini gösterdi.-Eğitim ve ekonomi arasındaki ilişkilerin anlaşılması ve eğitim-planlaması ile ekonomik planlamalarının bütünleştirilmesi en ileri üretici gücün -insanın kendisinin- gelişimi açısından, eğitimin en kârlı yatırım olduğunu gösterdi. '

Gelişmekte olan ülkelerin kuvvetlerini yitirmelerinin nedeni, eşitsiz gelişimin objektif şartları ve dünya kapitalist sisteminin sömürgeci karakteridir. İyi bilinir ki, üçüncü dünyanın hammadde üreten ülkeleriyle sanayileşmiş ülkeler arasındaki eşitsiz ticaret, gelişmekte olan ülkelerin zenginliğinin muazzam bir bölümünü çalar. Gelişmekte ^lan ülkeler tarafından ihraç edilen hammaddelerin düşük fiyatları ile ileri kapitalist ülkeler tarafından zorla kabul ettirilen tekel fiyatlarının birleşik etkisi, bağımsızlıkları verilen ülkeler için ciddi kayıplara yolaçar. Bu gibi kayıpların büyüklüğü UNCTAD tarafından hesaplanmıştır. UNCTAD 1950 yılını esas alarak, gelişmekte olan ülkelerin kaybının, eşitsiz ticaret nedeniyle, 1967'de 31000 dolar olduğunu göstermiştir.

Sanayileşmiş kapitalist ülkelerle gelişmekte olan ülkeler arasındaki eşitsiz ticaret, öncelikle, birçok fakir ülkeye hükmeden çok uluslu şirketlerin faaliyetlerinde kökleşmiş bulunmaktadır. Bu durum aynı zamanda, teknoloji tekelciliğinden de kaynaklanır. Bilim ve teknoloji, büyük miktarda mal üretmek için az emek gerektiren emek verimliliğini daha ileri düzeye yükseltti. Gelişmekte olan ülkelerde emeğin verimliliğini ileri kapitalist ülkelerdekine oranla, çok daha düşük bir düzeydedir. Bu olgu, Asya, Afrika ve Latin Amerika ülkelerinde ve ileri kapitalist devletlerdeki, endüstride çalışan insan gücünden gözlemlenebilir. Her grup ülkede kabaca 200 milyon işçi üretim faaliyetinde bulunmaktadır. Hindistan'ın endüstri verimliliği Amerika Birleşik Devletlerininkinin 1/50'si, tarım verimliliği ise 1/25'idir. İleri kapitalist ülkeler, ekonomik olarak faal nüfusun tarımla uğraşanlarının yalnızca % 4.5-% 20'sinin çalışmasından bile bir artı-drün sağlar. Kendilerine bağımsızlık verilmiş ülkelerin ekonomileri, ekonomik olarak faal nüfusun % 60-% 70'i hatta.bazen % 9O'ı tarımla uğraştığı için büyük ölçüde tarıma

dayanır, fakat yine de kendi gıda gereksiminierini üretemezler. İhracat için artı-ürün yaratmak ise sözkonusu bile olmaz bu ülkelerde.

Bu durum, dikkatimizi, azgelişmiş ülkelerin hızla gelişebilmeleri için vazgeçilmez faktör olan bilim ve teknoloji sorusuna çekmelidir. Bu ülkelerde gerekli teknoloji çeşidi, vahim eşitsizlikler yaratan uçurumu daraltarak hayat standartlarını yükseltmek için, ulusal çalışmada yer alanların hepsinin dikkatlerini yoğunlaştırmaları gereken bir konudur. Bu gibi hususların, ekonomiye ulusal personel yetiştirmenin anahtar unsuru olan eğitim için önemli sonuçları vardır.

Aaya ülkeleri, bir bütün olarak, daha çok tarriia dayanır ve belli bir zamana kadar da öyle kalacaklardır. Kırsal alanlarda geçinme düzeyinin altında bir yaşam sürdüren milyonlarca insan için tarım, geçim kaynağıdır. Tüm gelişim süreci büyük ölçüde tarımın hızlı ilerlemesine dayanan birçok ülkede, tarımın modernleştirilmesine öncelikle önem verilmektedir. Böylece endüstrileşme için yabancı döviz kazanılabilecek ve halkın yiyecek ihtiyacı karşılanabilecektir. Hiç şüphesiz eğitim, bilimsel teknikleri besleyen ve kültürel değerleri çoğaltan bilgi, beceri ve tavır edinmoye büyük bir rol oynar. Buna rağmen eğitimin yanısıra verimliliği yükseltecek geniş programlarda, tarımın gelişmesi için hayati önemi olan diğer faktörlerin de dikkate alınması gereklidir. Tarıma dayanan bir ülkede, kırsal kesimlerde yaşayan halk kitlelerinin yaşam koşullarının iyileştirilmesini hesaba katmayan bir eğitim sisteminin yeterli ve etkili olduğu düşünülemez.

Tarımın modernleştirilmesi, aynı zamanda, kırsal kesimlerinde feodal ilişkilerin hala varlığını koruduğu ülkelerde, toprak mülkiyetinin değiştirilmesi için etkili önlemler gerektirir. Asya ülkelerinin çoğunda, feodal ve prekapitalist ilişkiler varlığını sürdürdükleri için, çok oahsedilen «yeşil devrim» gerçekleşmedi. Yeni tarım tekniklerinden yararlananlar sadece zengin çiftçiler oldu. Kuzey Amerika'da kişi basma 1100 kg. tahıl üretilirken, Asya'nın tarıma uygun şartlarında niçin kişi başına yalnızca 225 kg. tahıl üretildiği sorulabilir. Bunun, nedeni hem teknolojik hem sosyo-ekonomiktir. Feodal sistemin toprak mülkiyeti, teknolojinin uygulanmasını ve daha fazla output için yapılan teşvikleri engeller. Bundan dolayı birçok Asya ülkesinde, kırsal sektörün daha büyük ölçüde modernleştirilmesini sağlamak için, toprak reformları yapıldı. Buna rağmen bazı ülkelerde bu reformlar isteksiz bir şekilde yerine getirildiği için, iyi sonuçlar vermedi.

Sri Lanka'da toprak reformlarının, toprak mülkiyetinin, özellikle yabancı şirketlere ait plantasyonların, halka geri verilmesi için enerji ve kararlılıkla yapılmış olması memnuniyet vericidir. 50 acres'den (210.5 dönüm) fazla olan özel mülkiyetteki bütün toprakların millileştirimesi, tarımın verimliliğini arttırmada büyük önemi olan bir başarıdır, Vietnam, halkın birleşmesine, bilinç düzeylerinin yükselmesine ve daha yüksek yaşam koşulları geliştirmelerine yardımcı olan köklü değişikliklerin yapıldığı bir örnek ülke olarak gösterilebilir. Diğer önlemlerle birlikte geniş toprak reformları bu ülkede tarımın verimliliğini çok yüksek düzeylere yükseltti ve büyük şevk verdi. Devrimci ruhla başlatılan yığınsal eğitim kampanyaları, kısa bir zaman önce okuma yazma bilmeyenlerin oranının % 50'nin üzerinde olduğu ülkede cehaleti hemen hemen toptan yökeden bir başarıya ulaştı.

Değişik ülkelerin toplumsal koşullarından ve ekonomik yapılarından ayrı olarak, dünya üzerindeki öğretmen örgütlerinin asıl düşüncesi öğretmenlik mesleğini temsil etmek, savunmak ve üyelerinin çıkarlarını, toplum

tarafından öğretmenlik mesleğine verilmiş role uygun olarak ilerletmektir. Bir hükümet bu gibi örgütlerin taleplerine, cevap verebilir veya düşmanca bile davranabilir. Fakat, ne olursa olsun, öğretmen örgütleri kendi üyelerine karşı olduğu kadar, çocuklara ve ülkelerinin halkına karşı olan sorumlulukları hususunda açık perspektiflerle çalışmalıdırlar.

Öğretmenlerin çıkarlarıyla iktidardaki sosyal sınıfın çıkarlarının çakıştığı ve sosyo-ekonomik gelişimin ihtiyaçlarıyla eğitimin ilerlemesi arasında bir uyumun olduğu yerde, öğretmen örgütleri kendilerine düşen görevleri yerine getirmek için uygun bir ortam bulacaklardır. Bu, sınıf ayrılıklarının ortadan kalktığı ve sadece bir sınıfın, işçi sınıfının varolduğu sosyalist bir toplumda mümkündür. Böyle bir toplumda, öğretmenleri de içeren çalışan insanlarla iktidardaki sınıf arasında hiçbir anlaşmazlık yoktur. Yeni toplumun kurulmasında ve eğitimin gelişmesinde aktif bir işbirliği sağlayan bir çıkar birliği vardır. Sosyalist ülkelerdeki öğretmen örgütlerinin devletle işbirliği yaparak eriştiği başarılar, Asya ülkelerinin çoğunda öğretmenlerin birçok mücadeleler sonucu elde ettikleriyle kıyaslanacak olursa, çok büyüktür.

Gelişmiş kapitalist ülkelerde durum değişiktir. Öğretmenler, hayat standartları yüksek olmasına rağmen, tekelci kapitalizmin çıkarları uğruna, çalışan insanların yoğun bir şekilde sömürülmesiniıı sonucu olarak birçok zorluklara katlanmak zorundadır. Sınıflı toplumda hükümet ile öğretmenler arasında da anlaşmazlıklar vardır.

Gelişmekte olan ülkelerde durum daha da karışıktır. Bu ülkeler hala daha kolay kolay üstesinden gelemedikleri geçmişteki sömürgeci tahakkümün kurbanları olarak kaldıklarından, toplumsal ve ekonomik durum önemli hususlarda değişir. İktidardaki hükümetlerin halk yığınlarının çıkarlarını yansıttığı yerlerde, öğretmen örgütlerinin öğretmenlik mesleğinin koşullarını iyileştirmek ve kendilerine düşen sorumlulukları yerine getirmek için daha büyük kolaylıklara sahip oldukları görülür. İktidardaki hükümetlerin yabancı tekellerin çıkarlarına hizmet ettikleri yerlerde öğretmen örgütlerinin, eğitimin ve öğretmenlerin yaşam koşullarının iyileştirilmesi hususundaki hedeflerini gerçekleştirmeleri daha zordur.

Öğretmen örgütlerinin politika formüle etmeleri ve tüzüklerinde de belirtilen hedefleri hayata geçirmek için eylem koymaları, müttefikleri olabilecek nüfusun değişik kesimlerinin maksimum desteklerini kazanmaları için kendi ülkelerinde mevcut siyasi, ekonomik ve toplumsal koşulları dikkatli bir şekilde incelemelerini gerekli kılar. Gelişmekte olan ülkeler sayıca büyük bir işçi sınıfına sahip olmayabilirler. Bununla beraber, toplumun en iyi örgütlenmiş kesimi oluşturduğu ve en ileri gücünü temsil ettiği için, işçi sınıfı ülkenin gelişiminde güçlü rol oynar. Öğretmenler demokratik bir eğitim ve çocuklara daha iyi bir gelecek sağlamak için savaşırken, sınıf bilinci ve demokratik gelişim isteğiyle onları ilk destekleyecek olan işçi sınıfı olacaktır. Bundan dolayı, öğretmen örgütlerinin potansiyel olarak en iyi müttefiki işçi sınıfıdır.

Bir öğretmen, nüfusun çoğunluğunun yaşadığı kırsal kesimlerde itibarlı bir yere sahiptir. Köy halkı öğrenmeye olan geleneksel saygılarıyla onun öğütlerine ve önderliğine güvenirler. Öğretmenler bu güveni pekiştirmek için kendilerini köy halkıyla bir tutmalı, ekonomik ve Kültürel, düzeylerini yükseltmeleri için onlara yardımcı olmalıdırlar. Esas olarak tarıma dayanan Asya ükelerindeki öğretmen örgütleri, köy öğretmenleri ile köy toplumu

arasında iyi ilişkiler kurarak ve öğretmenlerin ortaklaşa faaliyetlere katılmalarını temin ederek, toplumsal ve siyasi gelişmeler üzerinde hatırı sayılır etkilerde bulunabilirler.

Eğer öğretmen örgütleri, genç kuşağa daha iyi bir eğitim ve daha parlak bir gelecek vadeden program ve faaliyetlerinde ailelerin ve öğrencilerin problemlerine açık bir ilgi gosterirlerse, bunlar öğretmenlerin güçlü müttefikleri olabilirler. Okul-aile birlikleri, eğitimin iyileştirilmesinde[1] ve çocukları nedeniyle öğretmenlerin çalışmalarının sonuçlarını en yakından izleyen ailelere öğretmenler arasında köklü ilişkilerin kurulmasında hayati bir faktör olabilirler. Öğretmenlerle öğrenciler arasında varolan mesafe derece derece azalıyor ve en iyi öğretmenler çalışmaktan bir an bile vazgeçmiyorlar.

Bu ittifaklar en iyi şekilde gönüllü derneklere, görüşlerin özgürce ifade edilmesine izin verilen ve[1] kamuoyunun kuvvetli olduğu demokratik bir ortamda yer alabilir. Ayrıca, eğitim ancak halkın katılmasını ve daha fazla aydınlanma ve yüksek bilinç talep eden demokratik bir toplumda serpilip gelişebilir. Eğitim demokrasinin ilerletilmesine hizmet eder. Eğitim ve demokrasi, gelişimin genel çerçevesi içinde, birbirlerini etkiler. Okuma yazma bilmeyenlerin oranının yüksek olduğu hiçbir ülke, nüfusun bü,yük bir bölümünü toplumsal ve siyasal hayata aktif olarak katılmaktan alakoyduğu için, gerçek anlamda demokratik, olamaz. Okur-yazarlık çalışmaları daha geniş demokrasi ve hızlı toplumsal değişmeler için siyasi bir motivasyona sahip olduğu zaman en etkili olmaktadır. Bundan dolayı demokratik gelişim, eğitimin ilerlemesinin ve[1] öğretmen sendikacılığının daha da büyümesinin ön koşulu haline gelir.

Asya'daki demokratik ve sendikal hakların görünümü hiç de iç açıcı değildir. Bazı ülkelerdeki öğretmenler sendika kurmak \eya grev yapmak hakkına bile sahip değiller. Kamu hizmet görevlileri de Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Deklerasyonu ihlal edilerek bü hakların bazılarından mahrum bırakımışlardır. Japonya Öğretmen Sendikası (NIKKYOSO) eğitimin gelişmesi ve öğretmenlerin çalışma ve yaşam koşullarının iyileştirilmesi için verilen mücadeleye[1] temel olan siyasi hakların ve grev hakkının kazanılması için önemli mücadeleler verdi.

Birçok Asya ülkesinin eğitim sistemleri, hala daha, sömürge idaresi sırasında varolmuş bazı yapıları korur. Birisi zengin sınıfların çocuklarına diğeri fakir çocuklarına olmak üzere, bazen dil ve işletme (kamut özel) farklılıkları üzerine kurulmuş olan ikili okul sistemi, eşit fırsatlar için yapılan açık ajitasyona rağmen, bugün bile varlığını sürdürür eğitimin demokratikleştirilmesi, öğretmen örgütlerinin ve diğer ilerici güçlerin acil taleplerinden biridir.

Sömürgeciliğin «medenileştirme» misyonunun Dir yönü de, miras bıraktığı problemiydi. Eğitim, horlanan ve ıstırap çeken halkın gözlerini açabilecek tehlikeli bir şey olarak görülmüştür. Cehalet bilginin, bilimin ve teknolojinin gelişmesiyle insanlık için geniş ufuklar açan 20. yüzyılda, açık bir hatadır. SSCB, Küba, Vietnam gibi ülkelerin deneyleri, eğer savaşmak isteği varsa, bu illetin üstesinden gelmenin mümkün olduğunu kesin olarak ispatladı.

Okuma yazma bilmeme oranının yüksek olduğu yerlerde bütün yöntemler ve okulda, tarlada, fabrikada, evde mevcut bütün kaynaklar yığın kampanyaları yolu ile kullanılarak bu illetle savaşılmaiıdır. Okur yazarlık kam-

panyaları öyle bir şekilde planlanmalıdır ki, yalnızca bireye okuma yazma öğretmekle kalınmasın, fakat aynı zamanda, ona öğrenme motivasyonunu verecek aydınlatılmış bir hayat sürmesi için daha bocerikli ve hazırlıklı olmasında yardımcı olunsun öğretmen örgütleri diğer örgütlerle birlikte, cehalete karşı verilen mücadelede hayati bir rol oynayabilir.

Okul her zaman onu kontrol eden bağlı olarak (imtiyazlı bir azınlık veya işçi sınıfı) ideolojik hazırlama arası olmuştur. Hiçbir zaman tarafsız olmamıştır. Buna rağmen (eğitimin tarafsızlığı miti) birçok öğretmeni, yığınların daha yüksek yaşam koşulları, daha geniş demokrasi ve kültürel gelişme için verdikleri mücadelede tarafsız kalmaları gerektiğine inandırdı. Ama modern toplumdaki somut deneme, hiçbir şeyin siyasetten soyutlanamayacağını gösterir.

Hayat, ne öğretmenlerin ne de örgütlerinin sosyal sınıflar arasındaki belirli ilişkiler temelindeki devlet işlerine katılma demek olan siyasetten uzakta kalamayacaklarını ispatlar. Öğretmenlerin mücadeleleri, isteyip istememelerinden bağımsız olarak, siyasi bir karaktere sahip olabilir. Öğretmen örgütleri modern gelişmeleri, özellikle halkın bağımsızlık, barış ve toplumsal ilerleme için verdikleri mücadele ile bağıntılı olarak, kendi verdikleri mücadele ile bağıntılı olarak, kendi çıkarları için olduğu kadar toplumun bütününün çıkarlarına uygun olarak tayin etmelidir.

Haberleşmemin gelişmesi ve halkların birbirlerine olan bağlılığı modern insanı, kendisinin dünyanın bir parçası olduğuna ve bundan dolayı başka bir yerde olanların kendisini etkilediğine inandırır. En dikkate değer gelişmeler dünyanın birçok değişik kısımlarında, haisın adalet, özgürlük ve bağımsızlık için savaştıkları yerlerde oluyor. Öğretmenler bu olayları görmezlikten gelemezler. Yükselen olaylar karşısında görevleri, yalnızca bu gelişmeleri izlemek değil fakat aynı zamanda ufukta doğan yeni dünyanın kurulmasına yardımcı olmaktır.

Modern dünyanın en büyük gelişmelerinden jiri, barışa ve ona uyan herşeye olan kuvvetli istektir. Barış sadece ölçülemez yıkımlara neden olacak savaşları önlemekle kalmaz. Yakın bir geçmişçe silahlanma için sarfedilmiş olan geniş kaynakları, ekonomik ve kültürel gelişim için kullanılabilir hale getirerek, yoksulluğun, açlığın ve cehaletin dünya üzerinden yokedilmesine de yardımcı olabilir. Eğer silahlanma tarafından bütün bütün yutulan çok büyük paralar barışçıl amaçlarla kullanılabilirse, bütün erkekler ve kadınlar barış ve şeref içinde yaşayabilirler. Artık öğretmenler ve eğitim şimdi birçok ülkede olduğu gibi, önemli fon sıkıntısı çekmeyecekler. Bu artık yalnızca bir rüya değildir. Günümüzde gerçekleşme olanağı vardır. Öğretmenler çocuklarla, toplumun geleceği ile ilgilendikçe örgütleri, barış ve toplumsal ilerleme için, insanlığın mutluluğunu teminat altına alabilecek bir gelecek için çalışmanın gerekli olduğunu kavrarlar.

Bugün uluslararası tartışmalar ve eylem birliği yoluyla, eğitim ve öğretmenlik mesleği ile ilgili birçok önemli ve karışık soruna, doğru çözümler bulmak gereği hakkında büyüyen bir duyarlılık var.

Eğitim krizi sadece bir ülkeyle sınırlı değildir. Skonomik enflasyon, parasal problemler, verimsiz harcamalar gibi şiddetli krizlerle sarsılan kapitalist dünya ülkelerinin çoğunda görülen bir fenomendir. Gelişmekte olan ülkelerdeki eğitim sorunları doğal olarak, büyük ve karışıktır. Öğretmenlerin ekonomik ve toplumsal koşullarıyla ilgili olarak, değişik ülkelerdeki mevcut durumlar daha geniş.sorunlara bağlıdır.

Bu gibi sorunlara çözüm bulmak için, kollektif tartışmalar yapmak, ortak sorunlar üzerinde kardeşçe fikir ve karar alış verişiminde bulunmak gereklidir. Ayrıca, öğretmenlere daha iyi yaşam koşulları, daha iyi çalışma koşulları, demokratik eğitim ve sendikal haklar için verdikleri mücadelelerde destek olmak ve dayanışma göstermek de gereklidir.

Dünya Öğretmen Sendikaları Federasyonu (PI8E), dünya çapında ve bölgesel planda öğretmenlerin ve eğitim ile ilgili sorunların tartışılması için güçlü bir forum düzenledi. Bu forum çocuklara, öğretmenlere ve halklara daha parlak bir gelecek sağlamak için çalışan, toplumsal sistemlerinden bağımsız olarak değişik ülkelerin öğretmen örgütlerinin bir toplanma noktası oldu. FISE'nin bütün öğretmenlerin birliği, öğretmenlerin işçi sınıfıyla ve bütün çalışanlarla birliği, sömürgeci ve ırkçı bütün baskılara karşı verilen mücadelede birlik olan politikası, bütün kıtalardaki öğretmen örgütlerinin büyük desteğini kazandı. FISE, ekonomik ve sosyal talepleri ve eğitimin gerçek demokratikleşmesini gerçekleştirmek için öğretmenlerin mücadelesindeki dayanışmayı kararlılıkla ve azimle destekledi ve örgütledi.

Dünya çapında birlik için çalışırken aynı zamanda bölgesel düzeyde de birlik ve daha büyük işbirliği sağlamak için, öğretmen örgütlerinin eylemlerini destekledi. Bölgesel çapta işbirliği uluslararası örgütlerin gösterdikleri gayretlerin daha iyi anlaşılmasını sağlar, FISE değişik ilişkileri olan ulusal örgütlerin, kendi bağımsızlıklarını hiçbir şekilde tehlikeye sokmadan toplanıp, sorunlarını tartışabileceklerine inanır. Bu gibi toplantıların, uluslararası öğretmenler birliğini kuvvetlendirme yönündeki çabaları sonucu olumlu sonuçlar vereceği muhakkaktır.

En büyük ve en kalabalık nüfusa sahip olan Asya kıtasının, şüphesiz öğretmenlerin problemlerinin ve eğitim sorunlarının, kıtada erişilen koşullara özel olarak değinilerek, tartışılabileceği daha fazla bölgesel toplantılara, konferanslar ve seminerlere ihtiyacı vardır. Bu seminerin, dünya üzerindeki öğretmenlerin birliği için verilen mücadeleye önemli bir adım olacağını ümit edelim.

AMIYA DAS GUPTA — FISE Başkan Yardımcısı, Tüm Hindistan Üniversite ve Kolej Öğretmenleri Örgütleri Federasyonu Genel Sekreteri.

... Asya ülkelerinin değişik kategorilerde, başlıca üç kategoride olduğunu söyleyerek başlayayım. Birinci kategori : sosyalist ülkeler. İkinci kategori: anti-emperyalist. Üçüncü olarak: pro-emperyaiist (emperyalizm taraftarı) hükümetleri olan ülkeler.

Öğretmen örgütlerinin amacı esas olarak içeriklerde aynıdır. Bütün bu ülkelerde öğretmen örgütleri elbette değişik durumlarla karşı karşıyadırlâr ve değişik durumlarda işbirliği yaparlar. Hükümetlerin sosyalist olduğu yerlerde, öğretmen örgütleri ve: hükümetler eğitimin gelişmesi için doğal olarak birlikte çalışırlar ve öğretmen örgütlerinin yetkililer yönünden bir engellemeye karşılaşma sorunları yoktur. Ben bu kategorideki ülkelerin sorunlarına değinmeyeceğim çünkü bu ülkelerin çok etkin temsilcileri zaten buradalar. Ben burada öğretmen örgütlerinin ikinci ve üçüncü kategorideki ülkelerde sorumluluklarını yerine getirmede karşılaştıkları sorunlara değineceğim. İkinci kategoride, hükümet açısından işbirliği yapılacak ya da anlaşmazlık çıkacak noktalar vardır. Üçüncü kategorideki ülkelerde ise öğretmen örgütleri her ileri adım için savaşmak zorundadırlar.

Bqyle bir girişten sonra, Asya'daki ikinci ve üçüncü katögoride yer alan ülkelerdeki öğretmen örgütlerinin yerine getirmek zorunda oldukları özgül görevlere geçmek istiyorum. Sosyalist bir hükümetin olmadığı, karma ya da emperyalizm yanlısı hükümetlerin bulunduğu Asya ülkelerinde bu görevler nedir?

Şunlardır :

1) Eğitimin içeriği değiştirilmelidir.
2) Yönetimin yapısı demokratikleştirilmelidir.
3) Öğretmenlerin sendikal talepleri ve demokratik hakları için savaşılmalıdır.
4) Öğretmenler ülkenin demokratik gelişiminde yer alacak vefakar bir öğrenci gençlik nesli yaratmak için ciddi bir şekilde çalışmalıdırlar.
5) Eğitim hayatında yeni-sömürgeci etkilere Karşı savaşmalıdır.
6) Hepsinden de önemli olarak : cehalete karşı savaşılmalıdır.

Bunlar Asyalı öğretmen örgütlerinin yerine getirmekle yükümlü olduğu temel görevlerdir.

Eğitimin içeriği, bağımsızlıktan bu yana gösterdiği modernleşme ve büyümenin ötesinde[1], şimdi bile kökten bir değişikliğe uğratılmalıdır. Ders kitapları açısından, bu ülkelerin çoğunda feodalizm yanlısı, bilim-dışı ve gerici ideolojilere karşı doğrudan cesaretlendirilmemişse, savaşılmamaktadır. Bu yüzden öğretmen örgütleri ders kitaplarının, s yıllabanın değiştirilmesi ve böylece, gerici eğilimlerin tasfiye edilmesi için savaşmalıdır.

İkinci olarak, eğitimin içeriği daha bilimsel ve teknolojiye- yönelik olmalıdır. Tabii ki dolaysız sömürge yönteminden bu yana bazı ilerlemeler olmuştur fakat, şimdi bile, yapılması gereken pefcçok şey vardır.

Ve üçüncüsü, çok sık olarak belirtildiği gibi, şudur : Eğitim ile ülkedeki üretim süreçlerinin ilişkisi. Bu konuda da yapılması gereken daha çok şeiy vardır.

Bunlar, içeriğin değiştirilmesi gereken yönlerdir. Öğretmen örgütlerinin etkili mücadelesi olmadan bunun başarılması mümkün değildir.

İkinci nokta, kurumların demokratikleştirilmesidir. Asya ülkelerinin çoğunda eğitim millileştirilmemiştir. Özel sektörün yönetimi birçok kötülüklere yol açar. Öğretmen örgütleri, eğitim enstitülerindeki özel yönetime son

vermek için savaşmalıdırlar. İkinci olarak, bütün yönetim kurullarında seçilmiş öğretmenlerin ve öğrencilerin özel bir temsilciliği olmalıdır. Üçüncü olarak, hükümet tarafından kurulmuş bütün akademik kurullarda öğretmen Örgütleri temsil edilmelidir. Eğitimin yasası ancak böyle demokratikleştirile-'bilir.

Üçüncü nokta, öğretmen sendikaları ve demokratik haklar için mücadeledir. Bu noktayı ayrıntılı bir şekilde anlatmama gerek yok çünkü Asya'daki bütün öğretmen örgütleri, öğretmen sendikalarını, demokratik haklarını korumak için vargüçleriyle savaşıyorlar.

Diğer bir husus da şudur : Öğretmen örgütleri kendi ülkelerinin demokratik ilerlemesi uğruna savaşacak vefakar bir gençlik kuşağının yaratılmasında özel bir role sahiptirler. Bu (maalesef çoğu zaman ihmal edilen) öğretmenlerin çok sıkı çalışmasını gerektirir.

Diğer bir husus, yeni-sömürgecilik anlayışına karşı savaşmaktır. Bu sorun da oldukça açıktır. Bir Amerikalı memurun sözlerini nakledeyim. Şöyle demiş kendisi: «Asya ülkelerinin milyonlarca insanını etkilemeyi düşünemeyiz. Fakat bu bölgelerde tüm haberleşme medialarmı kontrol eden ve ufak bir azınlık teşkil eden eğitilmiş seçkinleri elde etmeyi başaracağımızı haklı olarak ümit edebiliriz.» Görüldüğü gibi maksat açıktır ve emperyalistlerin yüksek öğretimde ve ilköğretimde olduğu gibi bu yöndeki değişik faaliyetlerini de hepimiz biliriz.

Şimdi bu seminerin özgül konusu olan son noktaya geleyim : Cehalete karşı savaş. Sri Lanka, Japonya ve bilhassa Malezya gibi ülkeler ve tabii ki sosyalist ülkeler dışında, Asya ülkelerinin çoğunda bu sorun hayret vericidir. Benim ülkemde, Hindistan'da, 5. yaş grubu da dahil olmak üzere, toplam nüfusun 260 milyonu okuma yazma bilmez sanırım. Bengaldeş, Nepal, Pakistan ve belki de diğer ülkelerin çoğunda bu sorun aynı boyutlardadır. Bu seminerden, cehalete karşı etkili bir mücadele verebilmek için öğretmen örgütleri tarafından üstlenilecek sağlam bir yurtsever yığın kampanyası planı oluşturmaya çalışmalıyız. Açıktır ki, öğretmen örgütleri tek başlarına bunu yapamazlar. Sendikaların, köylü ö/gütlerinin, öğrenci ve gençlik örgütlerinin olduğu kadar kadın örgütlerinin de desteğini sağlamalıyız. Bu önümüzdeki en önemli görevdir.

Bu okuryazarlık kampanyasının iki yönünü vurgulamak isterim. Bu kampanya yalnızca ABC'yi öğretmekle yetinmemelidir. Fonksiyonel bir okuryazarlık sağlamalıdır ki, eğitilen bir işçi veya bir köylü daha iyi bir işçi, daha iyi bir köylü olarak faaliyet gösterebilsin. Diğer husus ise şudur : Asya ülkelerinin, milyonlarca insanın kültürel geriliğine karşı savaşmak için, okuryazarlık kampanyası geniş bir ideolojik kampanyayla bütünleştirilmelidir. Bu, sömürgeci geçmişin mirasları olan dinsel tutuculuklara, kasteizme ve yaşam karşısındaki bilim-dışı tutumlara karşı savaşmayı ifade eder.

Şu noktayı da belirtmek isterim : Bu ülkelerde eğitimin gelişmesi için öğretmen örgütleri bütün alanlarda yoğun bir mücadele yürütmelidir. Ümit panya oluşturabilmek yolunda mümkün olan her jerde, ulusal örgütlerin faaliyetlerinin diğer uluslararası öğretmen örgütleriyle ilişkileri içiresinde koordine etmeye[1] çalışacaktır.

Bu ülkelerdeki okur-yazar olmayanların ekonomik yönden en çok sömürülen kesimlerin esas olarak işçi sınıfı, tarım işçileri ve fakir köylüler olduğunu gözden kaçırmamalıyız. Bu yüzden, okur-yazarlık için verilen savaş, aynı zamanda, ekonomik ve sosyal ilerleme için gerekli bir savaştır.

SANTI SINHA RAT — Tüm Hindistan Kolej Müdürleri Konseyi Genel Sekreteri.

Bu seminerde sunulan çalışma raporu ile tam oir görüş içindeyiz. «Eğitim, sosy o-ekonomik evrim süreci ile bileştirilmeden etkili olamaz» sözü haklı olarak söylenmiştir. Sömürgeci tahakkümden büyük zarar görmüş olan Asya ülkelerinin çoğu kronik azgelişmişlikten dolayı hala ıstırap çekmektedir ve yoksulluk, hastalık ve geniş yığınları cehalet gibi çok büyük sorunlarla karşı karşıyadır. Azgelişmişliğe karşı verilen mücadelede başarıya ulaşmak için cehaletin yokedilmesi şimdi bu uğurda mücadele edebilecek herkesin başlıca görevi haline gelmiştir. Cehalet sömürgeciliğin mirasıdır. Milyonlarca insan emperyalistlerin çıkarlarına hizmet etmeleri için mahsus cahil bırakılmıştır. Bugün bile yaklaşık 150 milyon Asyalıyı da içeren gelişmekte olan dünyada 912 milyondan fazla okuma yazma bilmeyen insan vardır. Geçmiş yıllarda okur yazar olmayan insanların sayısı nüfus artışıyla birlikte büyümüştür. Her gün 27.000 genç insan okuma yazma bilmeden çalışma hayatına atılmaktadır. Dünya toprak yüzölçümünün 1/3'üne sahip olan Asya, dünyadaki okuma yazma bilmeyenlerin kabaca yarısını barındırmaktadır.

Hindistan'da cehalet büyük bir sorundur. Halen 350 milyondan fazla insan eğitim olanaklarından yoksun durumdadır ve bu sayı da hergeçen gün artmaktadır Nüfus patlamasına oranla okuryazar yüzdesinin daha yavaş büyümesi, durumu daha da kötüleştirmiştir. 548 milyon olan Hindistan nüfusunun, 4 yaşın altındaki yaş grubu da dahil olmak üzere, %70'i okuma yazma bilmemektedir. 1901-1971 yılları arasında okuryazar oranı %6,2'den %29,5'a yükselmiştir. Bağımsızlığımızı kazandığımız 1547 yılında, bu oran %y6,6y idi. !

Okuryazar oranının %30 olduğu Hindistan'da cehaletin yokedilmesi için birçok girişimlerde bulunulmuştur. 1944 yılında Eğitimin Merkezi Danışma Heyeti bir raporunda 40 yıllık bir süre içinde parasız, mecburi ve genel ilkokul eğitimi sağlayabilecek bir plan hazırladı. Bağımsızlıktan sonra bu süre aşırı derecede uzun bulunmuş ve Anayasa'nın 45. maddesi, anayasınm yürürlüğe girmesinden itibaren 10 yıl içinde 14 yaşma kadar bütün çocuklara parasız ve mecburi eğitimin sağlanabilmesi için bütün eyaletlere yol göstermiştir. Mecburi İlköğretim Kanunu üçü hariç bütün eyaletlerde kabul edilmiştir.

Halen 5 yıllık ilköğretim, merkezi idare içinde ve Batı Bef al'in mahalli idaresi altında bulunan bazı şehirleri dışında, ülkenin her yanındaki bölge okullarında parasızdır. 6.-8. sınıflardaki ilköğretim de, Bihar, Maharashtra, Crissa, Uttar Pradesh ve Batı Benfal dışında, bütün eyaletlerde parasızdır. Bu eyaletlerde bile geri kalmış bölgelerden gelen kız ve ve erkek öğrenciler parasız öğretim olanaklarına sahiptir.

ŞİMDİ BU ALANDAKİ BÜYÜMEYİ GÖRELİM

	1951	1971
6-11 arası	19.200.000	59.300.00
Yaş grubu	Bu yaş gurubunun %43'ü	Bu yaş grubunun " %80'i
11-14 arası	3.100.00	13.400.000
Yaş grubu	Bu yaş gurubunun %13'ü	Bu yaş grubunun %34*ü

1947-1948 yılları arasında 140.794 olan ilkokulların sayısı 1970-1971 yıllan arasında 404.418'e yükseltildi. Buna rağmen, sayılarla ifade edilse bile, ilerlemenin eyaletler arasında eşitsiz olduğunun da belirtilmesi gereklidir. İlköğretim masrafları ayrılmasa da, merak uyandıran nokta, sonuçta bu fonların diğer sektörlere aktarılması için gerekli onayı elde edebilecekleri ümidinde olan bazı eyaletlerin bu konuda kısıntılar yapılmasına izin vermiş olmalarıdır.

Açıktır ki, yoksulluğun en keskin ve cehaletin en yüksek olduğu kırsal alanlardaki halkın büyük çoğunluğu için ilköğretim anlamsız bir hale gelir. Yukarıdaki rakamlardan, bugün 6-11 arası yaş grubundakilerin %25-%33'ünün hiç okula gitmedikleri sonucuna varılabilir. 11-14 arası yaş grubundakilerin 2/3'ünden fazlası ortaokula devam etmez. Fakat her düzeydeki okuldan öğretimi terkedenler vardır. Yüksek öğretim düzeyine dek bu devamlı terketmeler ulusun sosyal, ekonomik ve kültürel yaşamında bilgi ve önderliğin ülkenin birkaç talihli seçkinin tekeline geçmesine neden olmaktadır.

Bu terketmelere bakarak Hindistan Eğitim Bakanı Dr. N. Hassan'ın 11 Şubat 1957'de söylediği gibi, bağımsızlıktan sonra eğitim alanında kaydedilen ilerlemenin hayalkırıcı olduğunu belirtmek iigi çekici olacaktır. Bakan, ulusal Eğitim ve Araştırma Konseyi tarafından örgütlenen kadın öğretmenlere hitaben yaptığı konuşmada, 6-11 arası yaş grubundaki çocukların %63'ünün ilköretime kaydolduğunu fakat bunların dikkate değer bir kısmının orta öğretimlerine devam etmediklerini söyledi. Kırsal kesimlerden gelen kız çocukları ortaokula devam etmeyenlerin çoğunluğunu oluşturmaktaydı.

Hemen hemen dünyadaki tüm okuma yazma bilmeyenlerin yarısını oluşturan geniş nüfusun % 70 kadarı hala cahildir. «Bugün görüldüğü kadarıyla, her yıl 1.3 milyon insan hiç okul eğitimi görmeden hayata atılmaktadır» Durum köylüler ve kadınlar arasında daha vahimdir.

1971 Nüfus sayımı ülkede sadece %25 okuryazar bulunduğunu gösterir. Nüfus artışı nedeniyle okuryazar olmayanların sayısı gerçekten büyümektedir. Okuryazar olmayanların sayısı kırsal kesimlerde, kadınlar arasında ve geri kalmış bölgelerde özellikle yüksektir. Bu sorun geniş bir yetişkin eğitimi programını ve de yetişkinlerin tam bir motivasyonunu gündeme getirir. Gönüllülerin tercit edilmiş çabalarıyla sınırlandırıldığından, mevcut programlar son derece yetersizdir. Bu daha ilerideki çabalar için yararlı tecrübeler sağlayabilir. Hükümet okuryazarlığı haberleşmenin etkili bir aracı haline getirmeli ve bunu programının bütünleyici bir kısmı olarak hazırlamaladır. Hem kamu hem de özel faaliyetleri içeren ulusal plandaki yoğun bir çabadan çabuk önemli sonuçlar \eren bir başka yol yoktur. 1951'de %16,6 olan okuryazarlık oranı 1961'de %24'e ve[1]1966'da %28.6'ya yükselmesine rağmen, nüfusun çok daha hızlı artması, herkesi okuryazar yapma çalışmalarında ülkeyi çok gerilere itmiştir. Sonuç açıktır : Okuryazarlığı hızlandırıcı geleneksel yöntemler yetersizdir. Eğer bu eğitim yeniden gözden geçirilecek olursa «yoğun ortodoks olmayan milli bir çaba gereklidir.»

Ulusal Eğitim Politikasına ek olarak, Eğitim Bakanlığı yetişkin nüfus arasında cehaleti yoketmek için bir plan uygulamaktadır. Programın arkasındaki merkezi fikir, onların kendi durumlarını düzeltmelerini mümkün

kılmak ve onlarda geleneksel topumdan ilerlemiş bir topluma geçme isteğini yaratmaktadır.

1967-1968 yıllarında Çiftçilerin Fonksiyonel Okuryazarlık Programı adıyla bir pilot proje Eğitim, Tarım, Enformasyon ve Yayın Bakanlıkları gibi üç merkezi bakanlığın bütünleştirilmiş ortak programları olarak yüksek verimli çeşitli ürün veren seçilmiş üç bögede uygulanmaktaydı. Bu projenin amacı, okuryazar olma,yan çiftçilere yalnızca okuma-yazma öğretmek değil ama aynı zamanda kendileri tarafından kullanılabilecek zirai yöntesaleri öğrenmelerine yardımcı olmaktı. Şimdiye kadar 200.000 yetişkin çiftçiye okuma-yazma öğretilmiştir. Diğer bir 100.000 de halen fonksiyonel okuryazarlık kurslarına devam etmektedirler.

Sınai nüfusun, yoğun olduğu seçilmiş bölgelerde Eğitim Bakanlığı enstitüler aracılığıyla, endüstri işçileri ve aileleri için de eğitim kolaylıkları sağlamaktadır.

Yetişkin Eğitim Ulusal Heyeti, ülkedeki yetişkin eğitim programını geliştirir ve değerlendirir. Ayrıca, yetişkinlere okuma yazma öğretmek için çalışan gönüllü örgütlere de mali destek sağlar.

Ülkemizde eğitim için ayrılan toplam bütçe tahsisatı çok azdır. Doğal olarak, yetişkin eğitim tahsisatı da ihtiyacın çok altındadır. Milli gelirin aşağı yukarı % 3'ü eğitime ayrılmaktadır. Bu tahsisatın büyük kısmı yüksek öğretim harcamalarına gider.

Cehalet problemiyle mücadele yetersiz olduğu ispat edilmiş bulunan resmi insiyatiften ayrı olarak, bu yüzyılın başından itibaren, başı boş ve örgütsüz olmasına rağmen, özel inisiyatif ve faaliyet göstermeye başladı. Özel ve kamu girişimleri sonucu kaydedilen bazı ilerlemelere rağmen sonuç çok yetersiz ve hayal kırıcı olmaktadır.

Azgelişmiş bir ülke olmamızdan endişe duymaktayız. Bu azgelişmişlikle mücadele edebilmemiz için daha iyi bir şekilde donatılmış insan gücüne ihtiyacımız var. Bu mücadele okuryazar olmayan geniş sayıdaki insanın yalnızca okuryazar olmalarını değil, ama aynı zamanda, ulusal ekonomimizin kurulmasına etkin katkıda bulunabilmeleri, gelişmekte olan bir milletin bağımsız bir ekonomiye olan acil ihtiyacını ve yeni- sömürgeciliğin yaşamlarının bütün sahalarındaki yıkıcı etkilerini anlayabilmeleri için fonksiyonel okuryazar olmalarını gerektirir.

Bu yüzden, cehalete kargı verilen mücadele yoksulluğa karşı, ulusal bağımsızlık ve toplumsal ilerleme için verilen mücadeledir.

Görevlerimizle ilgili olan bazı önerilerim var :

1) Hindistandaki öğretmen örgütü Kothari Komisyonu olarak bilinen eğitim komisyonunun üç önerisini hayata geçirmek için bir hareket oluşturulmalıdır. Bu öneriler şunlardır : (a) 6-11 arası yaş gurubundakiler için en az 5 yıl süreli genel öğretimin hızla yaygınlaştırılması; (b) hiç okula gitmemiş veya yarıda bırakmış H-,14 arası yaş grubundaki çocuklara part-time öğretiminin sağlanması; (c) kısa bir süre öğretim görmüş fakat fonksiyonel okuryazarlık için yetersiz olan 15-30 yaşlarındaki genç yetişkinler için genel ve mesleki part-time öğretimin sağlanması. Şu da unutulmamalıdır ki, gerçek anlamda fonksiyonel okuryazarlık mesleki ve sürekli öğretimden ayrı tutulamaz. Fonksiyonel okuryazarlık kişiyi, toplumun ortak çıkarlarına

uygun olarak büyüyen ihtiyaçlarını tatmin etme arzusuna ulaşması için teşvik eder.

2) Öğretmen örgütleri, gençlik veya öğrenci örgütleri gibi resmi olmayan diğer örgütlerin faaliyetlerine katılmalıdırlar.

3) Öğretmen örgütleri bu acil görevi yerine getirebilmek için hem kadın hem de erkeklerin olduğu Ulusal Hizmet Planı kaynaklarından yararlanabilmek üzere, üniversiteler ve Eğitim Bakanlıklarına baskı yapmalıdırlar.

4) Kolej lerdeki ve okuldaki her öğretmen birliğinin her blokta en azından bir okuma-yazma merkezi işletmesi gereklidir. Fonlar kurulmalı ve gerekli olunca hükümetten de mali yardım istemelidirler. Okuma yazma bilmeyenleri cesaretlendirmek için sürekli kampanyalar düzenlemelidirler.

5) Öğretmenler özellikle okuma-yazma bilmeyen yetişkinlerin ihtiyaçlarına uygun ikna yöntemlerini geliştiren ve aynı zamanda öğrenciler tarafından kolaylıkla bulunabilecek birçok kitap yazabilir, başka okuma materyalleri hazırlayabilirler. Ayrıca bu amaç için uygun teknoloji ve audio-visual sistemleri de geliştirebilirler.

6) Öğretmen örgütlerinin isteğiyle, acil hedef için yararlanılabilecek yığınları harekete geçirmek üzere bir yığın hareketi düzenlenmelidir.

7) Öğretmen örgütleri, sendika ve köylü örgütlerini harekete çekebilmek için onlarla bağlar kurmalıdırlar. Cehalete karşı verilen mücadele, tüm işçilerin ekonomik ve sosyal durumlarını iyileştirmek için sendikaların verdikleri genel mücadeleye sıkıca bağlıdır. Hükümetten veya yönetimden işçiler için ücretli izin hakkı alınmalı ve eğer tarım sektöründeki yetişkinler okuryazarlık programına katılacak olurlarsa köylülere de yardım sağlanmalıdır.

8) Sinema ve tiyatrolar okuma-yazma bilmeyen geniş sayıdaki insan-, larm sırtından yeteri kadar para kazandıklarından, bu endüstriler okur yazarlık hareketini finanse etmeleri için ikna edilmeli veya mavbur tutulmalıdırlar.

Bunlar gibi birçok öneri getirilebilir. Fakat bizler bunların gerçekleşme olasılıklarını teker teker ve hiç gecikmeden incelemeliyiz.

Geçmişte birçok konferanslar ve seminerler yapılmıştır. UNESCO 1949'dan beri sistematik çalışma ve seminerler düzenlemektedir. Dünya Öğretmen Sendikaları Federasyonu (FISE), Dünya Sendikalar Federasyonu ve diğer örgütler tarafından benzeri konferanslar düzenlenmiştir. Bu konferans ve seminerlerde alınan kararların, okur-yazarlık kampanyalarında aktif olarak çalışanlara yol gösterecek, bir rehber elkitabı olarak hizmet edecek şekilde bir kitapta toplanması ilgi çekici olacaktır.

... Bu programa ilişkin son öneri de okuryazarlık programı ile çok yakından bağıntılıdır. Cahilliğe karşı ve okur-yazarlık için verilen mücadele emperyalizme ve yeni-sömürgeciliğe, her türlü sömürüye karşı verilen mücadelenin bir parçası olduğundan, öğretmen örgütleri eylemlerini yeni-sömürgeciliğin eğitim ve ekonomi alanlarındaki etkilerine karşı yöneltmelidirler. Bu gibi etkilerin sonuçları uzun sömürge idaresinin yolaçtıklarının aynısıdır. Bu yüzden öğretmen örgütleri esas olarak barış ve barış içinde bir arada yaşama mücadelesi veren diğer örgütlerin düzenledikleri bütün hareketlere katılmalıdırlar.

ANILA DEBİ — Tüm Bengal Öğretmenler Derneği Genel Sekreteri, Hindistan

Asya semineri, gerçekten, sadece Asya'daki değil bütün dünyadaki öğretmen örgütlerinin başlıca birinci görevini gösterir ve önemini belirtir, öğretmenler her ülkede halk kitlelerinin eğitimini geliştirme ve cahilliği yoketme görevine olan bağlılıkları ile mutlak varlıklarını ve yararlılıklarını ispat ederler. Öğretmenler örgütlerini bu temel hedefleri başarmak ve bu amaca ulaşmak yolunda çalışma koşullarını birbirine uygun hale getirmek için kurarlar.

Beş kıtanın değişik ülkelerinden gelen öğretmsnlerin katıldığı bu Asya Seminerinde, değişik ülkelerdeki öğretmenlerin çalışma koşulları, bu ülkelerdeki eğitimin gelişimi ve büyük çoğunluğunda hüküm süren cehaletle mücadele etmek için öğretmen örgütlerine sağlanacak kolaylıklar hakkında bilgi alışverişinde bulunma olanağına sahibiz.

Asya'da eğitimin, ülke yüzünden cehaletin toptan yokedilmesinde tüm nüfusu kaplayacak ölçüde gelişmiş olduğu bazı ülkeler vardır. Bu dikkate değer gelişmeye esas olarak sosyalist ülkelerde ve Asya'nın gelişmiş kapitalist ülkesi olan Japonya'da erişilmiştir. Asya'daki bu gibi ülkelerin sayısı maalesef çok sınırlıdır. Bu sınırlı sayıdaki ülkelerden biri olan Japonya'da durum, temsilci öğretmen örgütleriyle Hükümet yetkilileri arasındaki şiddetli mücadelenin devam etmesi nedeniyle çok üzücüdür. Öğretmen örgütleri eğitim için, dünya barışı ve kardeşlik için savaşıyorlar ve onların başlıca sloganı çocukları bir savaş alanına asla göndermemektir. Hükümet yetkilileri, ülkedeki Amerikan emperyalizminin çıkarlarına hizmet etmesi için eğitimin tüm kontrolünü ellerine geçirmeye çalışıyorlar. Bu yüzden, ülkedeki eğitim atmosferi ülke halkının çıkarları ve hükümet yetkililerinin baskısı ve eğitimin gelişmesine doğru bir yönde katkıda bulunmalarını sağlayacak tüm haklarından yoksun bırakılmış öğretmen örgütleri arasındaki mücadele nedeniyle gerginleşmiştir. Bunun yanısıra Japonya'da, dünyadaki 88 ulusal hükümet tarafından onaylanmış öğretmenler statüsünde UNESCO/ILO Beyannamesi ihlal edilerek, öğretmen örgütlerine tam sendikal haklar tanınmamıştır.

Kıtanın geniş bir bölümünü kaplayan ve uzun bir süre emperyalist sömürü altında ezilmiş bulunan Asya'daki diğer ülkeler, ekonomik ve kültürel gelişme alanlarında engellenmiş azgelişmiş ülke statüsündedirler. Cehalet, değişik derecelerde acı veren bir kırbaçtır, bu ülkeler için. Bu husus ünlü ekonomist Mr. Gunnar Myrdal tarafından Güney Asya ülkelerini konu alan «Asya Dramı ve Ulusların Yoksulluğu Hakkında Bir soruşturma» adlı kitabında incelenmiştir. Kitap, Güney Asya ülkelerinde eğitim alanında kaydedilen ilerleme ve ayrı ülkelerdeki okuryazarlık oranlarını hesaplama çalışmalarıyla ilgili olarak Güney Asya ülkeleri hakkında güvenilir örnekler vermektedir. Ama maalesef bu çalışma, özellikle hızla değişen dünyamızda güncelliğini yitirmiştir. Eğer burada yer alabilecek tartışmaları temel alan ve yalnızca güneydeki değil kıta üzerindeki tüm ülkelerin eğitimle ilgili mevcut şartlarını içeren bir rapor FISE tarafından yayınlanırsa, bu seminer öğretmen topluluklarına büyük bir hizmet yapmış olacaktır.

Hiç şüphesiz Hindistan, kendisiyle ilgili olarak, bağımsızlığının son 28 yılında eğitim alanında bazı ilerlemeler kaydetmiştir. Fakat kaydedilen bu ilerleme nüfus artış oranına adım uyduramamıştır. 1960-1970 yılları arasındaki on yıllık nüfus sayımı raporu, bu süre içerisinde okur-yazarlık artış

oranının her yıl % 5 olmak üzere ortalama yalnız % 5 olduğunu, buna karşun nüfus artış oranının her sene % 2.5. olmak üzere ortalama % 25 olduğunu, ve nüfus artışı ile okur-yazarlık artışı arasındaki farkın her yıl için % 2 olduğunu gözler önüne sermiştir. Nüfus sayımı raporunda da belirtildiği gibi, ülke nüfusunun % 70'ini oluşturan cahil nüfusun % 56'sı özgür Hindistan'da doğmuştur. Bu, ülkenin çok yönlü gelişimi açısından ulusal yaşamın değişik oranlarında çabuk ve yoğun düzeltmeler gerektiren korkunç bir durumdur.

Hindistan Anayasa'sımn yol gösterici (Direktive) hükümlerinde, durumun ciddiyeti gözönünde bulundurularak, anayasanın yürürlüğe girmesinden itibaren 10 yıl içinde 14 yaşını doldurmamış bütün vatandaşlara parasız, genel ve mecburi öğretimin sağlanması için devlet tarafından her türlü Çabanın gösterileceği ifade edilmiştir. Anayasa 1950 de yürürlüğe girdi ve 1960 Yılı, 14 yaşını doldurmamış yaş gurubundakiler için öğretimin parasız, genel ve mecburi olacağı yıl olarak tespit edildi. Şimdi yıl 1976, Bugüne değin, ülkedeki öğretmen örgütlerinin ısrarlı çabalarına rağmen, öğretim genel ve mecburi hale getirilmemiştir. İnsan Hakları Beyannamesinin 26. maddesinde şöyle denilmektedir :

«Her birey öğretim hakkına sahiptir. Öğretim en azından ilk ve temel aşamalarda parasız olmalıdır.»

Bu temel hak Özgür Hindistan'da doğmuş olan vatandaşlar için henüz teminat altına alınmamıştır. 6-14 yaş grubundakiler için ilköğretim henüz genel ve mecburi değildir. Resmi istatistiklere göre kaydı yapılan 6-11 arası yaş grubundakilerin sayısı bu yaş grubundaki nüfusun % 82'sini oluşturmaktadır. Fakat öğrenimlerini yarıda bırakanların sayısı korkunçtur. Kaydedilen her yüz öğrencinin yalnızca 4O'ı dört yıllık ilköğretimden sonra IV. sınıf düzeyine ulaşmaktadır.

Ülkenin milli gelirinin yalnızca % 3'ü eğitime harcanmıştır ve kıyaslanacak olursa, yüksek ve ortaöğretime daha büyük önem verilmiştir. Yetişkin eğitimi ise gerçekten ihmal edilmiştir. Hindistan'ın zayıf devlet bütçesinin yalnızca % l'i bu amaç için sarfedilmiştir.

Hindistan'da öğretmenler aşılması güç engeller altında hizmet ederler. Öğretmenler ülkenin eğitim politikasının şekillendirilmesinde önemli bir rol oynamazlar. Öğretmen Dernekleri esas olarak, kendilerine hükümet ve toplum tarafından yapılan haksızlıklara karşı savaşmak için kurulmuşlardır, Hindistan'daki bir öğretmen vasıfsız bir işçinin aldığından daha düşük bir aylık alır ve Hindistan'ın birçok kısımlarında siyasi ve medeni haklarından yoksun bırakılmışlardır. Öğretmenler gelişmekte olan topluma karşı sorumluluklarını yerine getirebilmek için iş güvenliği ve v,am eğitim haklarından yararlanamazlar. Ülkenin eğitim sisteminde herhangi bir değişiklik yapılması sözkonusu olduğunda Öğretmen Derneklerine nadiren danışılmıştır. 88 ülke tarafından kabul edilmiş olan öğretmenler statüsünde UNESCO/ILO Beyannamesinde, (Hindistan bu 88 ülkeden biridir) şöyle denir :

«Öğretmenlerin sorumluluklarını yerine getirebilmeleri için, yetkililer eğitim politikası, okul örgütleri ve eğitim alanında kaydedilen yeni gelişimleri gibi konularda öğretmen örgütleriyle düzenli bir şekilde istişarelerde bulunmalı ve bunları dikkate almalıdır.»

Diğer tavsiyelerle birlikte bu dokümanda ifade edilen bu tavsiye de ilgili makamlar tarafından harfi harfine uygulanmamıştır. Ülke kanunlarına

göre öğretmenlere sendika kurma, eğitim standardını, düzeyini ye hedefini geliştirmek için herhangi bir katkıda bulunmaları hakkı verilmemiştir. Bu, gerçekte, statülerini iyileştirmek için bir savaş ve mücadele içinde olmalarına ve kelimelerin en keskin anlamıyla eylemlerinin profesyonel ve sendika talepleri düzeyinde olmasına rağmen, öğretmen sendikalarının (Hindistan'da varolmayan sendikalar için) ulusal eğitim ve öğretim sisteminde hiçbir rolü yoktur demeye gelir.

Bu engeller arasında çalışan öğretmenler, bütün iyi niyetlerine rağmen, eğitimin gelişmesine ve cehalete karşı verilen mücadeleye fazla bir katkıda bulunamazlar.

Bu hususta gelişmeler kaydedebilmek için mevcut şartlar değiştirilmelidir. Öğretmen Dernekleri, seminerde ifade edilen görevleri yerine getirmeyi taahhüt ederler. Öğretmenlerin temel görevlerini yerine getirmelerini engelleyen yetkililerin akibetinden duyarlı bir işbirliğinin yakında oluşacağını ümit edelim.

SABÜDÖ HASHİMOTO — Japon Öğretmenler Sendikası Merkez Yönetim Kurulu üyesi, Japonya (NIKKYOSO)

Sizlere, 600,000 üyesi bulunan Japon Öğretmenler Sendikası adına, mücadelemize göstermiş olduğunuz güçlü destek için, şükranlarımı ifade etmek isterim.

Bugün Japonya'da, okul çağındaki çocukların % 99.9'u 9 yıllık mecburi öğretim görüyorlar ve geri kalan % 0.1'nin çoğu ise fiziksel sakatlık nedeniyle okula gidemeyenlerdir. Halen, ortaokul mezunlarının % 90.8'i liseye devam ediyorlar ve lise mezunlarının da % 34.7'si öğretmenlerini kolej veya üniversitelerde sürdürüyorlar. Lise, kolej veya üniversite öğrencilerinin hemen hepsi istenen programı başarıyla tamamlayıp bu okullardan mezun olurlar; öğrenimi terkedenler çok azdır.

Japonya'da yüksek öğretim kurumlarındaki bu yüksek oranlara, hükümetin ve tekelcilerin böylesi talepleri engelleme ve ısrarlı müdahelelerine karşı korkusuzca karşı konularak, halkın bu uğurdaki güçlü isteği ve aktif kampanyaları sonucu derece derece ulaşılmıştır.

1950'lerin ikinci yarısında, Japon tekelcileri, Amerika Birleşik Devletlerindeki tekelciler örneğini izlediler ve yeni Amerikan teknolojisini ve kaı pitalini etkin bir şekilde yurda sokarak hızlı ekonomik büyüme politikasını adapte ettiler. Sonuçta, Japonya'nın bir çok yerinde dev tesisler kurulmuş ve işletmenin kapitalist rasyonalizasyonu ile Japon endüstrisinin teknolojik yenilikleri hızla yükselmiştir. Bir zamanlar fabrikalarda ve diğer iş yerlerinde lider olan eski kuşağın vasıflı işçileri bu yeni teknolojiyle başedememişler ve kendilerinden daha yüksek bir öğrenim görmüş olan lise mezunu yeni bir işçi kuşağıyla tedricen değiştirilmişlerdir. Hem vasıflı işçiler hem de vasıfsız işçiler, beklenmedik pozisyon ve iş değişiklikleri ve ücretlerinin düşürülmesi gibi birçok acı deneylerden geçmiş oldukları için, gençlerin gelecekte aynı acı deneylerden geçmeyeceklerini ümit ederek büyük bir hevesle kendi çocuklarına en azından lise öğrenimi yaptırmak isteğinde bulunmaya başladılar.

Bu arada hükümet kapitalistlerin şiddetle ihtiyaç duydukları ücretli işçileri sağlayabilmek için küçük işletmeleri yoketme politikası güderek bu gibi çiftçilerin çocuklarını şehre yollama girişiminde bulundu. Sonuç olarak, ücretli köle olmaktan başka bir seçeneği olmayan artan sayıdaki bu gibi çocuklarda da lise öğrenimi görme arzusu belirdi. Böylece giriş imtihanlardaki çetin yarışmalar sonucu, lise öğrenimi gören kız ve erkeklerin sayısı hızla arttı.

Hükümet bu soruna yapıcı bir şekilde yaklaşmak yerine, talebi karşılamak üzere yeni liseler açmayı reddetti ve halkın yüksek öğrenim için yükselen feryatlarını bastırmak yolunda elinden gelen her çabayı sarfetti.

Kapitalizmde teknolojik yeniliklerin büyük ölçüde uzmanlaşmış mühendislere ihtiyaç duyduğu doğrudur. Fakat diğer yandan Marx'ın da belirtmiş olduğu gibi, basit işlerle uğraşan daha da büyük sayıda işçiye de ihtiyacı yardır. Bu gibiler kendi yaratıcıları olan teknolojinin karışık makineleri ve sermaye tarafından, teknik ve bilgiden yoksun bırakılmışlardır. Yalnızca mecburi öğretimin yeterli olduğu basit işlerle uğraşan bu gibi işçilerin daha yüksek öğrenim görmeleri, hem hükümetin hem de tekelcilerin şu dört noktada kayba uğramalarıria yolaçacaktır : İlk olarak, gençlerin liseye gitmemeleri sonucu sağlanan emek gücünden üç yıl daha yoksun kalacaklardır.

İkinci olarak, hükümet kapitalistlerin çıkarlarına kullanabileceği yerde, bütçesinin bir kısmını bunların öğrenim giderlerini karşılamak üzere kullanmak zorunda kalacaktır. Üçüncü olarak, ücretlerin esas olarak çalışanların öğrenim düzeylerine göre belirlendiği Japonya'da, lise mezununa ortaokul mezunundan daha fazla ücret vermek zorunda kalacaktır. Ve son olarak, lise mezunlarının kapitalist fikir ve düşüncelerden etkilenmeleri ortaokul mezunlarına göre daha zor olacaktır.

Yukarıdaki hususlar, hükümetin artan talebi karşılayacak daha fazla lise kurmada niçin son derece isteksiz davrandığının açık bir göstergesidir.

1959'da, Japon Öğretmenler Sendikası, isteyen her çocuğa lise öğrenimi sağlayacak bir politika benimsedi ve diğer işçi sendikaları, demokratik örgütler ve ilerici siyasi partilerle birlikte bu politikanın hedeflerini gerçekleştirmek için aktif bir kampanya başlattı. Bu kampanya bütün Japonya'da hızla yayıldı ve bir yıldan az bir zaman içinde yeni liselerin kurulması için imza verenlerin sayısı 10 milyonu aştı. Değişik mitingler, çalışma hareketleri ve gösteriler planlandı ve ülkenin her köşesinde sahnelendi. Bu yaygın popüler hareket karşısında hükümet yeni liseler kurmama politikasında ısrar ederse bunun vahim bir sosyal sorun haline geleceğini ve hükümeti oluşturan partinin yararına olmayacağını düşünmeye başladı. Böylece hükümet bütçesinden belli bir miktar, yeni bölgesel liselerin kurulmasına tahsis edildi. Bundan sonra liseye devam eden öğrencilerin sayısında devamlı bir artma başladı. 1960'da % 57.7, 1961'de % 62.5, 1962'de % 64.2 ve sonraları her yıl hemen hemen % 2'lik bir artış kaydedildi.

Öğrenimin gelişmesinde başlıca etken halkın isteğidir ve bu istek örgütlenince büyük bir güç haline gelir. Böylesi bir talebi etkin bir kuvvet olarak örgütlemek bizim, Japonya Öğretmenler Sendikasının görevidir.

Japon hükümeti ve Japon kapitalistleri, halkın yeni liseler kurulması yolundaki isteğini yerine getirmiş olmalarına rağmen, bütün güçleri ile bu uygulama nedeniyle kaybettiklerini geri almaya çalışmaktadırlar.

CHOI KWANG KEUK — Eğitim ve Kültür Emekçileri Sendikası Başkan Yardımcısı, Kore Demokratik Halk Cumhuriyeti

... Cehaleti yoketmek ve eğitimi geliştirmek her ülkede yeni toplumu kurarken önemli bir sorun teşkil eder.

Özellikle yabancı emperyalistler tarafından üzerlerinde kurulmuş olan sömürge idaresinin zalim boyunduruğundan kurtulap bağımsızlığını yeni kazanmış olan ülkelerde bu sorun büyük bir öneme sahiptir.

Bunun nedeni şudur : Bu sorun, işçilerin yüzyıllık geri kalmışlıkların-dan mümkün olan en kısa zamanda kurtarılmaları, geçmişte emperyalistlerin sömürgeci tahakkümleri ve ulusal kültürün yokedilmesine yönelik politikaları sonucu kültürel geri kalmışlığın tarif edilmez bir durumda olduğu bu ülkelerdeki işçilerin yeni toplumu kurmadaki yürütücü gayret ve becerikliliklerinin ispatedilmesi sorununa yakından bağlıdır.

Bağımsızlığımızı kazandıktan sonra cehaletle mücadele ederken edindiğimiz bazı tecrübeleri sizlere iletmek isterim.

Yoldaş Kim İl Sung, halkımızın saygı değer ve sevgili önderi, şöyle demiştir :

«Cehalete karşı verilen mücadele ve halk eğitiminin en büyük ölçüde geliştirilmesi için yapılan çalışmalarla dinamik olarak ilerleyen ulusal kültürün hızla geliştirilmesini sağlayacak bir politika çizgisi formüle ettik.»

Bağımsızlığımızdan önce Kore'yi zorla işgal eden Japon emperyalistleri ülkemizin ulusal dil ve edebiyatını yoketmek için hilekar yollara başvurmuş ve halkımızı milli eğitimin ilköğretim hakkından bile yoksun bırakmıştır.

Bu nedenle emekçi halkın mutlak çoğunluğu okul kapısının yakınına dahi gelememiş ve böylece okuma-yazma bilmeyenlerin sayısı nüfusun % 80'ihe ulaşmıştır.

Bağımsızlıktan sonra, cehaletin yokedilmesi, ülkemizdeki yetişkin eğitimi, kişinin önüne başlıca görev olarak getirilmiştir.

Bağımsızlıktan sonra ülkemizde büyük güçlüklerle gerçekleştirilen toprak reformu, endüstrinin millileştirilmesi, kadın ve erkekler için eşit haklar kanunu ve diğer demokratik reformlar sonucu işçiler ve köylüler ülkenin gerçek sahibi durumuna geldiler.

Fakat okuma-yazma bilmemeleri nedeniyle bunların yeni toplumun kurulmasında aktif olarak yer almaları imkansızdı. Böylece cehaleti yoketme görevinin yeni toplumun kurulması ile bağıntılı diğer bütün sorunların çözülmesi için en acil görev olduğunu saptayarak, demokratik reformların gerçekleştirilmesinden sonra çabalarımızı bu konu üzerinde yoğunlaştırdık.

Ülkemiz öğretmenleri yüzbinlerce erkek ve kadına aynı anda nasıl ders vereceği, eğitim için gerekli koşulların nasıl yaratılacağı, halkın nasıl eğitileceği gibi birçok çapraşık sorunla karşı karşıya kalmıştı.

Yoldaş Kim İl Sung, saygıdeğer ve sevgili önderimiz, bu koşullar altında cehaletle mücadele etmek için çok yönlü bir yığın hareketi örgütlemede izlenecek bir hareket planı hazırladı.

Bu plana uygun olarak, cehaleti çok yönlü bir yığın hareketi ile yoketmek için bütün kuvvetlerimizi dinamik bir şekilde seferber ettik.

Cehaleti yoketmenin büyük siyasi anlam ve önemini anlatmak için büyük halk kitleleri arasında konferanslar ve sohbet toplantıları düzenledik.

Sloganlarımızı ülkenin her yanma yaydık ve afişlemeler yaptık. Şarkılar besteledik, oyunlar yazdık ve . bunları halkın önünde sahneledik. Genel olarak ideolojik seferberlik çalışmalarının yanısıra aktif bir açıklama ve ikna kampanyası başlattık.

Cehaleti yoketme uğraşını etkili bir şekilde garanti altına alabilmek için, dinamik bir şekilde yürüttüğümüz ideolojik Leferberlik kampanyası ile birlikte bu mücadelede başarıya ulaşmak için gerekli olan gerçek bir örgütlenme çalışmasını da üstlendik.

Ülkemizde okur-yazarlık seferberliğini örgütlemek ve düzenli bir şekilde yürütmek için metropollerden kırsal kesimlere Kadar her yerde bu amacın gerçekleştirilmesi uğruna mücadele eden tüm siyasi partilerin ve toplumsal örgütlerin katıldıkları yönetici ve danışma komiteleri kurduk.

Tüm siyasi partilerin ve toplumsal örgütlerin yer aldıkları yönetici komiteler, okur-yazarlık örgütlenme ve yol gösterme işlerini yönettiler. Danışma komiteleri ise okur-yazarlık seferberliğinde çalışanlar arasında pratik teftiş işleriyle ilgilendi.

Bu önlemler yalnızca okur-yazarlık kampanyacında bütün siyasi partilerin ve toplumsal örgütlerin birleşik eylemini garanti altına almak ve böylece geniş yığınları aktif bir şekilde örgütlemek ve seferber etmek için değil, fakat aynı zamanda sistematik ve iyi örgütlenmiş yönetimi korumak için alınmıştır.

Bu kampanyayı kış mevsiminde yoğun bir şekilde sürdürebilmek için zamanı da iyi seçtik. Cehaletle mücadele etmek için atılım zamanını kış mevsimi olarak seçmemizin nedeni, ilk olarak ülkemizde okuma-yazma bilmeyenlerin mutlak çoğunluğunun köyde olması noktasından hareket ederek, bu mevsimin bizlere kış tatili nedeniyle evlerine dönmüş olan öğretmen ve öğrencilerin büyük çoğunluğunu bu kampanyaya çekebilme ve okullardaki ders gereç ve araçlarını iyi bir şekilde kullanabilme olanağını vermiş olmasıdır.

Ayrıca, okur-yazarlık seferberliğinde doğrudan görev alan öğretmenlerin sorunlarını da çözmek için de muazzam çaba sarfettik.

Okuma-yazma öğretecek herkesi seferber ettik derken bu yalnızca orta ve yüksek öğretim kurumlarındaki öğretmen ve Öğrencileri seferber ettik anlamına değil, fakat aynı zamanda, bütün kamu kuruluş ve işletmelerinde çalışanları da seferber ettik anlamına gelir.

Derslik problemini çözmek için de yalnızca tüm okul odalarını kullanmakla kalmadık. Demokrasi propogandası için kullanılan odaları, çeşitli kuruluş ve işletmelerin bürolarını ve hatta kırsal bölgelerdeki evleri bile bu amaç için kullandık.

O zamanlar ülkemizin ekonomik durumunun ;ok kötü olmasına ve tüm teknik yetersizliğine rağmen Cumhuriyet Hükümetimiz bunun için gerekli maddi koşulları yaratmak uğruna hiçbir çabayı esirgemedi.

Okur-yazarlık seferberliğinin başarıya ulaşmasını izleyen gün, saygıdeğer Yoldaz Kim İl Sung, işçilerin kültür ve teknik düzeylerini yükseltecek yeni bir politik çizgi tespit etti ve bunun gerçekleşmesi için örgütleme ve yönetim görevlerini bizzat kendisi üstlendi.

Bu gayretli çalışmalar sonucu ülkemizdeki işçiler şimdiden ortaokul mezunlarından daha yüksek bir düzeye ulaşmış durumdadır ve yakın bir

gelecekte bilgi düzeyleri bir lise mezununkine erişecek ve her biri günümüz tekniklerinin çoğuna vakıf olacaklardır.

Şimdi de Yoldaş Kim İl Sung'un akıllı önderliğinde eğitim alanında kaydettiğimiz başarılara kısaca değinmek istiyorum.

Bağımsızlıktan sonra başlangıç olarak Japon emperyalistlerinin tekelleştirmiş oldukları eğitim kurumlarını ele geçirdik ve halk mülkiyetine dönüştürdük. Japon emperyalistlerinin sömürgeci kölelik eğitimin kalıntılarını eğitimin bütün alanlarından söküp attık.

Bunun yanısıra ilk ve orta okulları yeni kurulmuş ihtisas okullarını ve kolejleri büyük ölçüde yaygınlaştırdık.

Bağımsızlıktan bu yana eğitim alanında erişilen başarılar temelinde, 1956 yılında genel mecburi ilköğretim kanunu yürürlüğe girmiş ve bunu, 1958'de Asya'da ilk defa uygulanan mecburi ortaöğretim kanunu izlemiştir. 1959'da ise ilkokuldan üniversiteye değin genel parasız öğretim ve 1967'den itibarende 9 yıllık genel mecburi teknik öğretim sağlanmıştır.

Kurulmuş olan halk eğitim sistemini daha da mükemmelleştirmek ve mecburi öğretim düzeyini yükseltmek için 1975'de genel 11 yıllık mecburi öğretim kabul edilmiştir.

Genel 11 yıllık mecburi öğretimin yürürlüğe girmesiyle halk eğitimi daha yüksek yeni bir aşamaya ulaşmış ve öğrenci sayısı da epeyce artmıştır.

Nüfusun 1/3'ünü oluşturan 5.600.000 öğrenci genel 11 yıllık mecburi öğretim sisteminde öğrenim görmektedir ve eğer bu sayıya kreş ve anaokullarındaki çocukları da ekleyecek olursak, bugün nüfusun yarısı öğrenim görmekte ve masrafları da devlet tarafından karşılanmaktadır.

Bağımsızlıktan önce tek bir kolejin olmadığı Cumhuriyetimizin kuzey yarısında bugün Devletten burs alan yaklaşık 1.000.000 öğrencinin öğrenimlerini sürdürdükleri 150 kolej ve üniversite ile 600'den fazla yüksek ihtisas okulu vardır.

Birçok öğretmen 11 yıllık genel mecburi öğretimin yerleştirilmesi mücadelesi verilirken, onların yetiştirilmesi ve sağlam temellere sahip olmaları için gösterdiğimiz çabalara şükranlarını sunmuşlardır.

1972-1974 yılları arasında 60.000'den fazla yeni öğretmen yetiştirilmiştir. Böylece bugün ülkemizdeki öğretmenlerin sayısı 200.000'i aşmıştır. Bugün her 25 öğrenciye bir öğretmen düşmektedir.

Devletimiz, ekonomik kuruluşlar, fabrikalar ve işletmeler, ülkemizde kendi çabalarımızla yetiştirdiğimiz 1.000.000 teknisyen ve uzman tarafından başarılı bir şekilde yönetilmekte ve işletilmektedir.

Böylece ülkemiz, kelimenin gerçek anlamıyla bir «öğrenim ülkesi», bir «eğitim ülkesi» olmuştur.

Saygıdeğer ve sevgili önderimiz Yoldaş Kim İl Sung Kore İşçi Partisinin 30. kuruluş yıldönümü dolayısıyla sunduğu raporda bizlere, bütün toplumun aydınlatılmasının gerçekleştirilmesinde ileriyi gören parlak bir bakış açısı kazandırdı ve bunun kültür devriminde başarıya ulaştırılacak en önemli görev olarak belirtti.

Toplumun tümünü aydınlatmak, işçileştirdikten sonra, her ferdini bir üniversite mezununun sahip olduğu kültür ve tekniğe vakıf, tam gelişmiş bir komünist-tip adam olarak eğitmek demektir.

Eğer bunu gerçekleştirecek olursak, bütün, çalışanların bir lise mezununun kültür ve teknik düzeyine sahip olacağını ve sonra yüksek eğitim sisteminin herhangi bir dalında öğrenim görebileceğini unutmamalıyız.

Öncelikle bu görev başarıya ulaştırılacak olursa, ülkemiz, fikir emeğiyle el emeği arasında hiç bir ayrımın olmadığı üretim sürecinde çalışan güvenilir insanların ülkesi durumuna gelecektir.

Kore Demokratik Halk Cumhuriyeti'nin aksine Amerikan emperyalizminin işgali altında bulunan Güney Kore'de bugün 3 milyondan fazla okul çağındaki çocuk okula gidememektedir. Milyonlarca işçi ve köylü, Pak Jung Hi kukla kliğinin yürürlüğe koyduğu ve halkın tepkisini çeken sömürgeci köle eğitim sistemi nedeniyle bugün bile cehalet boyunduruğundan kurtulamamışlardır.

Güney Kore'de eğitimin bu acıklı durumu, emperyalist sömürü varolduğu sürece bir ülkede cehaleti yoketmenin olanaksız olduğu gerçeğini gösterir.

Emperyalizm ve sömürgecilik, yalnızca çalışanları sömüren ve ezen asıl neden değil, aynı zamanda da cehaleti doğuran tek toplumsal nedendir.

Bunu bilen bizler, emperyalizme ve sömürgeciliğe karşı ve ulusal bağımsızlık ve sınıf kurtuluşu için savaşmanın, cehalet illetinden kurtulmanın, ve emekçilerin teknik ve kültür düzeylerini yükseltmenin tek yolu olduğuna inanırız.

Asya'daki öğretmenler ve onların sendikal örgütleri Asya halklarının en sefih düşmanları olan saldırgan Amerikan emperyalistlerinin Asya'dan tamamiyle kovmak için daha da azimli bir mücadele vermeli ve sağlam bir şekilde birleşmelidirler.

GHUA KİM TEE — Öğretmenlik Mesleği Ulusal Birliği Genel Muhasebecisi, Malezya

... Eğitimin gelişmesi ve cehalete karşı mücadele vermek için uğraştık ve hala da uğraşıyoruz. Bu, ikinci Malezya Planının uygulamasının ışığında ispat edilebilir. Bu plan ulusu nihai hedeflerine ilerletmek için hazırlanan bir dizi plandan sadece bir tanesidir. 1990'a kadar hazırlanmış olan perspektif plan taslağı, Malezya'yı bir plandan diğerine doğru ilerlerken gösterdiği gayretleri anlamlı bir şekilde değerlendirebilecek ve yönlendirebilecek bir duruma getirmek için, dönem-arasi görüşmelerde ele alınmıştır. Yukarıda değinilen taslak çerçevesinde sektörlerin gelişim programları ayrıntılarıyla değerlendirilmiştir. Dönem-arası görüşmelerde Eğitim Sektörüne özel bir ilgi gösterilmiştir. Birinci üç yıllık,plan bazı sorunların ve aksaklıkların teşhisi, eğitim ve öğretim sistemlerinin planın hedeflerine uygun olarak yeniden düzenlenmesi için hazırlanan politika, proje ve programların başlatılması açısından çok önemli olmuştur.

Bütçenin çok büyük bir bölümü eğitim için ayrılmıştır. 1957'de bağımsızlığımızı kazanıp uluslar topluluğunda haklı yerimizi alınca, ülkemizin kırsal kesimlerindeki cehalet sorunu başarılı bir şekilde çözüme ulaştırıldı. Ülkenin en uzak bölgelerinde bile okullar kuruldu.

Malezya'da kendilerine derslere katılma hakkının verildiği yerliler vardır. Anne ve babalar köylerin yakınında kurulmuş olan halk okullarındaki yetişkin eğitim programlarına katılmaları için cesaretlendirildi, genç-: ler de yine köylerin yakınında kurulmuş olan okullara gönderildi. Öğretmenler veya part-time öğretmenler bu alanlara gönderildi. Bunlara temel bilgiler verildi., ve kendi meslekleriyle ilgili bazı şeyleri öğrenmeleri için daha önemli branşlara ayrıldılar. Gezici üniteler ve gezici kütüphaneler cehaletin varlığını sürdürdüğü her yerde bu illete karşı sürekli ve şiddetli bir savaş verirler.

Hem şehir hem de köy okullarında televizyon vardır. İlkokullar için olduğu kadar ortaokul öğrencileri içinde bunların gelişmelerine çeşitli yönlerden katkıda bulunan ilginç bilimsel programlar yayımlanmaktadır. Bu yolla çeşitli konular öğretilmektedir. Yukarıdaki proje 1972'de Peninsular Malezya'da kurulmuş olan Televizyon Eğitim Sergisinin yönetimindedir.

Şimdi bile yalnızca eğitim için gerekli temel okul araç ve gereçleriyle değil, aynı zamanda günümüz eğitiminin yükseltilmesi için daha karmaşık araçlarla donatılmış okullar kurmaya devam etmekteyiz. Sadece dört duvarlı sınıflara sahip olmak yerine her okul için gerekli ihtiyaçların sağlanması gerektiğine inanıyoruz.

Dönem-arası görüşmelerinde vurgulanan önemli konulardan biri düşük gelir gruplarına eğitim olanaklarının ayrıntılarıyla sağlanması, bu grupların eğitim olanaklarının genişletilmesiyle ortaya çıkabilecek özgül sorunların tanımlanmasıdır. Önemli ikinci bir nokta, Malezya halkının ve diğer yerli halkların büyük desteğini sağlamak için ırklar açısından dengeli bir istihdam ve Malezya ticaret ve sanayi topluluğunun ihtiyaçlarını karşılayacak eğitim programlarının başlatılması ve yaygınlaştırılmışıdır. Bu alan, fen, matematik ve teknolojiye yönelik bilimlerin öğretilmesi için kolaylık ve fırsatların yaygınlaştırıldığı bir alan olmuştur. Dönem boyunca tehlikeli insangücü eksiğinin bulunduğu alanlarda endüstriyel eğitim ko-

laylıklarmm ve eğitim projelerinin daha iyi bir koordinasyonunun ve etkinliğinin dikkate değer bir ölçüde yayıldığı gözlemlenmiştir.

Hükümet 7 yıllık parasız öğretimin yanısıra ihtiyacı olan öğrencilere bedava ders kitabı da sağlamaktadır. Malezya'da ulusal ve ulusal-tip olarak adlandırılan iki ayrı okul sistemi vardır. Ulusal okullarda uygulanan yöntem Malakka yöntemidir. Bu okullarda okuyan öğrenciler hiç para ödemezler. Ders kitapları «Book Coan» projesiyle sağlanmaktadır. Her ders yılının sonunda bu kitaplar yeni gelecek öğrencilere verilmek üzere okullara iade edilmektedir. Malakka yönteminin uygulandığı okullarda okuyan öğrencilere ayrıca, burs olarak belirli miktarda para verilmektedir. Bu miktar bazen 60 Malezya dolarını (yaklaşık 20 Amerikan doları) geçer. Öğrenciler bu parayı her ay alırlar. Bunların yanısıra, bu okullarda okuyan öğrenciler bazen öğrenci yurtlarına yerleştirilmekte ve yurt ücretlerini ödemeleri için kendilerine yardım da yapılmaktadır. Hem şehirlerde hem de kırsal kesimlerde yeni yeni yurtlar kurulmaktadır. Fen okullarında okuyan kız ve erkek öğrencilere de yurt sağlanmaktadır.

1970-1973 yılları arasında ilköğretim kurumlarına yazılanların sayısı % 8.2 artmıştır. Peninsular Malezya'da okul çağında bulunan çocukların % 96'sı birinci sınıfa yazılmıştır. Sabah ve Sarawak'da yazılma yüzdesinde daha büyük bir artış (% 10,9) görülmüştür. Bu talebi karşılamak için Peninsular Malezya'da planın öngördüğü sınıfların % 61'i şimdiden kurulmuştur. Sabah ve Sarawak'da kaydedilen artış plan hedefinin % 50'siydi. Planın geri kalan yılları için öngörülen yeni tahsisat orijinal planın % 59 üstündedir.

Bilime ve teknolojiye dayanan bir toplum yaratmak için ortaokul düzeyindeki öğretimin içeriği pratiğe yönelik bir eğitim sağlayacak bir şekle dönüştürülmüştür. Ticaret, ev bilgisi, endüstriyel sanatlar, zirai bilimler gibi konular, öğrencilerin yetenek ve ilgilerine göre düzenlenmiştir. Ayrıca ortaokullarda modern matematik uygulaması ve bütünleşmiş fen bilimlerinin öğretim programlan kuvvetlendirilmiştir.

Öğrencilerin gereksinimlerini gözönünde bulundururken, bu okullar için yeni öğretmenlerin yetiştirilmesi gerektiğini unutmadık. Bütün okullara daha fazla sayıda eğitim görmüş öğretmen sağlayabilmek için öğretmen eğitim kolejleri kurulmuştur. Bu öğretmenler için seminerler ve hizmet-içi kursların büyük çoğunluğu bölgesel olarak yapılmıştır. Ayrıca bazı öğretmenler özel eğitim görmeleri için denizaşırı ülkelere gönderilmiştir. Bazı öğretmenler de mesleklerinde ilerleyebilmeleri ve daha yüksek bir derece elde edebilmeleri için üniversitelere gönderilmişlerdir. Bugün çocuklarımızın daha iyi eğitim görebilmeleri için Endonezya gibi ülkelerden gelen yabancı öğretmenler çalıştırıyoruz. Amerikan Barış Gönüllülerinin ve diğer kuruluşların gönüllü hizmetlerini kabul ediyoruz. Bu yabancı eğitimcilerle bir veya iki yıllık kontratlar yapılmıştır.

Şimdi seminerin en önemli konusuna, öğretm-m örgütlerinin görevlerine değineyim.

Öğretmen örgütleri çoğu zaman hükümetler tarafından dikkate alınamazlar. Bu Örgütlerin kendilerine düşen görevleri etkin bir şekilde yerine getirebilmeleri için, eğitimin yalnızca uygulama aşamasına değil planlama aşamasına da katılmaları lazımdır. Temel görevleri cehaletin yokedilmesi olan öğretmenlerin temsilcisi olmaları sıfatıyla öğretmen örgütleri bu mis-

yona tam anlamıyla katılmalıdırlar. Öğretmenler ve örgütleri kendilerine düşen görevleri başarabilmek için bütün demokratik hak ve özgürlüklere olduğu kadar siyasal ve sendikal haklara da sahip olmalıdırlar. Öğretmen örgütlerinin sahip olmaları gereken en önemli haklardan biri eğitim sisteminin oluşturulmasına ve formüle edilmesine katılabilme hakkıdır. Son fakat hiç de önemsiz olmayan diğer bir husus da tudur: Öğretmenlere eğitim politikasını kontrol edebilmelerini sağlayacak bazı haklar verilmelidir. Öğretmenler sık sık postacı muamelesi görmektedirler. Kendilerine eşit haklarla muamele edilmeli ve zarfın içinde ne olu-raa olsun, öğretmen örgütleri yapılan işlerde haklı bir paya sahip olmalıdır. Öğretmen örgütleri eğitimin gelişmesi için ve okur-yazarlık mücadelesinde, mümkün olduğu kadarıyla, bazı yapıcı programlar formüle etmeli ve geliştirmelidirler. Bizler sık sık, sorumluluklarımızın yalnızca okula giden çocuklarla sınırlı olduğunu düşünmeye sevkediliyoruz. Bu durumu düzeltebilmek için yalnızca kendi üyelerimiz için seminerler düzenlenmeli ana babaları da bu çalışmalarımıza çağırmalıyız. Böylece yalnız akademik alanda daha iyi bir anlaşma değil, aynı zamanda ana-baba ile öğretmenler arasında da kardeşçe ilişkiler kurulacaktır. Malezya'da okul aile birliklerinin kurulmasını ilk öneren bizim örgütümüz olmuştur. Yukarıdaki formasyonda bizim görevimiz, durumun daha kötü bir hale gelmesini beklemektense ortak sorunların ve yapıcı eleştirilerin okul içerisinde çözülebilmesini ümit etmek olmuştur. Bugün Malezya'daki okulların % 100'ünün birer okul-aile birliğine sahip olduklarını söylemekten kıvanç duyarız.

Şunu hiçbir zaman aklımızdan çıkarmamalıyız : Eğitim sorunları yalnızca hükümetin değil, sokaktaki adamın, bütün olarak toplumun sorunudur. İşçi hareketi ve bizim örgütlerimiz de aynı sorumluluğu paylaşmalıdır. Ancak Eğitimin gelişimine etkili ve yapıcı bir şekilde katılabilirsek cehalete karşı verilen mücadeleye bir faydamız dokunur. Cehalete karşı verilen mücadelenin akademik alanın bir kriteri olduğu düşünülmelidir. O, kapitalizme, yoksulluğa, dış görevlerin müdahalesine ve son olarak da hiç de önemsiz olmayan bireyciliğe karşı verilen bir mücadeledir.

CHANDRA DHAR UPRETİ — Nepal Öğretmenler Birliği, Meclis Başkanı

Benim ülkem kıtanın geri kalmış ülkelerinden biridir ve kıtanın en sağlıksız gelişmiş bölgesinde bulunmaktadır. Bu nedenle, azgelişmiş bir ülkede bile gelişmiş ve azgelişmiş bölgeler bulunduğundan söylersem bu benim açımdan doğrudur. Bu farklı bölgelerin sorunları da birbirinden değişiktir. Bu durum ancak ülkenin tarihi geçmişi incelenecek olursa anlaşılabilir. Her ülkenin özel durumunu anlamaksısm genellemeler yapmayalım.

Benim ülkem hiçbir zaman Avrupalıların sömürgeci idaresi altına girmemiştir. Hiçbir zaman emperyalist sömürgeci idaresi altında olmamıştır. Resmen bağımsız ve özgür olmuştur. Fakat Nepal halkı yüzlerce yıl dolaylı yollardan insafsızca sömürülmüştür. Sömürgeciler Nepal'i dolaysız yoldan yönetemediler ama dolaylı olarak, sömürge idaresi altında olan ülkelerden daha fazla ezildik. Öğretmenlerimizin faaliyetlerini açığa çıkarmak istersek bunların okur-yazarlık kampanyası ve hükümet faaliyetleriyle de bağıntılı olduğunu anlamamız gerekir. Biz sömürgeci idareden hiçbir kar sağlayamadan sadece sömürüldük, o kadar.

Ülkem yüzlerce yıl brahmanlarm otokratik yönetimi altında kalmıştır. Asya bir dereceye kadar gelişmişken bile benim ülkem olduğu gibi kaldı. Ülkemin dış dünyayı görebilmesi ve Asya'nın diğer kısımlarında hakim olan demokratik fikirlerden etkilenmesi ancak 1951'de gerçekleşmiştir. Nepal ancak bu tarihten sonra brahmanlarm otokratik yönetiminden biraz olsun kurtulabilmiştir.

Görüldüğü gibi, ülkemin yalnızca 25 yıllık bir geçmişi vardır. Bu 25 yıl içinde yapabildiğimiz kadarını yaptık. Bizler diğer arkadaşların kendi ülkeleri hakkında anlattıklarından çok daha gerilerdeyiz. Geçmişin tahaktimcü mirası ile damgalanmış bu 25 yıl içinde, dostlarımızın yardımlarıyla bir dereceye kadar gelişme yolunu bulabildik...

İster öğretmenlerin katılmalarıyla ilgili olsun, ister okur-yazarlık kampanyalarıyla ilgili olsun, bütün bunları 1951'den sonra öğrendiğimizi tahmin edebilirsiniz. 1951'de eğitim yüzdesi 1.1 idi, ve 14 milyonluk ülkede sadece 3 okul vardı. Eğer sadece 1951-1957 yılları arasındaki devreyi ele alırsak, kendi olanaklarımız ölçüsünde ilerlediğimiz görülebilir. Şimdi 35 ortaokula sahibiz. 1951'de 400 olan öğretmen sayısı bugün 2000'e ulaşmıştır.

Ülkemiz 1955 yılında Birleşmiş Milletler üyeliğine kabuİ edilmiştir. İLO ve UNESCO'dan yardım sağladık. Eskiden öğretmenlerimiz öğretim görmemişti. Bunun bilincinde olan hükümetimiz 1955 yılında, üniversite kurulması için bir komisyon görevlendirdi. Bu komisyon Nepal'in artık bir üniversiteye ihtiyacını olduğunu belirtti ve 1960'da üniversite kuruldu. Bu üniversite halkın okuma-yazma öğrenmesine ve bilinçlenmesine yardımcı olmaktadır.

Hükümetimiz cehaletin, kültürün gelişmesi yolunda en büyük engel olduğunu ve eğitimin bir yatırım olduğunu düşündü. Bu, ülkenin ekonomik gelişimi için halkın mutlaka eğitilmesinin ve okuraa-yazma öğrenmesinin gerektiğini ilk farkedişleriydi. Hükümet bu temel üzerinde planlar yapmış ve bu planlar sonucu ülkemizdeki okur-yazarlık oram 1970'de % 9.1'e ulaşmıştır.

Bu seminerde de belirtildiği gibi, Asya'da okuma-yazma bilmeyenlerin oranı çok yüksektir. Buna şüphe yoktur. Aslında bu durum hala daha geri-

kalmışlığın hüküm sürdüğü bölgelere bağlıdır. Fakat kısa geçmişine rağmen Nepal, ekonomik ve kültürel gelişme için gerekli esasları anlayabilmiştir...

Bir öğrencinin ilkokula gidebilmek için her gün en az 3 mil yürümesi gerektiğini bilen biri, Nepal'de okur-yazar oranının hala % 9.1 olmasına şaşırmaz.

Okur-yazarlığın ülkemiz için çok hayati bir sorun olduğunun bilincindeyiz. Daha yüksek bir gelişim aşamasına, daha yüksek, bir eğitim aşamasına, tüm halka, en azından, eğitimin esaslarını öğretmenin mümkün olduğu bir aşamaya geleceğimiz inancındayız. Fakat 14 milyonluk nüfusun yalnızca 15.000'inin üniversite veya kolej mezunu olduğunu gözönüne alırsak, bu aşamaya gelebilmek için hala çok uzun bir zamana ihtiyacımız olduğu kendiliğinden ortaya çıkacaktır.

Nepal Öğretmenler Birliği 1962'de kurulmuştur; ve Birliğimiz hükümet tarafından desteklenmiştir. Burada sunulan raporlardan ve yapılan tartışmalardan geniş bilgi edinmiş bulunmaktayım. Ülkeme dönünce, arkadaşların burada tartıştıkları konuları ülkemin şartlarına uyarlamaya çalışacağım. Zor bir mücadele veriyoruz ve diğer ülkelerin şimdiden erişmiş bulundukları aşamaya varmaya çalışıyoruz. Fakat nasıl? İşte sorun budur. Burada yapılan zengin tartışmaları ülkemdeki öğretmenlere nakledeceğim...

SRİ LANKA — Eğitim Bakanlığı Sekreteri

Ülkemde gerçekleştirilen eğitim reformlarına değinmeden önce eğitim sistemimizin tarihi gelişimi hakkında kısa bilgiler vermek istiyorum.

Halkımıza ve ülkemizde varolmuş tüm eğitim sistemine empoze edilmiş tamamiyle sömürgeci eğitim sistemine çok iyi bir örnek teşkil ediyoruz. 2000 yılından fazla mahalli bir eğitim sistemine sahip olduk. Bu sömürgeci eğitim sistemi bize ilk olarak Portekizliler tarafından, sonra Hollandalılar tarafından ve son olarak da İngilizler tarafından empoze edilmiştir. Kısaca değinecek olursak bu sistem şu özelliklere sahipti : Halka uzun bir süre hizmeti olmuş olan önceki eğitim sistemini tamamiyle reddettik. İkincisi, yabancı bir dille yabancı bir kültürü aşılayan oldukça akademik bir sistemdi. Üçüncüsü, eğitimdeki hedefi çok sınırlıydı. Diğer bir deyişle, sömürgeci geçmişin sadık uşakları gibi, sömürgeci İngiliz hükümetine hizmet edecek kişiler yaratmaya yönelikti. Bu sistem 1933'ten beri, varolmuş ve uygulanmıştır ve beraberinde üç özellik getirmiştir. Bunun yanısıra, daha sonraları, işçilere ve köylülere Singhalese ve Tamıl dillerinde öğretim sağlamıştır. Bu eğitimin içeriği, özellikle elit eğitiminin içeriği, bizim kendi kültürümüze yabancı olmuştur.

Bu sistem 1948'de bağımsızlığımızı kazanmamızdan hemen önce ve sonra yavaş yavaş değişmeye başladı. Bağımsızlıktan sonra yapılan üç büyük değişiklik şunlardır: 1945'de anaokullarından üniversitelere değin parasız öğretim sağlanmıştır. İkinci değişiklik olarak, bütün okullarda ve sonra da Üniversitelerde öğrenim dili İngilizceden Singhalse ve Tamıl dillerine değiştirilmiştir. Üçüncü olarak da, 1960'da bütün özel misyoner okulları devletleştirilerek devlet eğitim sistemi kurulmuştur.

Bu değişikliklerin yapıldığı sırada bazı başarılar kaydedilmiştir. İngiliz hükümetinden, çok ucuza yönetim ve komisyonlar için personel sağlanmıştı. Bunun yanısıra, cehalet illetiyle savaşabilmeleri için yığınlara okuma-yazma öğretimi sağlanmıştı. Tabii ki bu herhangi bir hükümetin değil, halkın kendi başarısıydı çünkü 1931'den beri yarı-oağımlı hükümet devrinde bile halk, Devlet Konseyi üyelerinin siyasi güçlerinin yardımıyla köylerindeki okullara gitmişti. Elit tabaka İngilizce eğitim yapan ortaokullar ve üniversiteler aracılığıyla modern bilgiler edindiklerini düşünürlerken, halkımız bu sömürgeci eğitim sisteminin kusurlarını ve olumsuz etkilerini kavramıştı. Toplumun sınıf yapısı daha da kuvvetlenmiş, halkımız, ülkenin ihtiyaçlarından çok uzak bir programı olan bu eğitim sisteminden mezun olanların işsizlikle karşı karşıya kaldıklarını görmüştü.

Halkımız, hükümet büyük çoğunluğu elde edinceye kadar, bu sınıf yapılı eğitimle savaştı. Bu hükümet iktidara geldiğinde, tüm eğitim sistemini kökünden değiştirecek bir eğitim planına sahipti. Bu eğitim planı hükümetin 5 yıllık Gelişme Planının bir parçası haline gelmiştir.

Planlama Bakanlığı öğretmen sendikalarıyla eğitim bakanlığı memurlarını planın geliştirilmesinde ve uygulanmasında işbirliği yapmalarını sağlamak ve fikirlerini öğrenmek için çağırıldığında, öğretmen birliklerine bu planın gelişimi hakkında danışmıştık.

Eğitim planının üç ana hedefi vardı. Bunlardan biri, toplumun gereksinimleriyle okul sistemi arasında yakın bir bağ kurmaktı. Program halka yararlı olabilecek bir şekilde yeniden düzenlenmeliydi. İkinci olarak, eski eğitim sistemi çok masraflı ve yetersizdi. Okulu bırakanların ve sınıfta ka-

lanların oranı yüksekti. Aynı zamanda da, büyük ölçüde bilim-dışıydı. Bunların düzeltilmesi için gerekli önlemler alınmalıydı. Üçüncü hedef, ülkedeki her çocuğu eğitim fırsatlarında eşitlik sağlanmasıydı. Bu plan, şehir ve kırsal kesimler arasındaki eğitim eşitsizliğini mümkün olduğu kadarıyla azaltmayı öngörüyordu.

Bu üç âna plan hedefini gerçekleştirmek için, okul sisteminin yapısını ve içeriğini değiştirdik.

Önceleri 12 yıl olan okul süresi 11 yıla indirilerek üç kısma bölünmüştür: 1.-5. sınıflar ilköğretim sistemi, VI.-IX. sınıflar ortaöğretim sistemi, IX.-XI. sınıflar lise öğretimi. Bu yeni düzenlemeyle birlikte ilkokula kaydolma' yaşını 5'den 6'ya çıkardık.

Bu düzenlemeden sonra bu okulların her birinin programını değiştirmeye başladık. 1972'de ortaokul programını değiştirerek işe başladık. Bu program değişikliğinin 5 hedefi vardı. Bunları şöyle sıralayabiliriz: 1) Her çocuğa okuma-yazma öğretmek, dil öğrenme yetenekleri geliştirmek; 2) Hiçbir ayırım gözetmeksizin her çocuğa fen ve matematik öğretmek; 3) Bütün çocukları sosyal yönden eğitmek; 4) Her çocuğa resim, tiyatro, dans, müzik yani estetik dersleri vermek; 5) Her çocuğa meslek-öncesi teknik eğitim sağlamak. Bu beş hedefe, her çocuğa zorunlu 10 temel şey öğretilerek ulaşılacaktı.

Önceleri bir program yoktu. Şehir ve kırsal kimselerdeki okullar arasında, yüksek sınıf okullarıyla düşük sınıf okulları arasında derin fark-'lar vardı. Bilim ve meslekler için bir seçme yapılıyordu. Bütün bunları kaldırdık ve ülkedeki her çocuk için ortak bir program geliştirdik.

Daha önce de belirttiğim gibi, bu hedeflere 10 *emel şeyin öğretilmesiyle ulaşılacaktı. Bunlar şunlardır: 1) anadil (Singhalese veya Tamıl) 2) ikinci bir dil (basit İngilizce) 3) matematik 4) fen 5) sosyal konular 6) din 7) estetik konular 8) sağlık eğitimi ve meslek öncesi dediğimiz iki konu yukarda daha önce değindiğim konulara oranla bu meslek öncesi eğitimle ilgili konuları daha değişik bir şekilde düzenledik. Bu konular okul ve toplum tarafından birlikte seçilecekti. Diğer bir deyişle, öğretmenlerden, okul-aile birliklerinden ve toplumdan öğretilmelerini istdikleri meslek-öncesi konuları seçmeleri istenmişti. Büyük bir kıvançla, bütün öğretmenlerimizin bu konuda hiçbir eğitim görmeksizin bu görevi üstlendiklerini ve 81 değerli eser meydana getirdiklerini belirteyim. Bugün bu 81 seçme konudan 2 veya 4'ünün kombinasyonunun ülkenin dört bir yanında öğretiyoruz. Pirinç tarımından lif işlemesine, balıkçılıktan kıymetli taş kesilmesine kadar, birkaç kelimeyle, memlekette mevcut bütün işlerin hemen hemen hepsini kapsayan şu konular, okullarımızda ilk defa öğretilmektedir. Elbette böyle bir uygulamanın karşılaşacağı birçok zorluk dacaktı. Hemen hemen iki yıl bazı programların uygulanmasında epey zorluk çektik. Fakat öğretmenler fen eğitimiyle meslek-öncesi eğitimin birleştirilmesi gerektiğini, böylece toplumun ihtiyaç duyduğu meslekleri kazanacağını farkettikleri zamany bunun hedefini daha önceden açıkça belirtebilirlerdi.

, Bu yeni programa göre, bitirme sınavlarını bu ayın ilk yarısında tamamlamış bulunmaktayız. Anne ve babalar bu imtihanların sonuçlarını bekliyorlar.

Fakat özellikle bizim gibi toplumlarda doğal olarak fikir üreticileri olan yukarı ve orta sınıflardan gelen birçok sorunla uğraşmak zorunda kaldık.

Hakim sınıflar eğitim sistemini uzun bir süre kendi çocuklarına iki ana meslek olan tıp ve mühendislik tahsili yaptırmak için kullanmışlardı. Bizim temel hedefimiz elitist eğitim sistemini kitle eğirim sistemine dönüştürmekti. Özellikle şehirlerde yaşayan hakim sınıflar 2-3 yıl direndiler. Karşılaşılan ikinci bir zorluk da, bizim gibi toplumlarda eğitim sisteminde değişiklik yapmanın güçlüğüdür. Bunun esas nedeni, önceki sistemde avantajlı durumda olanların bu değişikliklere karşı çıkmasıdır. Tabii ki diğerleri, çocuklarına faydalı olacağını düşünerek bu değişiklikleri kabul ederler.

Bu değişiklikler usule uygun olmayan ve geleneklere aykırı şekillerde gerçekleştirildiği, programı değiştirmek için uzun yıllara ihtiyaç vardır. Öğretim materyalini hazırlamak, bunu okullarda test etmek, öğretim materyallerinde reformlar yapmak, sonra öğretmen yetiştirmek, ders kitapları yazmak, geçmişin örneklerini izleyecek olursanız, bu doğal olarak, 30 yıldan fazla zaman ister. Fakat biz değişiklikleri hemen başlatarak müstesna bir adım attık. Programı hazırlayacak, ders kitaplarını yazacak, öğretmenlere hizmet- içi eğitim sağlayacak, yeni değişikliklerle halkın gözünü açacaktık ve bütün bunların hepsini aynı anda yapacaktık. Bütün bu sorunlara, güçlüklere ve hatta ihmallere rağmen, bu ilerleme dört yıllık bir süre içinde yapılan reformlarla kaydedilmiştir.

İkinci reform ilkokul programında yapılmıştır. Bu reform ortaokullarda yapılandan biraz daha iyi başladı çünkü bunun içir daha iyi hazırlanmıştık. Reformlardan önce ilkokul öğretimi kırsal kesimlerdeki kitleler üzerinde trajik sonuçlar doğurmuştu. Bunlardan Diri, okulu bırakma oranının çok yüksek olmasıydı. Örneğin 1968'de ilkokul 5. sınıfta okulu bırakma oranı % 65 idi. Bu bırakmalar birinci sınıfta % 4 oranında başlamıştı. Daha sonraları birinci sınıfta kalanların sayısında büyük artışlar oldu. Bazı kırsal bölgelerde başarısızlık oranı % 50'ye ulaştı. Bu, bir çocuğun 5 yıllık ilköğrenimini tamamlamak için yaklaşık 7 yıl harcaması demektir. Görüldüğü gibi sistem kitlelere dönük olmadığı, kitlelerin yaşantılarını etkileyemediği için yetersizdir.

İlköğretimde yaptıklarımız pratik yoluyla öğretmek ve öğrenmektir. 1., 2., 3. ve 4. sınıflarda çocukların kendi kendilerine öğrenebilecekleri bir ortam yaratmaya çalışıyorduk. Çocuklara yaratıcılığı teşvik ettik. Eğitimin hedeflerini gerçekleştirmek için mevcut bütün kaynakları kullandık. Okulun ve toplumun kaynaşması için elimizden geleni yaptık. Gerçekten de bu program o kadar başarılı olmuştur ki, okul-aile birlikleri kendi fonlarından yılda yaklaşık 78 milyon rupi vermektedirler. Bu plan gereğince, çocukların din, matematik ve dil kitapları dışında kitap almalarını istemiyoruz ve biz de çok fazla ders kitabı yazmıyoruz.

Bu yeni ilköğretim programının her yıl gördüğümüz sonuçları, ülkenin her tarafında 1. ve II. sınıftan ayrılmaların gerçekten durduğunu göstermektedir. Ana-babalar okullarda ağırlanmaktadır. Öğretmenler çocukları kendi deneyimleriyle öğrenmeleri için teşvik etmektedirler.

İlk ve ortaokullardaki bütün bu değişiklikler yoğun bir hizmet-içi eğitim programını da içermektedir. Bir yılda 30.000'den fazla öğretmeni bu şekilde yetiştirdik. Eğitim kolejlerine aldığımız öğretmen sayısını iki katına çıkardık. Böylece bugün tümü eğitim görmüş güçlü t>ir öğretmen kadrosuna sahip bulunmaktayız.

Üçüncü değişiklik bu yılın Mayıs ayından itibaren liselerde başlatılacaktır. Eskiden liselerin esas hedefi öğrencileri üniversiteye hazırlamak-

ti. Fakat maalesef üniversiteye giriş sınavına katılan 50.000 öğrencinin yalnızca 4.000'i üniversiteye girebiliyordu. Bu öğrenciler bizim kültürümüzde en az istihdam edebilir olanlardı. Aslında liseye giren gençlerin % 80'i yapacak işleri olmadığı için okuyorlardı. Bu gibi öğrencileri üniversiteye girebilmek umuduyla dört konuluk bir ders programı almaktadırlar. Bu durum Mayıs 1976'da programa eklenecek üç yeni maddeyle değiştirilecektir. Bu programın birim bölümü her öğrenciye aynı şekilde uygulanacaktır ve beş ana konuyu kapsayacaktır: 1) ana dil (Singalese veya Tamıl) 2) ikinci bir dil (ingilizce veya Singhalese veya Tamıl) 3) halkımızın kültür mirası 4) istatistik ve işletme 5) sosyalizmin ilkeleri. Bu ortak programdır. Programın ikinci bölümü fen, edebiyat, resim, teknik bilimler gibi değişik birçok konuyu içermektedir. Diğer bir deyişle, öğrencilerin bitirme sınavında gösterecekleri başarıya göre seçilecekleri dallardır bunlar. Programın üçüncü bölümü proje çalışmalarını içermektedir. Buna göre, bütün öğrencilerin içinde bulundukları topluluğun düzenlediği her çeşit ekonomik, kültürel ve sosyal faaliyetlere aktif olarak katılmaları lazımdır. Örneğin, bölge tarım için sulama işine katılmaları istenebilir. Bazı bölgelerdeki yeniden orman yetiştirme faaliyetine, mahalli ekonomik planlama işine katılmak zorunda kalabilirler. Bunlar Mayıs I976'dan itibaren uygulanmaya başlayacağımız değişikliklerdir.

Değiştirilen bu üç sektörde iki veya üç yenilik yapılmıştır. Bunlardan biri okula gitmeyen gençlere öğretilen mesleki konuların 200 den fazla ortaokulda yeniden düzenlenmesidir. Ayrıca bazı öğrencilere fabrikalarda ve diğer endüstri kuruluşlarında hizmet-içi eğitim sağladık. Bunu hemen hemen 20 okulda düzenlemiş bulunuyoruz. Bu yıl 52 okulda daha gerçekleştirmeye çalışacağız. Diğer bir deyişle, okul, tüm dünya ve toplum, çocuklara yararlı bir eğitim sağlamak için birleştirilmiştir. Bu projeler henüz çok yenidir. Fakat sonuçlar cesaretlendirici olduğundan istediğimiz gibi bir eğitim sistemi kuracağımız inancındayız.

Lütfen tüm sistemi tamamıyle ve başarıyla değiştirmiş olduğumuzu sanmayın. Birçok sorunumuz var. Bunlardan biri, mesleki öğretime değişiklikler yönünde yeni bilgi, beceri ve tavır edinmektir. İkincisi, hem öğrencilere hem de öğretmenlere ders kitapları sağlamaktır. Üçüncüsü ise okulu ve toplumu birlikte çalışabilmeleri için kaynaştırmaktır. Eskiden okul halktan özellikle de çalışan insanlardan uzaktı. Kolombo'nun bazı şehir okullarını dolaşacak olursanız, okulu çevreleyen ve toplumu okuldan uzak tutan bir siper duvarı ile karşılaşırsınız. Okul ile toplum arasındaki bu engelleri yıkabileceğimiz inancındayız. Sonra başka bir güçlük daha var: Okulu bırakan çocuklar daha sonra tekrar okula dönemiyorlar çünkü hala yaş ve not sistemine bağlı bir durumdayız. Bilmediğimiz daha birçok büyük güçlükler var. Yoksula nasıl öğretmemiz gerektiğini biliyoruz ve eminim ki, bu durum gelişmekte olan bütün ülkeler için geçerlidir. Programımız, hala, ölçüde orta sınıflara dönüktür, şehirlere dönüktür. Hala daha büyük ölçüde yararsız bilgi edinmeyi teşvik etmektedir. Fakat, öğretmenlerin aktif işbirliğe ile bu ana sorunların bazılarının üstesinden gelebileceğimize eminim.

Çeşitli şekillerde gerçekleştirilmiş birçok küçük değişiklik daha vardır. Örneğin, bu yıl «çevrenin değerlendirilmesi» adlı bir derse başlayacağız. Hemen hemen on ûkulda bu yeni düşünceyi deniyoruz. Devlet henüz tam bir okul-öncesi eğitim sağlayamamıştır. Okul imtihanlarını merkezi-

yetçilikten kurtarmalıyız. 14 yaşına kadar, mecburi okul yaşında olan bütün çocuklara okul sağlamalıyız.

Okul sistemimizde ülkenin toplum nüfusunun 1/5'ini oluşturan 2.4 milyon öğrenci öğrenim görmektedir. Bu çocuklar 9000 okula dağılmış durumdadırlar. 110.000 öğretmene sahibiz ve her öğretmone 24 öğrenci düşmektedir. 27 öğretmen koleji, 13 teknik kolej, 6 kampus ve bir üniversite vardır ülkemizde. Bu üniversitede değişik fakültelerde öğrenim gören 16.000 öğrenci vardır. Bunun yanısıra, bu üniversitede 17.000 yabancı öğrenci de öğrenim görmektedir. Bakanlık Srai Lanka üniversite sistemini düzenlemek isteğindedir. Bu yıl Mart'tan itibaren mektupla ve radyo ile herkese 30 mesleki kurs sağlayacağız. Bu kursların fen, matematik ve işletme alanlarında, yine mektup ve radyo aracılığıyla, 3 ayrı kurs daha yereceğiz.

Bunlar, çok küçük ve oldukça siyasallaşmış bir nüfusa sahip olan ülkede, devletin esas olarak eğitim, sağlık, toplumsal refah, kültür ve sosyal faaliyetlerin diğer alanlarına sarfedilerek ulusal bütçenin hemen hemen % 30'unu yemekte olan birçok sosyal hizmet sağlamak zorunda olduğunu gösteren istatistiklerdir.

Beni büyük bir sabırla dinlemiş olan sizlere teşekkür etmek isterim. Lütfen, henüz eğitim sorunlarını çözmemiş bir ülke olduğumuzu unutmayın. Daha katetmemiz gereken uzun bir yol var. Bu gibi değişiklikler için bize yardımcı olabilecek hiçbir yabancı uzmana sahip olmadığımızı vurgulamalıyım. Asyalı komşularımızla yapmış olduğumuz gibi, ister siyasi ister idari ister öğretmenler düzeyinde olsun, her düzeydeki ortak deneyimleri paylaşmaktan memnunluk duyacağız. Bugün ilk kez birlikte toplanmak şerefine ve şevkine eriştiğim seçkin öğretmenler kitlesinin deneyimlerini paylaşmış olmaktan dolayı çok mutluyum.

ZARAGUL MURADOVA - Tacikistan, Sovyet Sosyalist Cumhuriyeti Eğitim Ve Bilim İşçileri Birliği Başkanı Sovyet Sosyalist Cumhuriyeti **Birliği Eğitim** ve Bilim İşçileri Birliği

... Cehaleti yoketmek için verilen mücadelenin, gerçek bağımsızlık mücadelesinin bütünleyici bir kısmı olduğunu hepimiz çok iyi bilmekteyiz. Bu nedenle, büyük Ekim Sosyalist Devriminden sonra Sovyet iktidarının en önemli başarılarından birinin cehalete ve bilgisizliğe karşı kazandığı zafer olduğuna inanıyoruz. Bugün ülkemizin dışında birçok halk SSCB'de erken başlatılmış ve yüksek standartlara erişmiş eğitime hatırı sayılır başarılar katmaktadırlar.

Bu konuşmamda ülkemde cehaletin yokedilmesi ve modern eğitim sisteminin temelleri üzerinde durmaya çalışacağım.

1917 öncesinin Çarlık Rusyasmm istatistik verilerine göre, nüfusun yaklaşık olarak 3/4'ü okuma-yazma bilmiyordu. Rus olmayan ulusların durumu ise daha da kötüydü. Kuzey ve Doğudaki birçok etnik grup, Kuzey Kafkaslar da dahil olmak üzere, % 100 cahildi.

O zamanlar Lenin, Avrupa'da hiçbir ülkenin eğitim standartları açısından bu kadar geri olmadığını ve halk yığınlarının yalnızca Rusya'da böylesine zalim bir şekilde eğitim fırsatlarından yoksun bırakıldıklarını yazmıştı. Lenin, okuma-yazma bilmeyen bir insanın siyasetin dışında kalacağını çünkü onun öncelikle temel ABC'yi öğrenmesi gerektiğini belirtmişti.

Böylece, Sosyalist Devrimin başarıya ulaşmasından sonra cehaleti yoketme görevi sosyalizmin kurulmasında odak noktası durumuna geldi. Bu görev İç Savaşın mümkün olabilecek en kötü şartları altında, kıtlığa ve iktisadi bozulmaya rağmen başarılmıştır.

Okur-yazar seferberliği 26 Aralık 1919 tarihli -<RSFSR'da Halk cehaletinin yok edilmesi üzerine» adlı Halk Komiserleri Konseyi Kararı ile başlatılmıştır. Vzallekla Olağanüstü Komisyonun kararıyla bu mücadele daha da yaygınlaşmıştır. Lenin tarafından imzalanan bu kararname de, okuryazarlık seferberliğinde izlenecek görev ve örgütsel yollar belirtilmişti. Bu kararname okuryazarlık kampanyasının siyasi önemini vurgulamaktaydı. Okuma-yazma sınıfları, bütün vatandaşların ülkenin siyasal hayatına katılmalarını sağlayacak bir şekilde düzenlenmişti. 8-50 yaş arasında olupda okuma-yazma bilmeyen herkesi ana dillerinde veya Rusça, nasıl isterlerse, okuma-yazma öğrenmeleri için zorlanmışlardır. Bu görevin ulusal çaptaki önemi dikkate alınarak okuma-yazma çalışmalarına gitmekten kaçınanlara veya başkalarını engelleyenlere verilecek cezalar da bu kararname'de belirtilmişti. Bu yaptırımın, kadınların yalnızca eğitim hakkından değil fakat erkeklerle eşit olma hakkından bile mahrum bırakıldıkları ve medeni olmayan adet ve geleneklerin hala hüküm sürdüğü ülkenin uzak bölgelerinde, muazzam bir önemi vardı.

Bu kararname okuma-yazma öğrenenlere bir çok ayrıcalıklar getirmiştir. Özellikle endüstri kuruluşlarında çalışanların çalışma saatleri ücretlerinden hiçbir kesinti yapılmadan 120 dakika kısaltılmıştır.

Eğitim yetkilileriyle birlikte çalışmaları istenen genç Sovyet Sendikalarının önüne yetişkin eğitim kurumlarının kurulması sürecinde birçok ciddi sorun çıkmıştı. Devrim Rusyasında çok az sayıda olan öğretmenleri ve okul binalarını daha iyi bir duruma getirmek zorundaydılar/Kültür merkezleri, bürolar, askeri kışlalar, fabrikalar ve özel odalar okuma yazma sınıfları

olarak kullanıldı. Diğer sorunlarla birlikte öğretmen kadrosu sorunu da bir çözüme ulaştırıldı. Profesyonel öğretmen şayi çok az olduğu için, bütün okuma-yazma bilenlere ücret ödenerek bu kanpanyaya katılmaları sağlandı. Bu gibi öğretmenlerin temel pedegojik bilgi ve yöntemleri öğrenmeleri gerekiyordu. Bunun gerçekleştirilmesi için ülkenin her yanında kurslar açıldı. Tecrübeli öğretmenler genç eğitimciler yetiştirdiler. Daha sonra, 1921'de, okuma-yazma öğretiminde izlenecek yöntemleri anlatan bir rehber kitabı yayınlandı. Okuma-yazma kurslarını koordine edenler için aylık yayın başlatıldı.

Okuryazarlık çalışmaları sırasında okuma materyalleri konusunda da ciddi sorunlarla karşılaşıldı. Şu kesinlikle açıktı: Yetişkinlerin devam ettiği sınıflar gençlerin devam ettiği sınıflarla aynı şekilde idare edilemezdi. Bu yüzden yapılması gereken ilk şey, okuma-yazma öğretimini siyasi soruların açıklanmasıyla birleştirmek, ikinci olarak da öğretim meteryalini yetişkin psikolojisi ve yetişkinlerin hayat tecrübesi temelinde geliştirmekti.

Bunun sonucu olarak, yeni proleter içeriğe sahip ve çeşitli işçi kategorilerine hitap eden yeni alfabe kitapları hazırlandı. «Çiftçinin ABC'si» «işçinin ABC'si», «Demiryolu işçisinin ABC'si» gibi birçok yeni kitap yazıldı. Bunlar «Masha çorba pişiriyor.» gibi geleneksel şeyler yerine, başlangıç cümleleri «Bizler köle değiliz. Köleler biz değiliz.» olan özel alfabe kitaplarıydı. Daha ileri okuma materyalleri olarak, içeriği Sovyet toplumunun kurulmasıyla ilgili konulara dayanan dergiler yayınlandı, gazetelere ilaveler yapıldı.

Ülkemizin çok uluslu tabiatından dolayı cehaletin yokedilmesi çok zordu. Sovyet Sosyalist Cumhuriyetleri Birliği topraklarında 100'den fazla ulus ve etnik grup vardı ve bunların çoğunun 1917'ye kadar yazı dilleri yoktu.

Bu etnik gruplar arasında cehaletin kökten yokedilmesi, bunların kendi yazı dillerini yaratmalarında yardımcı olmak görevini ön plana çıkarmıştır. Bu yardım gerektiği gibi sağlanmış ve Devrimden 15 yıl sonra 48 etnik grup kendi yazı dillerine kavuşturulmuşlardır. SSCB'de ana dilde öğretim görmek hakkı ancak bundan sonra hayata geçirilmiştir.

Kadınlar için ve özellikle Rus olmayan bölgelerde, okuma-yazma sınıfları düzenlemek zordur. Müslüman olan bölgelerde mullah ve zenginler, dini kanunları ve eski adetleri kadınların okula ve çeşitli halk toplantılarına gitmelerini engellemek için kuvvetli bir şekilde savundular. Buna karşın bu kategorinin ihtiyaçlarını karşılayacak özel kadın birlikleri kurulmuş, danışma hizmetleri sağlanmıştır. Kadınların dikiş, evidaresi, çocukbakımi gibi konuları öğrenmeleri için meslek, sınıflar kurulmuştu.

Çok çocuklu anneler özel ilgi gördüler. Sendikalar, gençlik örgütleri ve diğer bölgesel örgütler annelerin okuryazarlık kurslarına devam ederlerken çocuklarını bırakabilecekleri çocukbakımı ile görevli gruplar oluşturdular. Yavaş yavaş ana-okulları ve diğer okul-öncesi kurumlar yaygınlaştırıldı ve böylece anneler eğitimlerini ilerletmek ve evdışmda çalışmak için daha fazla zamana kavuştular.

Okuryazarlık kampanyalarının nasıl finanse edilmiş olduğuna da değinmek gerekiyor. Başlangıçta da belirtmiş olduğum, 20'lerin Basında Ülkemiz İç Savaşın sonucu olarak ekonomik yönden son derece bozulmuştu. Genç Sovyet Cumhuriyeti dış yardımlarla kurulamazdı. Bütün bu şartlara rağmen devlet, birinci devrimci savaş yıllarında bile bütçenin % 25-% 30'unu

eğitimin dayatan ihtiyaçlarını karşılamak üzere ayıracak durumdaydı. Fakat bütçe tahsilatı büyük okuryazarlık projelerini gerçekleştirmek için yetersizdi. Bunun üzerine sendikalar ek fonlar bulma sorumluluğunu üstlendiler ve okuryazarlık mücadelesi için gerekli para yavaş yavaş toplandı.

Ülkenin her yanında para toplandı, Endüstri isçileri izin günlerinde gönüllü olarak çalışarak kazandıkları paraları okuryazarlık fonuna bağışladılar. Tiyatrolarda ve kulüplerde yapılan ek gösterilerden toplanan paralar da bu fona gönderildi. Kırsal kesimlerde çiftçiler de daha fazla toprak işleyerek buralarda yetiştirilen ürünlerin satılmasından elde ettikleri paraları okuryazarlık fonuna bağışladılar.

Böylece cehaleti yoketmek için verilen mücadele ülke çapında boyutlar kazandı.

1920'nin eksik verilerine göre, ülkede 12 binden fazla okuma-yazma kursu faaliyet gösteriyordu. Kursun süresi normal olarak 3 ay kadardı ve bu süre temel bilgileri öğretmek için yeterli bulunmuştu. 3 aylık kursulardan mezun olanlar 6 aylık okullara devam ediyorlardı. Sonraları 10 aylık kurslar düzenlendi. Bunlar iki yıllık ilköğretim programı düzeyindeydi. Bunların yanısıra, yeni okuma-yazma öğrenmiş olanlar için dört yıllık okullar da kurulmuştu. Yetişkin eğitim kurslarının en ileri düzeyinde ortaokul programı uygulanıyordu.

Okuryazarlık kampanyaları sırasında bazı ihmdller ve eksikler olmuştur. Örneğin, gereksiz yere aceleci davranışlara rastlanıldı. Bazı zamanlar en ilkel okuma-yazma öğretilmiş ve verilen bilgilerin pekiştirilmesi için hiçbir çaba sarfedilmemişti. Sonuçta, öğrenilenlerin unutulduğu gözlemlenmiştir. Eğitim uzmanları sık sık yetişkinlere okuma-yazma öğretme sorumluluğunu sendikalara ve diğer gönüllü kuruluşlara devrettiler. Bu yanlışlar okuryazarlık kongrelerinde eleştirilmiş ve düzeltilmiştir.

Halkın iyi sonuçlara yol açan muazzam gayretlerine müteşekkiriz. Okuryazarlık kampanyası başarıya ulaşmış, okuryazarlık standartları durmadan yükselmiştir. 1962'da %56.6'ya yükselen okuryazarlık oram 1939'da %87.4'e yükselmiştir. Bugün SSCB herkesin okuma-yazma bildiği bir ülkedir. Her üç sovyet vatandaşından biri herhangi bir eğitim kursuna devam etmektedir. Bu yıl genel ortaokul öğretimine geçişi tamalaıış olacağız.

Sovyet Sosyalist Cumhuriyetleri Birliği'nde yetişkin nüfus arasında gerçekleştirilen okuryazarlık hareketinden ne gibi sonuçlar çıkarabilir?

Birinci sonuç : Eğer hükümet ve parti bu toplumsal illetle savaşmak için hiçbir çabayı ve kolaylığı esirgemezse, cehalete onulmaz bir topumsal hastalık olarak bakmanın hiçbir nedeni kalmaz.

İkinci sonuç : Okuryazarlık kampanyaları, hükümetin ülke servetini yaratan halkın çıkarlarını gözeten siyasî, ekonomik ve kültürel faaliyetlerinden ayrı tutulmamalıdır. Tarih tecrübesi, eğitim ye okuryazarlığın sık sık çalışan insanların yalnızca yanından geçtiğini gösterir. Bu yüzden, halka bilgisizliğin ve gerikalmışlığm zincirlerinden kurtulmasında yardımcı olmak, halkı tamsil eden ve halkı seven bir hükümetin görevidir.

Üçüncü sonuç ; Cehaletin yokedilmesi öylesine dev boyutlu ye çapraşın bir sorundur ki yalnızca devlet okulları ile çözüme ulaştırılamaz. Bu bütün halkın işidir ve buyüzden okuryazar olan her birey okumayazma bilmeyenlere okunia-yazma öğretmelidir. Diğer bir deyişle, bu işte, bütün ilerici kamu örgütleri, endüstri örgütleri ve diğer örgütler hükümetle birlikte

çalışmalıdırlar. Böyle bir işbirliği olmaksızın olumlu sonuçlar beklemek zordur.

Dördüncü sonuç .: Eğer okuma-yazma bilmeyen bir kişi bunun önemini kavramamışsa, eğer bir erkek veya kadın okuryazarlığın ve bilgi edinmenin pratik faydalarını hissetmemişse, fazla bir başarı elde etmeyi ümit etmemiz olanaksızdır.

Beşinci sonuç : Okuryazarlık kampanyalarının başarısını garanti altına almada en etkin faktörün okuma yazma bilmeyenlerin katılma alanı olduğu unutulmamalıdır. Bu nedenle, öğretim dilinin seçilmesi çok önemli bir konudur. Bu halk yığınlarım eğitime çeken bir unsurdur.

Altıncı sonuç : Kendilerine ilköğretim sağlanmış olan bütün gençlerin genel mecburi öğretimlerinin güvence altına alınması, cehaletin yokedilmesinde çok hayati bir unsurdur. Genel öğretim cehaletinin kökünü kazır. Eğitimin genel ve mecburi olmadığı yerlerde, okuma-yazma bilmeyen yetişkin sayısı okur-yazarlık kampanyaları sonucu azalabilir. Fakat bunlara katılan okuma-yazma bilyemen gençler toplam sayıyı yine arttıracaklardır.

Konuşmama bir son verirken dikkatinizi bir kez daha sendikaların cehaletin yokedilmesi mücadelesindeki yerlerine çekmek isterim. Daha önce de söylediğim gibi, eğitim uzmanlarıyla birlikte sendikalarda, öğretmenlerin yetiştirilmesi ve okuma merkezlerindeki çalışmaların yönetimiyle görevlendirilmişlerdir. Ayrıca, okuryazarlık kampanyalarını finanse etmek için para toplama işini üstlenmişlerdi. Bunların yanısıra, kütüphaneler ve okuma salonları kurmuş okuryazarlık kampanyalarını yöneten komisyonlarda yer almış, sendikacılar arasında sosyalist yarışmalar düzenlemiş ve bunların hepsini en iyi şekilde desteklemişlerdir. Okuma-yazma kurslarına katılan işçilere devlet yasaları ile bazı haklar tanınması gerektiğini savunmuşlardı. Diğer bir deyişle, çalışanların en geniş kitle örgütü olan sendika kendilerine düşen misyonu yerine getirmişlerdir. Yeni görevleri, V.İ. Lenin'in belirtiği gibi, bir yönetim okulu olan sosyalizimde Komünizm okulunu kurmaktır.

TÜRKİYE EĞİTİM EMEKÇİLERİ ÖZLÜK SORUNLARI ANKETİ

ÖZLÜK SORUNLARI ÇALIŞMA GRUBU

Fetih Esendal
Zeki Gürsoy
Cemil Çetinkaya
Adem Sarıyüce
Osman Nuri PoyrazoğJu
Mustafa Düzgün

1. MAAŞ, GÖSTERGESİ İÇİN ÖNERİLERİMİZ :

( ) a- Ulusal gelirden fert başına düşen GSMH'nin iki çocuklu bir aile payı, (sürekli bir ölçüt olarak) **kamu çalışanlarının taban ücreti olmalıdır. Üst derecelerle alt dereceler arasında doğacak büyük farkı gidermek bakımından** da ücret tablosu yeniden **düzenlenmeli. Eğitim emekçilerinin taban** -tavan **birliği** ile **tablodaki yerleri «toplum için yarattıkları değerin gereği** olan» yere konmalıdır.

( ) b- Kamu emeklilerine **uygulanmakta olan 1425 s.y.nın 1922 s.y. ile** değişik 2. maddesindeki emekli gösterge **tablosu kaldırılarak; görevde iken** keseneklerini ödedikleri gösterge tablosu **üzerinden emekli ücreti a'maları** sağlanmalıdır.

Maaş göstergesi **konusunda başkaca önerileriniz :**

c-.....

2. KATSAYI İÇİN ÖNERİLERİMİZ :

( ) a- Kamu çalışanlarının ve eğitim **emekçilerinin ücretlerinin saptanmasında,** temel araç olan gösterge tablosu **hakkında yukarıda (öneri 1 a)** ki önerimize koşut; katsayı saptamasında da **o yılın GSMH'dan fert başına** düşen payın, iki çocuklu bir aileye ayda isabet etmesi **gereken tutarını elde** edebilmek için; gösterge tablosunun taban göstergesi **ile çarpılması gereken** sayı olmalıdır.

( ) b- Genel geçim indekslerine göre, katsayı saptayacak özerk bir kuruluş oluşturularak, fiat artışlarının ücret sistemine yansıması sağlanmalıdır.

Katsayı konusunda başkaca önerileriniz :

c-.....

3. KADRO KONUSUNDA ÖNERİMİZ :

( ) a- «Genel Kadro Kanunu» 657 ve 1897 Sayılı Yasalardaki yetkiye dayanılarak Bakanlar Kurulunun çıkaracağı bir kararname ile; yetersiz kadroların çekilip, yeterli kadroların verilmesi işlemiyle bir seferde çözümlenmelidir

( ) b- Kadro dizgisi kaldırılıp, ödenen ücret esas alınmalıdır.

Kadro konusunda başkaca önerileriniz :

c-.....

4. ÜCRETTE YÜKSELME VE İLERLEME ÖNERİMİZ :

( ) a- Yasa önerisi doğrultusunda, «değerlendirmede açıklık ilkesini uygulayacak» ücrette ilerleme ve yükselme ilkesinin gün geçirilmeden oluşturulması; Tezkiye varakası, talim sicilleri, çift hükümlü rapor gibi araçlar kaldırılarak, iş ölçme ve iş değerlendirme'ye olanak verecek araçların kullanılması. Değerlendirme sonuçları kişiye hemen bildirilerek, yanlışını düzeltme, verimliliğini arttırma ya da kendisini zamanında savunabilme olanağının verilmesi gerekmektedir.

( ) b- Eğitim emekçilerinin ücret yükselme ve ilerlemeleri, özyönetim organları kurularak, bu organlarca saptanmalıdır.

Ücret yükselme ve ilerlemeleri konusunda başkaca önerileriniz :

c-.....

5. YAN ÖDEMELER KONUSUNDA ÖNERİMİZ :

( ) a- Ücrette birlik ilkesi açısından, yan ödemelerin yaygın uygulamasına son verilmelidir. Ödenmesi gerekli görülen yan ödemeler için de, «konut gideri», «güç koşullar altında çalışma gideri», «yakacak bedeli», «yayın gideri» gibi, neye karşılık ödendiği bilinir hale getirilmelidir. Özellikle, tanımlar tüm çalışanları kavramalı, belirli bir emekçi grubu için özel yan ödeme verilmelidir.

( ) b- Maaş ve gösterge tablolarının düzenlenmesine ilişkin önerimiz gerçekleşerek, GSMH'dan iki çocuklu bir ailenin geçimi için ayrılacak payı esas alan asgari toplu ücret düzeyine ulaşana dek; eğitim emekçileri için her bir yıl yeterli yan ödemenin verilmesini zorunlu görüyoruz. Örneğin bu ödenek 1977 yılında ayrımsız 1.500 — TL olmalıdır.

Yan ödemeler konusunda başkaca önerileriniz :

c- :....;.....

6. MEYAK KONUSUNDA ÖNERİLERİMİZ :

( ) a- Hazırlanan tasarmınm bize bir yarar sağlayacağına inanmıyoruz. Bu nedenle kesilen paralarımız faizleriyle birlikte geri verilmelidir.

( ) b- 13.1.1943 gün ve 4357 s.y. nın 11. ve 14. maddeleriyle kurulan, 11. md.si 7117 s.y. ile bugünkü biçimini alan İlkokul Öğretmenleri Sağlık ve Sosyal Yardım Sandığı; kurulduğu yılların ölçülerine göre ve o dönem yönetiminin olumlu yaklaşımı nedeniyle, İlköğretim kesimi için bazı sorunları çözen bir ek sigorta olmuştu.

Halen yaşayan ve 7. Kurultayında örgütümüz üyesi öğretmenlerce büyük bir uğraş sonucu yönetimi kazanılan bu sandığın;

1. — Tüm eğitimcileri kavrayan ölçülü bir borçlandırma dizgisi getirecek,

2 — Yürürlükteki^ yasaların sandığa vermiş olduğu görevleri, eğitim emekçilerinin özel gereksinmeleri karşılar duruma ulaştıracak,

3 — Bakanlığın yetkilerini olumsuz yönde kullanmasını engelleyecek,

4 — Eğitim emekçilerinin kendi aralarında ve hizmetin gereği olarak kurmak isteyecekleri (mesleki yayın, özel konu, mesleki göreç, yurtiçi-yurtdışı inceleme vb. konulardaki) düzenlemeleri, kooperatifleri kurabilecek, yasa değişikliklerinin yapılması koşuluyla MEYAK kesintilerimizin bu kurumca devredilmesinin yararlı olacağı düşüncesindeyiz.

MEYAK konusunda başkaca önerileriniz :

c-.....:.....

7. ÇOCUK ZAMMI HAKKINDA **ÖNERİMİZ** :

( ) a- Çocuk zammı, niteliği bakımından ailenin eline sürekli ve düzenli bir şekilde geçmesi gereken bir gelir türüdür. Bu nedenle de, maaşların bağlı olduğu katsayı ile çarpılacak bir gösterge dizgesine bağlanarak;

1) Okulçağı öncesi çocuk başına 20 gösterge (20X12=240.-TL)

2) İlkokul, ortaokul, lise öğrencisi olanlarla; bu yaşta olup da,,ailenin zorunlu bakımına muhtaç olan çocuk başına 40 gösterge (40X12=480.-TL)

3) Yüksekokul, akademi, fakültelere devam edenlerle; bu okulları kazanamamış olanlardan, iş ve işçi bulma kurumundan iş bekleyenlere 20 yaşma kadar 100 gösterge (100X12 = 1.200.-TL)

üzerinden çocuk zammı verilmeli ve vergi dışı tutulmalıdır.

Çocuk zammı konusunda başkaca önerileriniz :

b-.....

8. EK DERS ÜCRETİ İLE İLGİLİ **ÖNERİLERİMİZ** :

( ) a- Çeşitli kademelerde çalışan tüm eğitim emekçilerinin haftada 15 saatin dışında kalan çalışmaları için ek ders ücreti ödenmelidir.

( ) b- Bu ücret vergi dışı tutulmalıdır.

( ) c- Ücretin saptanmasında talep ettiğimiz en az maaşın zorunlu ders sayısına bölünmesinden elde edilecek sayı ek ders ücretinin saptanmasında esas alınmalıdır.

(15X4 = 60—5200 : 60-86.-TL)

( ) d- Tüm eğitim emekçilerine ek ders ücreti aynı miktar üzerinden ödenmelidir.

•(•") e- Öğretmenler Kurulu, zümre toplantısı, okul - aile birliği, Disiplin Kurulu vb. toplantılar için ayrıca ücret ödenmelidir.

Ders ücreti konusunda başkaca önerileriniz :

f-.....

9. MUTEMETLİKLE İLGİLİ ÖNERİMİZ :

( ) a- Mutemet, hak sahiplerince özgürce seçilmelidir.

( ) b- Mutemet ücreti, her yıl koşullara uygun olarak mutemet seçimi yapılırken hak sahiplerince saptanmalıdır.

(•) c- Mutemedin çalışma yeri ile gerekli araçlar yönetimce sağlanmalıdır.

( ) d- Ücret ve diğer hakların ilgililerin eline kolayca ve zamanında ulaşabilmesi için gerekli önlemler yönetimce alınmalıdır. (Gerekli görülen yerlerde, hak sahipleri, ayın belli bir gününde izinli sayılmalıdır.)

( ) e- Meslek örgütlerinin üyelik ödentileri, örgütçe saptanmış yetkili kişilere, mutemetlerce teslim edilmelidir.

Mutemetlik konusunda başkaca önerileriniz :

f-.....;.....

10. TEFTİŞ VE DEĞERLENDİRME İLE İLGİLİ ÖNERİLERİNİZ :

( ) a- Değerlendirme, yaratılan emeğin yansız ve açık biçimde saptanması ve ölçülmesi amacına yönelik olmalıdır.

( ) b- Değerlendirmeyi yapacak olanlar işlevine uygun eğitimle donandırılmalıdır.

( ) c- Değerlendirme onarıcı olma yerine, yanlışları önleme ve iş içinde gidermeye yönelik olmalıdır.

( ) d- Bireysel teftiş anlayışı bırakılmalı, kurumsal değerlendirmeye yönelinmelidir.

( ) e- Değerlendirme dizgisi, demokratik bir açıklık içinde organları, yaklaşımı ve araçları ile yeniden düzenlenmelidir.

( ) ₹ Değerlendirme organlarının oluşturulmasında, araçların saptanmasında ve değerlendirme ile ilgili kararların alınmasında, eğitim emekçileri her aşamada söz sahibi olmalıdır.

( ) g- Yeni dizgede müfettişlik işlevi, ölçme ve değerlendirmenin bir teknisyenliği ile eğitim rehberliği şeklinde sınırlandırılmalıdır.

Teftiş ve Değ-erlendirme konusunda başkaca önerileriniz :

11. DİSİPLİN İŞLEMLERİ VE İDARİ YARGI İLE İLGİLİ ÖNERİLERİMİZ :

( ) a- İdari eylem ve işlemleri denetlemek, disiplin işlemleri hakkında yargılama yapıp karar vermek; kamu çalışanlarının görevlerinden doğan suçlan için yargılanıp yargılanmayacakları hakkında karar vermek üzere «ALT KADEME İDARİ YARGI YERLERİ» kurulmalıdır.

Disiplin İşlemleri ve İdari Yargı ile ilgili başkaca önerileriniz :

b-.....

12. EMEKLİ SANDIĞI İLE İLGİLİ ÖNERİLERİMİZ :

( ) a- Tüm çalışanların sigorta hakları ve olanaklarını biraraya toplayan tek bir sigorta oluşturulmalıdır. Bu oluşum içinde, tüm kamu görevlilerinin ve eğitim emekçilerinin sigorta istemlerine yanıt verecek yeni bir düzenleme ile Emekli Sandığı da yerini almalıdır.

Bu düzenleme şu ilkeleri kapsamalıdır :

( ) 1 — Sandığın yönetimi ve denetimi üyelerce yapılmalıdır. Hükümetin, yönetim ve denetime katılmaları temsil niteliğini aşmamalıdır.

( ) 2 — Bugüne değin, kurulan tesislerden üyeler yararlanmalıdırlar.

( ) 3 — Yatırımlar, harcamalar, sandık üyelerinin çıkarları ve istemleri doğrultusunda, ulusal kalkınma ile tutarlı, sandığın ekonomik gelişimini de gözetici olmalıdır.

Emekli Sandığı konusunda başkaca önerilerimiz :

b-.....

13. EĞİTİM EMEKÇİLERİNİN YÜKSEKÖĞRENİMLİ KILINMASI VE HİZMET-İÇİ EĞİTİMLERİ İLE İLGİLİ ÖNERİLERİMİZ:

( ) a- Sözü edilen yasa maddeleri işletilerek, tüm eğitim emekçileri yüksek öğrenimli kılınmalıdır.

( ) b- Bu amaçla, eğitim teknolojisinin geliştirilmiş her türlü bulgu ve verilerden yararlanılarak gerekli kurumlar oluşturulmalıdır.

( ) c- Tüm eğitim emekçilerinin hizmet içinde yetiştirebilmelerini sağlamak ve daha ileri görevlere hazırlamak üzere, çıkarılması gereken yönetmelik derhal hazırlanarak yürürlüğe konulmalıdır.

Eğitim emekçilerinin yüksek öğrenimli kılınması ve hizmet-içi eğitimleri konusunda başkaca önerileriniz :

d-.....

14. EĞİTİM EMEKÇİLERİNİN SAĞLIK BAKIMI SORUNLARININ ÇÖZÜMÜ İÇİN ÖNERİLERİMİZ :

( ) a- İlk aşamadaki sağlık sorunları ve bakım hizmetlerini görmek üzere, Milli Eğitim Bakanlığının elindeki doktor ve benzeri olanaklardan yararlanılarak;

1— Başvuru ve kontrol,

2 — Muayene,

3 — Reçete ve ilâç,

konularında zaman yitirmeden, öğretmen ve öğrenciye yeni işlem külfeti getirmeden görev yapacak dispanserler kurulmalıdır.

Bu dispanserler, her ilde ve konumuna göre gerekli olan ilçelerde açılmalı, gezici ekip ve araçları ile köydeki öğretmen ve öğrencilerin sağlık bakımlarını yerine getirmelidir.

Sağlık bakımı sorunlarının çözümü konusunda başkaca önerileriniz :

b-.....

15. HASTALIK VE ANALIK SİGORTASI İLE İLGİLİ ÖNERİLERİMİZ :

( ) a- Eğitim emekçilerinin (tüm devlet memurlarını kapsayan) eşleriyle, bakmakla yükümlü oldukları baba, ana ve çocuklarını içine alan; hastalık, analık, görevden doğan kaza ile mesleki hastalık gibi konuları kapsayan; diğer emekçilere getirilen haklardan az olmamasını gözleyen Genel Sosyal Sigorta Yasası en kısa zamanda çıkarılıp, uygulanmaya konulmalıdır.

Sağlık bakımı sorunlarının çözümü konusunda başkaca önerileriniz ;

b-.....

16. KONUT SORUNU İLE İLGİLİ ÖNERİLERİMİZ :

( ) a- Köye öncelik verilmek koşulu ile köy, kasaba ve kentlerde öğretmen evleri yapılmalıdır. Ev sağlanamayan öğretmene çevrenin gerektirdiği kira bedeli ödenmelidir.

( ) b- Köylerde öğretmen evleri, okulla birlikte hizmete sunulmalı; konut devletçe donatılmalı, ısıtma vb. temel giderleri devletçe karşılanmalıdır.

( ) c- Lojman anlamındaki öğretmen evlerinin proje hazırlığında ve yapımlarında; arsadan, temel kazısından, yapımından arttırım sağlanabilmesi ile, güvenlik ve ısıtma kolaylığı vermesi için derslikler üzerinde olması ve öğretmen sayısına yetmesi esas alınmalıdır.

( ) d- Eğitim emekçilerinin görevlerinin belirli uir süresinde yaşamlarım sürdürecekleri konuta kavuşmaları, Devlet desteğinde kesinlikle sağlanmalı ve a, b önerileriyle koşutluğu kurulmalıdır.

Konut sorunu konusunda başkaca önerileriniz :

e-.....

17. KREŞ SORUNU İLE İLGİLİ ÖNERİLERİMİZ :

( ) a- En kısa zamanda ve yaygın biçimde eğitim emekçilerinin çocuklarına bakacak kreşler açılmalıdır.

Kreş sorunu konusunda başkaca önerileriniz :

b-.....

m YENİDEN İŞE ALIŞTIltMA **İLE İLGİLİ ÖNERİLERİMİZ** :

( ) a- 657 sayılı yasanın 189. maddesinde de belirtilen ilgili özel yasanın çıkarılması, bu konunun çözüme kavuşturulması.

Yeniden **işe** alıştırma konusunda başkaca önerileriniz :

19. ATAMA - YER DEĞİŞTİRME - **KARŞILIKLI YER DEĞİŞTİRME** KONUSUYLA İLGİLİ ÖNERİLERİMİZ :

Yürütme orgamndaki değişmelere, politika değişmelerinin yakından etkilediği müsteşar, genel müdür, Bakanlık müşaviri vb. yönetim kademelerinin bir anlamda politika (siyasal) uygulayıcılarına ilişkin düzenlemeler; gerektiğinde ayrıca önerilmek ve ancak bu tür eğitim emekçilerinin de mesleki, örgütsel, özlük temel haklarının hukuksal güvence dışı bırakılmaması koşulu ile, aşağıdaki öneriler asıl eğitim emeğinin oluştuğu ve tamamlandığı kesim için geliştirilmiştir.

( ) a- Anayasamızın özü ve 117, maddesi ile genel idare hukuku esaslarına aykırı olduğu kanısında olduğumuz 657 sayılı yasanın 1897 sayılı yasa ile değişik 76. ve ilgili öteki anti-demokratik maddeleri kaldırılmalıdır.

( ) b- En kısa zamanda çıkarılacak bir yasayla, atama, yer değiştirme ve karşılıklı yer değiştirme karar ve işlemlerinin bağımsız kurullar eliyle (Yüksek Hakimler Kurulu benzeri) yapılması sağlanmalıdır. Bu amaçla;

( ) 1 — Çıkarılacak yasada, organların eğitim emekçilerince nasıl oluşturulacağı açıkça belirlenmelidir.

C) 2 — Yönetimin bu kurallara özlük bilgisi sunma ve eşgüdüm görevleriyle; organların karşılıklı yetki ve sorumlulukları açıkça belirlenmelidir.

Atama, yer değiştirme, karşılıklı yer **değiştirme konusundaki başkaca** önerileriniz :

c-.....;..

MEHMET BAYRAK'IN «KÖY ENSTİTÜLÜ YAZARLAR-OZANLAR» KONULU İNCELEME-ANTOLOJİ ÇALIŞMASINI YAYINLIYOR.

Köy Enstitülerinin 38'inci kuruluş Yıldönümü dolayısıyla yayımlanacak olan çalışma, Köy Enstitüsü çıkışlı sanatçıları toplu-ca tanıtmayı ve son yıllarda yoğun biçimde tartışılan «köy edebiyatı» sorununu aydınlatmayı amaçlıyor. Kitapta ayrıca, köylülüğün çeşitli dönemlerde, ayrı sınıfların edebiyatlarına nasıl yansıdığı da işleniyor. Türkiye'de toplumsal, gelişim ve oluşumun edebiyattaki yansımasının da ele alındığı çalışmada, meşrutiyet ye cumhuriyet dönemlerinde bu alanda verilen ürünlerin toplu bir değerlendirmesi yapılıyor. Bugüne dek «köy edebiyatı» konusunda sürdürülen tartışmaların da özetlenip, değerlendirildiği kitapta, konuya ilişkin geniş bir kaynak dökümü de yer alıyor.

Kitabın ikinci bölümündeyse, inceleme-antoloji düzeniyle Köy Enstitüsü çıkışlı 40'ı aşkın sanatçı tanıtılıyor. Bu sanatçılardan özellikle roman, öykü ve şiir dallarında ürün veren Fakir Baykurt, Talip Apaydın, Dursun Akçam, Mahmut Makal, Mehmet Başaran, Kemal Burkay, Ali Yüce, Yusuf Ziya Bahadırdı, Behzat Ay, Hasan Kıyafet, Ümit Kaftancıoğlu, Osman Şahin ve Kemal Bayram Çukurkavakh'yla ilgili geniş oylumlu incelemeler yer alıyor. Adnan Binyazar, Emin Özdemir, Şevket Yücel ve Selahattin Şimşek gibi daha çok deneme türünde ürün verenler konusunda da kısa değerlendirmelere yer veriliyor.

Kitapta, sözlük bölümünde yer alanların dışındaki tüm sanatçıların kendi anlatımlarıyla yaşam öyküleri, sanat anlayışları; bugüne dek yazdıkları yayın organları, herbiriyle ilgili kaynakça ve ürünlerinden örnekler yer alıyor.

Böylece, daha önce çeşitli ülke üniversitelerinde tezlere konu olan «Türkiye'de köy edebiyatı» ve «Köy Enstitülü sanatçılar kuşağı» konuları, ülkemizde ilk kez kitap bütünlüğünde sunulmuş oluyor. Bu yanıyla çalışmanın, alanında önemli bir boşluğu doldurması bekleniyor.